

POCTA ČESKÉ PAMÁTKOVÉ PÉČI

1989–2019

30 LET OCHRANY
ČESKÉHO
ARCHITEKTONICKÉHO
DĚDICTVÍ

POCTA ČESKÉ PAMÁTKOVÉ PÉČI 1989–2019

9 788088 258230

ISBN 978-80-88258-23-0

POČTA ČESKÉ PAMÁTKOVÉ PÉČI

1989–2019

30 LET OCHRANY
ČESKÉHO
ARCHITEKTONICKÉHO
DĚDICTVÍ

SLOVO ORGANIZÁTORŮ

Vážení čtenáři,

berete do ruky publikaci, vydanou k poctě české památkové péče. K poctě těch, kteří v období posledních 30 let, od přelomového roku 1989 po dnešek přiložili ruku k dílu a svou tvůrčí, řemeslnou i finanční a hmotnou účastí přispěli k obnově našeho památkového bohatství. Nezměrného bohatství hodnot, které naši i příštím generacím přenechali a svěřili naši předkové.

Na Pražském hradě, nejvzácnější a posvátné památce naší země, byla předána ocenění OPERA HISTORICA 2019 vzácně obnoveným památkám v krajích a uděleny Ceny Jože Plečnika těm osobnostem, které celý svůj plodný život věnují péči o naše národní bohatství.

Pořadatelé slavnostního shromáždění, odborná porota doporučující ocenění, i vydavatel svědectví o této události jsou si vědomi toho, že výběr účastníků, výběr oceněných děl a jejich investorů a tvůrců, jakož i výběr oceněných osobností, to vše bezesporu právem, je jen malým dílkem ze stovek zachráněných a obnovených památek, malým dílkem z tisíců těch, kteří stojí za záslužnou prací posledních 30 let, za dílem doslova mnohdy záchrany a dílem obnovy našich památek.

Těmto všem i těm, kteří se z tohoto národního pokladu těší a užívají si jeho návštěv, věnujeme toto malé ohlédnutí.

Petr Ivanov

MUSEUM · REGI

MBURKA

VACLAV · II.

NI · BOHEMIAE

UDOLF · II.

BOH · Z · LOBKOVIC

ÚVODNÍ SLOVO PREZIDENTA ČR

Ing. Miloš Zeman,
prezident České republiky

Slovo pana prezidenta úvodem
aneb Kulturní památky netleskají

Vážení čtenáři publikace Pocta české památkové péči 1989–2019, chci se s Vámi potěšit nad úsilím mnoha lidí, kteří v uplynulých třiceti letech přiložili ruku k dílu a obnovili, někdy doslova vyzdvihli z popela vzácné památky z dědictví našich předků.

Možná jste mnozí zaznamenali, že jsem při nedávném jmenování nového ministra kultury Lubomíra Zaorálka vyzval, aby se věnoval záchraně kulturních památek třeba i na úkor živé kultury. Poznamenal jsem, že mu za to asi nebude nikdo tleskat jako za účast na premiérách a udělování grantů, ale zajistí, aby po něm něco zůstalo, neboť kulturní památky, které vytvořili naši předci, netleskají, kulturní památky mlčí a chátrají. Mnohé a mnoho.

Naštěstí, jak ukazují památky uvedené v tomto sborníku, je také dost institucí i jednotlivců, kteří usilují o to, aby po nás „něco zůstalo“ pro příští generace.

Potěšilo mne, že náš Pražský hrad, jedna z nejvzácnějších památek, která se rovněž v posledních třiceti letech dočkala zásadní obnovy, se stal místem ocenění lidí, kteří věnovali a věnují záchraně a péči o naše památkové bohatství svou energií a tvůrčí i fyzické síly.

Desítky tisíc hlasů ve veřejné anketě „Kudy z nudy“ o nejlepší památku 2019 svědčí o velkém a nelíčeném zájmu o uchování dědictví našich předků i o tom, že přece jen tichý potlesk při návštěvě těchto a dalších památek zaznívá. Patří těm, kteří si potlesk opravdu zaslouží.

Váš Miloš Zeman

PROJEV PŘEDSEDY VLÁDY ČR

Ing. Andrej Babiš,
předseda vlády ČR

Děkuji vám za pozvání a jsem moc rád, že můžu být účastníkem dnešního slavnostního večera k počtě české památkové péče a setkat se tady s vámi, kteří se věnujete našim památkám, na které jsme všichni právem tak hrdí.

Mnozí z vás to s láskou děláte celý svůj profesní život, všem vám ale určitě patří náš velký dík za to, co jste pro zachování našeho společného národního bohatství v uplynulých letech vykonali. Kulturnost každého národa se totiž pozná i právě podle toho, jak pečuje o své památky. A jsem rád, že jste si pro tuto významnou událost vybrali Pražský hrad, nejvýznamnější, a nebojím se říct i nejposvátnější památku naší země, kterou obdivuje celý svět.

Důvodem dnešní slavnosti je připomenutí 30leté etapy naší památkové péče, jedné z nejdůležitějších oblastí života naší společnosti i našich regionů, měst i vesnic, kde tyto památky kdysi vznikaly a kde vy o ně nyní pečujete, aby zůstaly našim společným národním dědictvím i do budoucna. Jsem proto velmi rád, že dnes budou oceněni alespoň někteří z vás, kdo udržujete a obnovujete naše kostely, kláštery, hrady, zámky, tvrze, paláce, měšťanské i městské domy, venkovské usedlosti, školy, parky nebo průmyslové i veřejné stavby. To vše totiž tvoří naše společné dědictví, které nám tady zanechali tvůrci nejen z řad Čechů, Moravanů a Slezanů, ale také z celé Evropy. Patří k němu proto románské rotundy, kterých se dodnes zachovaly více než dvě desítky, a stejně tak i gotické stavby, z nichž nejvýznamnější jsou svázány s činností královské huti a našich předních šlechtických rodů, jako byli Rožmberkové a Pernštejnové. Dodnes ovšem obdivujeme i renesanční, barokní, secesní nebo moderní stavby našich nově zakládaných měst.

Toto naše společné dědictví si proto zaslouží ještě mnohem větší péči než dosud, protože i navzdory existenci rozsáhlého systému státní památkové péče bohužel stále dochází i k selhávání ochrany a postupné devastaci i zániku mnoha kulturních památek, které jsou cenným odkazem tvůrčího potenciálu naší země. Jsou tady dnes i hejtmani a představitelé veřejné správy. Chtěl bych jim samozřejmě poděkovat

za podporu obnovy památkové péče, protože právě kraje každoročně věnují miliony korun nejen na péči o památky ve svém vlastnictví, ale také i ty ve vlastnictví soukromém. Například v roce 2018 poskytl Plzeňský kraj podporu obnovy 112 památek. A stejně tak podle svých vlastních finančních možností postupují i města a obce. Jsou tu dnes i představitelé církve i soukromí majitelé památek, a i ti všichni si zaslouží nejen uznání, ale i účinnou podporu péče o naše národní dědictví. Rád bych ale poděkoval i těm, kdo tady dnes nejsou. A sice všem těm našim spoluobčanům, kteří se postavili za obranu památek ve svých obcích a městech, které chtěl někdo zbořit, protože mu prostě překážely. A stejný dík patří i všem ochráncům a dobrovolným pečovatelům, kteří se o památky starají z vlastní iniciativy. Jsou zde dnes také představitelé evropských, norských i dalších fondů. I jim chci srdečně poděkovat za to, že podpořili obnovu našich památek, které nejsou kulturním bohatstvím pouze České republiky, ale i celé Evropy a světa.

Komplexní péče o národní památkové dědictví a jeho zachování i uplatnění v současném životě určitě patří k nejdůležitějším úkolům státu, i když to tak podle zpráv z médií nevypadá. Musíme se proto velmi snažit, abychom péči o něj nezanedbali a o národní kulturní památky se starali co nejlépe. Jako premiér vám proto chci slíbit, že udělám vše pro to, aby právě památková péče patřila k politickým prioritám vlády. V souvislosti se jmenováním nového ministra kultury Lubomíra Zaorálka mluvil o památkové péči i pan prezident, péče o naše kulturní dědictví je ale určité úkolem všech vládních ministrů, protože památkový fond země používáme všichni. I proto bych vás na závěr rád požádal, abyste nám politikům poradili a doporučili, co můžeme udělat a případně zlepšit, abychom vám ve vaší důležité práci pomohli. Právě vy totiž tomu na rozdíl od nás rozumíte, a proto určitě uvítáme vaši pomoc nejen při přípravě památkového zákona.

Andrej Babiš

SLOVO MINISTRYNĚ PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

velice mě potěšilo, že jsem mohla i letos převzít záštitu nad slavnostním večerem Pocta české památkové péči, který se konal na začátku října na Pražském hradě, kde byly předány ceny Památka roku 2019, respektive cena Opera Historica 2019. O vítězi rozhoduje veřejnost v on-line hlasování v anketě Kudy z nudy, kterého se letos účastnilo více než 75 tisíc uživatelů. Letos získal hlavní cenu projekt Národního muzea, o jehož realizaci se rozhodlo už před třinácti lety, tedy v roce 2006. Budova se veřejnosti uzavřela v červenci 2011, přičemž během následujících sedmi let došlo ke kompletní revitalizaci nejen krásné historické budovy, ale i jejího bezprostředního okolí.

Ing. Klára Dostálová,
ministryně pro místní rozvoj ČR

Když jsem se v loňském roce zúčastnila slavnostního otevření Národního muzea, na první pohled bylo zřejmé, jak viditelnou proměnou si prošlo. Celkové náklady na rekonstrukci se vyšplhaly k téměř dvěma miliardám korun, přičemž se díky poskytnutým financím mohly rozšířit výstavní prostory zhruba o 30 procent. Lepší dárek si Česká republika k loňskému 100. výročí od založení Československa, myslím, nemohla darovat. I proto jsem zprávu o vítězství právě tohoto projektu přijala s takovou radostí.

Stejně tak ráda jsem předala Cenu veřejnosti projektu Zámek a oranžerie Čechy pod Kosířem. Jde totiž o nádherný klasicistní zámek, který je obklopen parkem o rozloze 21,5 hektaru. Potěšily mě ale i ceny pro vítěze z jednotlivých regionů, které jistě památkám pomohou k jejich zviditelnění. Tyto ceny veřejnost upozorňují na atraktivitu památek, čímž se zároveň zvýší jejich turistický potenciál.

Závěrem bych ráda poděkovala všem, kteří o naše památky tak skvěle pečují a věnují se jim nejen z profesního hlediska. Slavnostní večer Pocta české památkové péči se nesl v duchu oslav třiceti let ochrany českého architektonického dědictví a já bych si přála, abychom se na podobném večeru mohli sejít třeba za dalších deset let a na další retrospektivní výstavě sledovat, kolik nových projektů bylo realizováno a kolik památek bylo zachráněno pro naše další generace.

Klára Dostálová

SLOVO MINISTRA KULTURY ČR

PhDr. Lubomír Zaorálek,
ministr kultury ČR

O památkách, které se nám dochovaly, platí prakticky to samé, co napsal Cicero o dějinách: jsou svědectvím časů, světlem pravdy, živou pamětí, učitelkou života a poslem minulosti.

Když projíždím křížem krážem Českou republikou, jsem nadšený z udržovaných památkových rezervací a zón, zachráněných zámků i opravených historických domů. Zatímco ale každý takový objekt přitáhne pozornost sám, na ty, co mají zásluhu na jejich výborném stavu – památkáře, architekty, restaurátory, zodpovědné vlastníky či občanské nadšence zajímající se o tvář našich sídel – je nutné upozornit. K tomu mimo jiné slouží Cena Opera Historica. Smekám před všemi, kteří ji obdrželi, ale i před mnohými dalšími, co by ji zasloužili.

Těší mě, že péče o památky je prioritou spojující centrální i regionální politiku, levici i pravici. Těžko můžeme chtít, aby potomci ocenili a rozvíjeli naši práci, když my nebudeme mít v úctě to, co zbylo po našich předcích. Každá koruna na pomoc památkám je výhodnou investicí do historické paměti. Nestačí přitom být aktivní na konkrétních místech, důležitá je také kvalitní legislativa a koncepční přístup státu i obcí k ochraně památek či urbanistickému rozvoji. Jen když naše kroky budou promyšlené a citlivé, můžeme obhájit pověst kulturního a vzdělaného národa, který ví, odkud přichází a kam jde.

Lubomír Zaorálek

PROJEV GENERÁLNÍ ŘEDITELKY NPÚ

Ing. arch. Naděžda Goryczková,
generální ředitelka NPÚ

Vážený hosté, dámy a pánové, přeji Vám příjemný večer.

Předem se omlouvám, že můj projev bude poněkud vážnějším zamyšlením nad třicetiletým vývojem památkové péče v polistopadové demokratické společnosti.

Před třiceti lety naše země nakročila směrem k demokracii a součástí této zásadní změny byla pochopitelně i nezbytná proměna památkové péče. Dovolte mi proto krátce připomenout, s jakým dědictvím jsme se museli od samého začátku po roce 1989 vypořádat.

Čtyři desetiletí totalitního režimu zanechaly náš památkový fond v žalostném stavu. Znárodnění soukromého majetku po roce 1948 zpřetrhalo vlastnickou kontinuitu a nedostatek prostředků, ale i zájmu o kulturní dědictví jej uvrhl do postupné zchátralosti – osud našich památek i historických měst v té době nezadržitelně směřoval k masovému zániku. A to nikoliv z důvodů ideologických, nýbrž ekonomickou i organizační neschopností tehdejšího režimu zajistit alespoň základní údržbu památkového fondu, který byl ve všeobjímajícím socialistickém státním vlastnictví a beznadějně chátral. Události roku 1989 přišly z tohoto pohledu skutečně na poslední chvíli, jelikož bezpočet památek tehdy stálo doslova nad propastí a jen krůček je dělil od samého zániku.

I proto snad největším benefitem sametové revoluce se pro památky stala právě obnova jejich soukromého vlastnictví, která proces samovolného chátrání poměrně rychle zastavila. Památkovou péčí nicméně porevoluční vývoj postavil před nečekané, zcela nové výzvy a památkový fond před nová rizika, na která jsme předchozím vývojem nebyli a ani nemohli být připraveni.

Velkou výzvou se hned v r. 1990 stal proces nápravy křivd a spravedlivé restituce neoprávněně vyvlastněného majetku. Týkalo se to i vydání značné části státních hradů a zámků a nutno přiznat, že pro mnohé památkáře to byl velký problém. Neskrývali své obavy o osud vydaných děl a restituovaných objektů. Ale

budoucnost ukázala, že tyto obavy byly, až na několik výjimek, liché a naopak, korektní jednání s restituenty dalo základ dodnes trvající dobré spolupráci. Dnešním setkáním zde ve Španělském sále chceme poukázat na ty nejúspěšnější obnovy na našem území za poslední tři desetiletí, připomenout si význam kulturního dědictví pro naši společnost a v neposlední řadě vyzdvihnout práci všech, kteří se o jeho obnovu významným způsobem zasloužili.

Je třeba také připomenout, že zásadní roli při záchraně kulturních památek v posledních třiceti letech sehrála i podpora ze strany veřejných financí. Český stát od 90. let minulého století postupně připravil několik dotačních programů, a to nejen v rezortu kultury, jejichž význam a úspěšnost využití se jednoznačně potvrdily. V novém tisíciletí pak tuto podporu posílily prostředky od našich zahraničních sousedů a partnerů v podobě evropských strukturálních fondů a tzv. norských fondů.

Celková výše podpory, kterou naše společnost za posledních třicet let investovala do obnovy památek, sahá do výše několika desítek miliard korun. To je objem na první pohled nezanedbatelný, nicméně vzhledem k hodnotám, které díky němu dostáváme zpátky, jde stále o objemy spíše drobné, a to i ve srovnání s množstvím financí v ostatních rezortech, na zajištění jiných společensky důležitých státních realizací, jakými je například dopravní infrastruktura. Spolu s obnovou památek totiž tvoříme nejen krásná místa příjemná k životu, ale také místa, která mají svoji budoucnost a tím pádem také mohou svému okolí dále prospívat. Právě mnohostranně pozitivní dopady, které do života společnosti přináší kvalitně udržované prostředí včetně opravených památek, jsou stále nedostatečně doceněny.

Náležitá péče o památky má i nezanedbatelný praktický a ekonomický význam. Obnovená památka představuje totiž i ekonomické zhodnocení nemovitosti, vytváří pracovní příležitosti a posiluje celkovou důvěru ve společenský systém, jeho spolehlivost a schopnost postarat se o svěřené hodnoty. Nesmíme proto zapomínat, že naše památky jsou nejen součástí naší národní identity, dokladem naší bohaté stavební

historie, ale i významným ekonomickým faktorem v oblasti prosperujícího cestovního ruchu. Osmdesát procent zahraničních turistů z celkového ročního počtu 30 milionů návštěvníků přijíždí do České republiky právě za poznáním hmotného kulturního dědictví. Je tedy zřejmé, že finanční prostředky vložené do obnov památek mají i vysokou návratnost. Dnešní velký, byť zdaleka ne ještě dostačující objem stavebních a restaurátorských prací na památkách, podpořený veřejnými financemi, přináší ve všech regionech očividné výsledky. Na tomto místě bych velmi ráda připomněla specifický význam obnov státních památek ve správě NPÚ. Ty jsou jakousi „výkladní skříní“ památkového bohatství naší země a zároveň i státní památkové péče. Je proto naší prvorádou snahou, aby jejich stav a odborná kvalita jejich obnovy byly té nejvyšší dosažitelné úrovni. Věřím, že zde můžeme řadu obnovených památek jmenovat s oprávněnou hrdostí – jako například obnovu hradu a zámku v Českém Krumlově, zámku Kratochvíle, Květnou zahradu v Kroměříži, Hospital v Kuksu a řadu dalších. Šesti z nich se dostalo i vysokého mezinárodního uznání, když jim byla v obrovské konkurenci udělena prestižní cena Evropské unie Europa Nostra.

Během uplynulých třiceti let však nedocházelo na památkovém fondu pouze k úspěchům, bohužel stále dochází i k nezanedbatelným ztrátám. Revoluční doba – jakýsi výbuch svobody ne všemi pochopené a některými přímo zneužitě, vedla například k nepředvídanému nárůstu krádeží památkově chráněných uměleckých předmětů a jejich masivnímu vyvezení přes otevřené hranice do zahraničí. Ke ztrátám docházelo i v oblasti určitých segmentů nemovitého kulturního dědictví – například technických památek nebo i památek moderní architektury. Pravdou je, že například význam industriálního dědictví česká společnost pochopila výrazně později, než tomu bylo v jiných vyspělých zemích Evropy, a proto také řada významných reprezentantů bohužel zanikla – vzpomeňme například Pragovku v Libni nebo Liebigovu textilku v Liberci nebo oděvní závody v Prostějově. Je třeba si přiznat, že mnohé industriální památky jsou ohroženy dodnes.

Neméně bolestnou skutečností je fakt, že nenahraditelně zanikají i významná díla poválečné moderní architektury, paušálně označována pejorativní nálepkou „totalitní architektura“, aniž by se rozlišoval jejich význam a individuální hodnota. Nejednou přitom jde o realizace architektů evropského významu, kteří si je v mimořádně obtížných podmínkách na režimu mnohdy vyvzdorovali. Vzpomenu například zdemolovaný obchodní dům Ještěd v Liberci nebo aktuálně likvidovaný komplex Transgasu v Praze.

Agendu světového dědictví jsem si ponechala zcela na závěr. Česká republika, samozřejmě především díky skutečně mimořádným kvalitám svého památkového fondu, dosáhla v této oblasti velkých úspěchů. Skutečnost, že po delší odmlce nám Výbor světového dědictví k dosavadním dvanácti zapsal v letošním roce na Seznam hned dvě další nominace – Hornickou krajinu Krušnohoří a Krajinu pro chov a výcvik ceremoniálních kočárových koní v Kladrubech nad Labem – je skvělým příslibem do budoucna. Věřím, že spojením vědeckého poznání, zodpovědné péče a rozumného udržitelného rozvoje připravíme našim památkám dobrou budoucnost.

Dámy a pánové, mnozí z vás dnes převezmete ocenění za příkladnou obnovu památky v demokratické společnosti. Věřte, že pro odbornou porotu, která z krajských nominací vybírala vítěze, nebyl jednoduchý úkol vybrat pouze jednu památku v každém kraji, jelikož za těch posledních třicet let se odvedlo na památkovém fondu mnoho dobré práce. Ocenění si proto zaslouží každý z vás, který nerezignoval a i přes všechny administrativní i finanční nároky se obnově památek věnuje. Vám všem – vlastníkům, projektantům, restaurátorům, řemeslníkům, památkářům a řadě dalších patří velký dík za uchování našeho výjimečného památkového fondu a tím i posilování národní identity.

Děkuji za pozornost.

Naděžda Goryczková

SLOVO NÁMĚSTKA MINISTRA KULTURY ČR

Ing. Vlastislav Ouroda, Ph.D.,
náměstek pro řízení sekce
kulturního dědictví,
Ministerstvo kultury ČR

Vážení čtenáři,

příležitost ohlédnout se za uplynulými třemi dekadami památkové péče ve svobodné společnosti je velmi cenná. Děkuji všem, kteří se přičinili o vznik této publikace, ale také všem, kteří se zapojili do dalších počínů reflektujících nejmladší vývoj oboru památkové péče.

Součástí zodpovědnosti spojené s pozicí, na které mám tu čest již pátým rokem pracovat, je péče o památky v naší zemi, a to včetně podílu na organizování finanční podpory jejich záchranu a obnovy. Hlavními aktéry při opravách památek jsou pochopitelně jejich vlastníci. Nicméně příspěvek na záchranu a obnovu ze strany státu je často zásadním impulzem pro rozhodnutí k opravě přikročit.

Přes veškeré finanční i jiné limity možností této státní podpory je namístě objektivně konstatovat, že náš systém budovaný od devadesátých let dvacátého století je mnoha zahraničními kolegy považován za velmi úspěšný model. Zvláštní zmínku zasluhuje Program regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón, který svým nastavením vytváří zvláště stimulační prostředí pro spolupráci vlastníků se samosprávami a státem. Celkově bylo v letech 1992 až 2018 v „památkových programech“ poskytnuto 16 267 760 000 Kč. Rozhlédneme-li se kolem po našich již z velké části opravených městech a vesnicích, je zřejmé, že při vynaložení relativně malých státních prostředků se podařilo dosáhnout pozoruhodných výsledků. Přitom přínos z cestovního ruchu souvisejícího s památkami je pro státní rozpočet dlouhodobě velmi významnou kapitolou mnohonásobně převyšující tyto výdaje. Nad rámec uvedených prostředků stát také z velké části financuje opravy památek prostřednictvím rozpočtů svých

příspěvkových organizací, zejména pak Národního památkového ústavu. Tato odborná instituce je velmi úspěšná v generování vlastních výnosů a také patří k nejúspěšnějším příjemcům dotací z Evropské unie a z dalších zahraničních zdrojů.

S poskytováním příspěvků vlastníkům souvisí odborná úřední práce, která sice není zvenčí příliš vnímána, ale je nezastupitelná. Velmi si vážím svých kolegů a kolegyn v Odboru památkové péče Ministerstva kultury za jejich osobní nasazení, s nímž přes kapacitní poddimenzovanost dokáží každým rokem znovu dostat finanční prostředky k žadatelům a umožnit tak realizaci oprav. Poděkování si jistě zaslouží jak ti, kteří se o vznik programů finanční podpory památek zasloužili, tak ti, kteří zajišťují jejich naplňování.

V této krátké úvaze se ale nechci věnovat jen samotným výsledkům památkové péče – ty jsou dostatečně zřejmé a vrací se k nim kompetentní analýzy. Rád bych připomněl prostý fakt, že památky byly vytvořeny lidmi pro lidi a stejně tak jsou uchovávány jako velký přínos pro přítomnost a budoucnost.

Památková péče patří k činnostem, které nelze kvalitně vykonávat jako pouhé zaměstnání. Je součástí úsilí o zachování a rozvíjení naší kulturní identity. Podobně jako péče o lidské zdraví, duchovní hodnoty, či vzdělávání mladé generace patří ke skutečným povoláním. Člověk, který takové povolání rozpozná a přijme, se zpravidla musí lečého zříct, aby dokázal zvládnout náročné výzvy a situace, které tato práce přináší. Trpělivé vysvětlování významu památek pro naši současnost i budoucnost se nesetkává vždy s nadšeným a rychlým přijetím. Takové těžkosti však nikdy nesmí vést k despektu vůči partnerům, kteří mají možnost osud památek ovlivňovat. Naše práce

vyžaduje opravdu mnoho – realistické hodnocení každé konkrétní situace, empatii na všech stranách řešeného problému, schopnost kreativně hledat řešení a vizi společensky optimálního a dosažitelného cíle. Trvalým úkolem je také neustálé hledání souladu mezi konkrétním vhodným řešením a obecnými principy, které nelze bez následků jednotlivými řešeními zpochybnit. Přitom samozřejmě platí, že „šedivá je veškerá teorie a zelený strom praxe“. Pro dlouhodobou udržitelnost výsledků naší práce potřebujeme jistě obojí.

Je nás patrně mnoho, komu zdánlivě dlouhé období třiceti let uplynulo jako mávnutím kouzelného proutku. Nejspíše proto, že to byla doba velmi dynamická. Sám nemám přímou zkušenost z oboru památkové péče před rokem 1989. Považuji ale za štěstí, že jsem se v letech bezprostředně navazujících mohl od starších kolegů učit, a že jsem mohl i prostřednictvím památkových archivů vnímat, jak často se naši předchůdci museli potýkat s politickou zvláštností a hloupou arogancí minulého režimu. Některé z nich frustrující zkušenosti připravily o vůli k hledání dobrých kompromisů, což posléze obor poškozovalo. Liberální hesla devadesátých let také mnohdy nepomáhala potřebě hledání všestranně přijatelných regulačních mechanismů. Ačkoliv dosud nemáme nový památkový zákon (a jistě lze vytknout mnoho dalšího), zůstává prokazatelným faktem, že památková péče od roku 1989 zásadním způsobem posílila. Nestalo se tak samo od sebe, ale dlouholetým úsilím mnoha lidí, kteří dokázali vidět výzvy přelomové doby a přispůsobit jim své životy.

V následném období po roce 2000 bylo pro obor zásadní, zda bude odpovídajícím způsobem nastavena činnost odborné složky. Stabilizace Národního památkového ústavu po sloučení pracovišť v jednot-

livých krajích nebyl jednoduchý proces. Nyní však přes veškeré kritiky jednotlivých kroků tato instituce požívá ve společnosti i v politické sféře respektu dříve nevídaného.

Poslední léta signalizují, s čím bude třeba počítat v blízké budoucnosti, ať již máme na mysli příležitosti, či hrozby pro naše památky. Loňský rok, který byl Evropským rokem kulturního dědictví, poukázal právě na příležitosti plynoucí z evropské kulturní různosti a zároveň podobnosti zájmů v péči o památky. Příležitostí a zároveň potenciální hrozbou je každá významná změna legislativy.

Věřím, že se zkušeností nabytou ve velké míře právě v posledních desetiletích se památkové péči podaří udržet systém garantující uchování našich památek. Jejich krása si dokázala získat mnohé obhájce nejen v samotné oficiální památkové péči, ale také v nevládních organizacích a v mnoha spolupracujících oblastech.

Závěrem mi dovoluji, abych za dlouhá léta poctivé práce poděkoval především těm, kdo příliš často chválení nejsou – památkářům. Bez nich by naše země již byla o mnohé hodnoty ochuzena.

Přeji nám všem, aby současné ohlédnutí se zpět a rekapitulace dosaženého byly zdrojem síly pro další nikdy nekončící práci v péči o památky.

Vlastislav Ouroda

PROJEV PŘEDSEDY PŘÍPRAVNÉHO VÝBORU

Dr. Oldřich Janota,
předseda přípravného výboru

Vážené slavnostní shromáždění, dámy a pánové,

na dnešním večeru k poctě české památkové péči se dostalo i mně pocty zahájit toto slavnostní shromáždění právě zde na staroslavném Pražském hradě a přivítat Vás všechny, vzácné a milé hosty.

Po historických událostech z roku 1989 se kulturnímu dědictví našich předků otevřela nová slibná budoucnost. Za uplynulých třicet let se podařilo zrenovovat nemalý počet pamětihodností v každém kraji do jejich původní krásy.

Jednou z nejvzácnějších je právě toto posvátné místo, kde se v dnešní den setkáváme, historické místo naší země, které se péčí prezidenta Masaryka a dílem tvůrců v čele s Jože Plečnikem stalo sídlem hlavy demokratického státu – Republiky československé. Sídlem, které díky převratným změnám po roce 1989 se opět vrátilo ke svému poslání a díky památkové péči posledních let do svého prvorepublikového lesku.

Mnohé z památek, které dnes s jejich vlastníky i tvůrci obnovy získají cenu, náleží k našim národním kulturním památkám a památkám oceněným zápisem na Seznam světového dědictví UNESCO, jako nedávno zapsaný Národní hřebčín v Kladrubech nad Labem.

Právě úcta k odborným znalostem a uměleckému a řemeslnému mistrovství těch, kteří o kulturní dědictví pečují, stála za vznikem projektu Opera Historica a za udílením Ceny Jože Plečnika.

Dovolte mi, abych jménem pořadatelů a organizátorů:

- poděkoval Pražskému hradu a jeho Správě za uspořádání tohoto slavnostního setkání;
- poděkoval krajům českým, moravským a moravskoslezskému, majitelům, investorům, tvůrcům obnovy památek, osobnostem, které věnují celý svůj plodný život památkám u nás, a všem, kteří přikládají ruku k dílu za péči o záchranu, obnovu a uchovávání, a rovněž využití tohoto našeho bohatství;
- poděkoval všem partnerům, kteří finančně toto setkání podpořili.

Zároveň mám tu čest přivítat mezi námi vzácné zahraniční hosty a jejich prostřednictvím poděkovat těm mezinárodním společenstvím, která pomáhají a přispívají k uchování památkového bohatství naší země, bohatství nepatřícího jen nám, ale také Evropě a světu.

Chtěl bych, věřím že spolu s Vámi všemi, vyjádřit úctu a vděk všem našim lidem, kteří dnes a denně pečují o skvosty v podobě našich pamětihodností, včetně těch nejdrobnějších památek v naší krajině; a dále vyjádřit z tohoto místa potěšení, že naše národní organizace a instituce, kraje, města a obce na tyto lidi nezapomínají a pravidelně podporují a oceňují jejich práci.

V neposlední řadě chci poděkovat Národnímu památkovému ústavu a odborné porotě, která odpovědně a s vysokou profesionalitou posoudila nominace krajů a doporučila ocenění těch nejlepších.

Budeme však svědky toho, že to nebyl jen hlas poroty, ale také desetitisíce hlasů veřejnosti, jež se připojily k hodnocení díla památkové péče.

A nemohu zapomenout na poděkování řadě spolupracovníků, kteří pomohli toto setkání připravit a realizovat.

Přeji nám všem zde ve Španělském sále, abychom prožívali spolu s oceněnými osobnostmi potěšení z tohoto večera, který lze s trochou nadsázky nazvat ÓDOU na počest dobrého díla, jehož jméno je „památková péče“.

Oldřich Janota

Detail sochařské výzdoby pražské Staroměstské mostecké věže, dole s postavami Karla IV.

DŮM RADOST

Praha – Žižkov,
nám. Winstona Churchilla 1800/2

Investor:
Dům Žižkov a.s.

Architekti:
Karel Honzík a Josef Havlíček

Potřeba výstavby nové budovy Všeobecného penzijního ústavu vyvstala z vysokého nárůstu pojištěnců ve 20. letech 20. století. Tato instituce zakoupila pozemek na místě zrušené plynárny na Žižkově a následně došlo roku 1929 k vypsání soutěže, kterou vyhráli mladí architekti Jaroslav Havlíček a Karel Honzík. Místo klasické blokové dispozice navrhli budovu na půdorysu kříže, kterou vedení Všeobecného penzijního ústavu, přes výhrady k podobě stavby, z ekonomického hlediska přijalo. Architektům se podařilo prosadit keramický obklad a klimatizaci Carrier, naopak se jim nepodařilo prosadit ocelovou konstrukci oproti železobetonové. Dům se otevřel veřejnosti již roku 1934.

Hlavní, 52 metrů vysoká budova má tři podzemní a dvanáct nadzemních podlaží. K této severojižně orientované hmotě přiléhá na západě vstupní křídlo a na východě křídlo s podzemním sálem. K tomuto křížovému komplexu navíc autoři připojili obchodní a obytné křídlo při dnešní Seifertově ulici a obytné křídlo U Rajské zahrady. V kancelářské části se nachází přibližně 700 jednotek.

Roku 1948 budovu převzala Ústřední národní pojišťovna, ale roku 1952 došlo k přenesení penzijního systému na československé odbory. Sídlo zde Revoluční odborové hnutí, do jehož vlastnictví převedl stát budovu roku 1957.

Po roce 1989 se přejmenoval na Dům odborových svazů a poté, co jej koupili noví majitelé v roce 2019, získal název Radost.

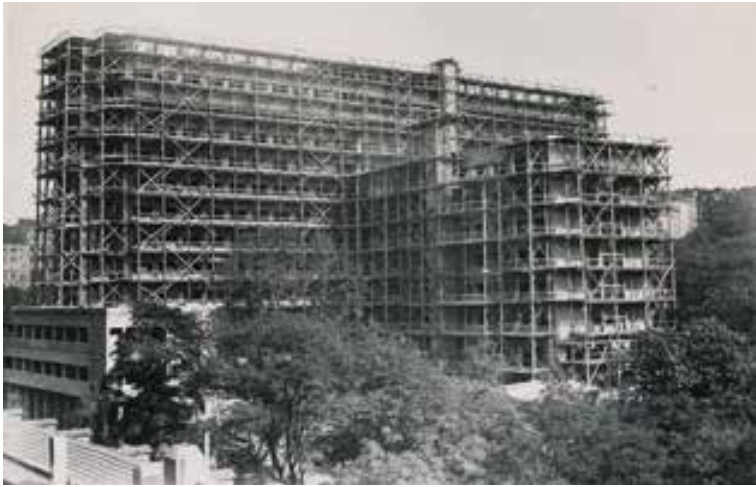
Obnova

V budově došlo od jejího otevření roku 1934 k mnoha dílčím úpravám a opravám, ale nikdy neprošla kompletní rekonstrukcí. První výrazný zásah do exteriéru budovy nastal v roce 1940, kdy byla fasáda natřena tmavou barvou. Po roce 1945 došlo k chemickému čištění fasády louhem, který nenávratně narušil strukturu obkladu. V 50. letech 20. století proběhlo rozpříčkování otevřených kanceláří na kanceláře modulové. V roce 1984 byly přebetonovány všechny ploché střechy a na hlavní budově byly umístěny konstrukce pro antény a satelity včetně jejich technologií v interiéru. Od roku 1990 docházelo k lokálním neodborným výměnám keramického obkladu fasády, které však dopadly s různým technickým i estetickým výsledkem. Po roce 2012 proběhla zásadní rekonstrukce spočívající ve výměně všech výplní oken, zrušení původní kotelny a systému chlazení a úpravě systému vzduchotechniky. Bohužel rekonstrukce nepřinesla očekávaný výsledek kvůli použití nekvalitních materiálů a dílčím řešením komplexních problémů. V kancelářích byly instalovány nevkusné rastrové podhledy 60×120 a vyměněny nášlapné vrstvy.

Noví majitelé prakticky okamžitě začali s ideovou obnovou celé budovy, spočívající v otevření domu veřejnosti. Podařilo se jim zpřístupnit část střechy budovy a zřídit kavárnu ve vstupní hale. V podzemním sále Přítomnost ve východním křídle vzniká artové kino. To vše rehabilituje dům Radost z éry poválečné socialistické minulosti k živoucí funkcionalistické ikoně.

RADOST

Výstavba Všeobecného penzijného ústavu roku 1929

Interiéry domu Radost

Pohled na Staroměstskou radnici od jihovýchodu
na rytině J. J. Dietzlera z roku 1743

PŘEDSTAVENÍ POROTY **OPERA HISTORICA**

Ing. arch. Naděžda Goryczková

Naděžda Goryczková vystudovala Fakultu architektury VUT v Brně. Od roku 1987 působila v ostravském Krajském středisku státní památkové péče. Po sloučení samostatných památkových ústavů k 1. 1. 2003 v Národní památkový ústav byla jmenována ředitelkou územního odborného pracoviště v Ostravě. V prosinci 2008 se pak stala generální ředitelkou Národního památkového ústavu. V této funkci usiluje o modernizaci a větší otevřenost instituce. Odborně se specializuje na průzkum a obnovu památek moderní architektury, je spoluautorkou řady publikací i odborných článků zaměřených na moderní architekturu a industriální dědictví. Je členkou vědecké rady ministra kultury, vědecké rady Fakulty podnikohospodářské VŠE, čestnou členkou vědecko-umělecké rady Fakulty architektury ČVUT, členkou Českého národního komitétu ICOMOS, správní rady AVU a předsedkyní národní hodnotící komise EHL.

Prof. Ing. arch. Vladimír Šlapeta, DrSc., Hon. FAIA

Vladimír Šlapeta absolvoval studium architektury na ČVUT v Praze v roce 1972. Poté rok pracoval jako architekt v Ostravě a od roku 1973–1991 byl vedoucím oddělení architektury Národního technického muzea v Praze. Jako hostující docent přednášel na technických univerzitách v Berlíně a ve Vídni. Byl členem výkonného výboru ICAM mezi lety 1991–1997. Od roku 1991 byl děkanem FA ČVUT až do roku 1997 a poté prorektorem ČVUT až do roku 2000. V období 2006–2010 byl děkanem Fakulty architektury VUT v Brně. Byl členem společné komise UNESCO/UIA pro architektonické vzdělání. Za celé své působení hostoval na mnoha zahraničních univerzitách. Je autorem řady publikací o české moderní architektuře.

Pavel Jerie

Pavel Jerie studoval dějiny umění na Univerzitě Karlově. V Národním památkovém ústavu, dříve Státním ústavu památkové péče a ochrany přírody, pracuje od roku 1968. Působil v oblasti péče o historická města, zejména Telč, Prachatice, Třeboň, Jindřichův Hradec, Terezín a Český Krumlov. Vykonával přímý památkový dohled nad restaurováním nejvýznamnějších památek, jakými jsou v Praze Stavovské divadlo, Rudolfinum, Obecní dům, Národní divadlo či Müllerova vila a také chrám sv. Barbory v Kutné Hoře. Je dlouholetým členem Českého národního komitétu ICOMOS. V letech 2006–2008 byl generálním ředitelem NPÚ. V současné době i nadále působí při restaurování památek, například poutního kostela na Zelené hoře u Žďáru, zámků v Telči, Uherčicích, Velkých Losinách a Českém Krumlově, a při celkové, právě dokončované, obnově Národního muzea.

Prof. Ing. arch. akad. arch. Václav Girsá

Václav Girsá v roce 1969 absolvoval Fakultu stavební ČVUT Praha, obor architektura a poté v roce 1972 AVU Praha, školu architektury. Až do roku 1990 pracoval v SÚRPMO Praha a od roku 1991 v GIRSA AT s.r.o., Atelier pro obnovu a konzervaci historických staveb, s arch. Milošlavem Hanzlem, od 2016 STRNADOVÁ-GIRSA spol. s r.o. Pedagogickou dráhu začal na FA ČVUT v roce 1992, od roku 1995 jako docent pro obor rekonstrukce a ochrana památek a od roku 2008 jako profesor a zároveň jako vedoucí Ústavu památkové péče FA ČVUT. Celoživotně se věnuje obnově historického stavebního fondu, kde vytvořil rozsáhlý soubor realizací, oceňovaný u nás i v zahraničí. Je členem mnoha profesních organizací, členem Vědecké rady NPÚ a řady odborných komisí v oblasti památkové péče. Od ledna 2015 je prezidentem Českého národního komitétu ICOMOS.

Ing. arch. Petr Chotěbor, CSc.

Petr Chotěbor vystudoval v roce 1975 Fakultu stavební na ČVUT. Poté studoval středověkou archeologii na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze. V letech 1975–1982 pracoval pro Středočeský podnik pro konzervaci a obnovu kulturních památek se sídlem v Kostelci nad Černými lesy, zaměstnán v útvaru projekce postupně jako projektant, samostatný projektant a vedoucí ateliéru. Od roku 1982 pracuje na Pražském hradě jako památkář – specialista v Odboru památkové péče Kanceláře prezidenta republiky. Věnuje se stavebně historickým průzkumům, průzkumům opevněných feudálních sídel v Čechách, zejména tvrzí, dále problematice středověké architektury, středověkých stavebních hutí, dokumentaci kamenických značek a kresebným rekonstrukcím staveb.

Ing. Vlastimil Ouroda, PhD.

Vlastimil Ouroda v roce 1989 absolvoval Vysokou školu báňskou v Ostravě, Hornicko-geologickou fakultu, v roce 2009 Fakultu architektury ČVUT v Praze. Po studiu na Vysoké škole báňské nastoupil v roce 1989 jako stavební technik do podniku Speciální stavby Brno a v roce 1991 jako kastelán do Památkového ústavu v Ústí nad Labem. Od roku 1992 působí v jižních Čechách, nejprve jako referent Oddělení památkové péče Okresního úřadu v Prachaticích, po roce 1995 v různých odborných funkcích Památkového ústavu v Českých Budějovicích. Je činný v Mezinárodním vědeckém komitétu pro historická města a vesnice ICOMOS–CIVVIH, Mezinárodní radě pro památky a sídla (ICOMOS) a viceprezidentem Českého národního komitétu, členem České komise pro UNESCO, členem Památkové rady ředitele NPÚ–ÚOP středních Čech v Praze.

Doc. Ing. arch. Ivan Wahla

Ivan Wahla vystudoval v roce 1986 Fakultu architektury VUT v Brně. Po studiu pracoval u Stavoprojektu Brno až do roku 1989. Po revoluci spoluzaložil ateliér RAW. Je docentem Fakulty architektury Vysokého učení technického v Brně. Od roku 1998 spolu s Petrem Pelčákem připravili k vydání dvě desítky monografií především brněnských funkcionalistických architektů. Byl členem projekčního týmu připravujícího obnovu vily Tugendhat v letech 2010–2012.

Cena Opera Historica hl. m. Prahy. Cenu udělil I. náměstek primátora **Petr Hlaváček** generálnímu řediteli Národního muzea **Michalu Lukešovi**. Cena byla také předána architektu Národního muzea **Zdeňku Žilkovi**. Za sdružení M-P-I převzal cenu obchodní ředitel společnosti Metrostav **Karel Volf**.

NÁRODNÍ MUZEUM CENA OPERA HISTORICA

Praha – Nové Město,
Václavské náměstí 1700/68

Investor:
Národní muzeum Praha

Architekt:
Ing. arch. Zdeněk Žilka

Dodavatel:
Sdružení M-P-I (Metrostav,
Průmstav, IMOS Brno)

Historie

V roce 1883 byla vypsaná architektonická soutěž na budovu Muzea Království českého, v níž vyhrál návrh Josefa Schulze. Stavba probíhala mezi červencem 1885 a květnem 1891. Malířská výzdoba interiérů a budování expozic se však protáhlo až do roku 1901. Stavba je pojata v neorenesančním stylu a provozně velmi racionálně, v částech určených jen pro zaměstnance až utilitárně (např. stropy s pohledovým vlnitým plechem s traverzami). Na druhé straně její monumentalita, zakomponování do historické Prahy i nádherné interiéry schodišťové haly a Pantheonu patří mezi nevýznačnější architektonické a výtvarné projevy sklonku 19. století. Na výzdobě muzea se podílela řada významných umělců generace Národního divadla, sochaři Bohuslav Schnirch, Antonín Wagner, malíři Václav Brožík, František Ženíšek, Julius Mařák, Vojtěch Hynais a celá řada dalších. Za druhé světové války, 7. května 1945, bylo muzeum poškozeno německou bombou a poničení průčelí střelbou sovětských vojsk se stalo symbolem události 21. srpna 1968. Budova nese také stopy po propadu nadloží při stavbě metra. Mimo dílčí opravy však muzeum neprošlo od doby výstavby zásadnější opravou.

Obnova

O opravě muzejní budovy bylo rozhodnuto v roce 2006, příprava však zabrala řadu let. Bylo nutné nejen opravit fasády, střechy i interiéry, ale také vybavit budovu veškerou technickou infrastrukturou – topením, větráním a některé části klimatizací, zabezpečovacími systémy, bezbariérovým zpřístupněním všech expozic atd. Zastřešena byla obě nádvoří. Do levého při Vinohradské třídě byla vložena vestavba s parkovištěm, kavárnou a schodišti a výtahy do tunelu, který propojuje historickou budovu s novou budovou muzea – bývalým Federálním shromážděním od architekta Karla Pragera. Monumentální střední věž nad Pantheonem byla nově zpřístupněna a v úrovni jejích oken byl vložen strop s prosklenou podlahou. Poprvé je tak umožněna vyhlídka na Prahu. Znečištěné kamenné části všech průčelí se podařilo umýt a pískovec tak získal světlý odstín. První část opravené budovy byla otevřena v předvečer 28. října 2018, kdy se Panteon stal místem slavnostního shromáždění k oslavě 100. výročí vzniku Československé republiky. Obnova Národního muzea je jednou z nejrozsáhlejších památkových akcí posledních let. Mimořádný rozsah restaurátorských prací – soch, reliéfů, nástěnných maleb i uměleckořemeslné výzdoby bylo nutné koordinovat s náročnými pracemi stavebními a s budováním a montáží technického vybavení.

DRN – POLYFUNKČNÍ OBJEKT NOMINACE NA CENU OPERA HISTORICA

Praha – Nové Město,
Mikulandská 135/7
(Schönkirchovský palác),
Národní 135/14 (DRN)

Investor:
SEBRE, a.s.

Architekt:
Stanislav Fiala, Fiala + Němec, s.r.o.

Dodavatel:
Hinton, a.s.

Historie

DRN vyrostl v exponované poloze na nároží ulic Národní a Mikulandská v centru Prahy. Na pozemku bylo od roku 1966 parkoviště, se kterým sousedil barokní Schönkirchovský palác. Barokní řadový dům byl přestavěn v letech 1729–1734 na místě čtyř původních středověkých domů. Má čtyři křídla kolem ústředního dvora, jeho hlavní průčelí palácového typu se středovým rizalitem je architektonicky členěné a bohatě zdobené. V roce 1911 bylo přistavěno třetí patro, provedené podle návrhu Josefa Balabána. Nástavby druhých pater bočních křídel s pavlačemi jsou z let 1868 a 1875. Dům má hodnotné uměleckořemeslné prvky a detaily exteriéru i interiéru, jako jsou barokní dveře a okenice. Dnes je palác součástí budovy DRN. Spojením starého a nového vznikl městský polyfunkční dům s dvorem, obchody, restauracemi a kanceláři.

Obnova

Novostavba tvoří nároží a její hmota spojuje palác Dunaj z roku 1930 s barokním palácem v Mikulandské. Obrys nové budovy sleduje uliční čáru a na výškové rozdílly svých sousedů reaguje ustupujícími patry, lemovanými balkony se zelení a výtvarnou mříží. Významným městotvorným prvkem je pasáž a přístupný dvůr, který by měl být v budoucnu propojen se sousední budovou Vysoké školy uměleckoprůmyslové. Barokní Schönkirchovský palác byl mezi léty 2012–2017 očištěn od dostaveb a nánosů. Odkryty byly hodnotné gotické sklepy, klenby, kamenné schody, polychromované trámové stropy i fragmenty maleb na stěnách. Vše bylo pečlivě zrestaurováno a doplněno s důrazem na řemeslné provedení. Původní krov byl zničen novodobými přestavbami, nový však byl navržen a proveden v barokní podobě, včetně dodržení starobylé tesařské formy konstrukce a spojů. Stejně tomu bylo u stropů ve třetím patře. Propojení původního barokního objektu s moderní architekturou je možné nejintenzivněji vnímat na nádvoří, které vytváří spolu s nově vzniklou pasáží příjemný a klidný veřejný prostor na jedné z nejužších městských tříd v Praze.

DIVADLO NA ZÁBRADLÍ NOMINACE NA CENU OPERA HISTORICA

Praha – Staré Město,
Anenské náměstí 209/5

Investor:
hlavní město Praha

Architekt:
TaK Architects s.r.o.
AED Projects, a.s.

Dodavatel:
Subterra a.s.

Historie

Kronika Královské Prahy uvádí, že v 15. století se budova dnešního Divadla Na zábradlí jmenovala dům U Zeleného kloboučku, později dům Milevských. V 16. století vlastnili objekt Valdštejnové, kteří získali do vlastnictví i ten sousední a spojili je v jeden celek. V roce 1836 proběhla velká přestavba podle návrhu architekta Jana Kristiána Vítka (Johann Cristian Wyteck). Dům byl postaven prakticky od základů a pod ním vyhloubeny sklepy. V rámci rekonstrukce vznikl i velký sál, v němž byly umístěny tiskací stoly pro kartounku. Koncem 19. století získala objekt laická katolická nadace založená na křesťanských ideálech a rozšířená po celé Evropě pod názvem Jednota katolických tovaryšů. Poskytovala zdarma ubytování a stravu pro „pracující řemeslný dorost“ z chudých rodin. Jednota katolických tovaryšů zbudovala v roce 1913 pro svůj ochotnický spolek sál a jeviště v prostoru bývalé kartounky. V roce 1954 Ústřední národní výbor hl. m. Prahy vyvlastnil dům pro československý stát, konkrétně pro Obvodní podnik bytového hospodářství, který tu dál provozoval ubytovnu a penzion. Od roku 1993 je Divadlo Na zábradlí repertoárovou scénou hl. města Prahy, které je jeho zřizovatelem a vlastníkem budovy.

Obnova

Rekonstrukce byla pro architekty mimořádně zajímavou výzvou, především ve snaze o zachování autenticity historického staroměstského domu i divadelní scény a při současném zkvalitnění provozních poměrů a vytvoření prostoru divadelního atria. Ten by měl být jednoduchý, univerzální, ale současně inspirující a umožňující proměny stejně jako divadelní scéna. Nový prostor dvorany je navázaný na hlavní vstup a z něj je dvěma hlavními vchody obnoven přístup do divadelního sálu. Galerie s lehkým skleněným schodištěm, která v prostoru působí dojmem divadelní kulisy, vytváří důležitý předprostor pro balkon a nově zpřístupněnou prezidentskou ložnici a především umožňuje oddělit provoz návštěvníků a provoz zázemí divadla. Vložená konstrukce galerie i konstrukce vlastního zastřešení jsou záměrně odseparovány od základu domu. Bylo důležité, aby původní tvarosloví nezaniklo, ale naopak bylo obnoveno a prezentováno v kontextu současné architektury. Barevnost prostoru vychází z nově navržené grafiky divadla. Prostor dvorany je v přízemí sjednocený tmavou barvou, patro je naopak výrazně světlé.

PALÁC ŠPORK NOMINACE NA CENU OPERA HISTORICA

Praha – Nové Město,
Hybernská 1034/5 a 1036/3

Investor:
Palác Špork, a.s.
SEBRE, a.s.

Architekt:
Stanislav Fiala, Fiala + Němec s.r.o.

Dodavatel:
Hinton, a.s.

Historie

Historický Swéerts-Šporkovský palác tvoří dvě budovy, ta s čp. 1036 je barokním dvoupatrovým palácem postaveným v letech 1694–1699 podle projektu architekta Jana Baptisty Matheye a po roce 1783 byl přestavěn Antonínem Haffeneckerem ve stylu klasicismu. Budova čp. 1034 je jednopatrová klasicistní stavba přistavěná roku 1790 dle návrhu architekta Ignáce Jana Nepomuka Palliardiho. Se vznikem Československa se Anglo-Československá banka rozhodla k zásadnější investici a na místě původních hospodářských budov nechala postupně vystavět dvě nová administrativní křídla pod vedením architekta Karla Jaraye (dokončena byla roku 1923). Krátce nato byl architekt Josef Gočár pověřen, aby na místě samotného barokního paláce navrhl zcela novou budovu banky. Gočár byl v průběhu prací přinucen k jistým ústupkům, jejichž výsledkem je výjimečný modernistický dům s hlavní fasádou barokní.

Obnova

V roce 2012 zakoupil dům soukromý investor a pověřil architekty celkovou rekonstrukcí a revitalizací zpustlého souboru. Cílem prací z let 2014–2018 bylo jeho zapojení do organismu města, oživení parteru a propojení s veřejným prostorem. Gočárova část byla ponechána v zachované podobě, Jarayovy budovy byly tvarově zachovány a doplněny vestavbou a dvoupatrovou nástavbou, čímž došlo ke sjednocení pavilonového členění souboru do celistvější hmoty rehabilitovaného „paláce Špork“. Úzká pětipodlažní vestavba mezi domy vytváří půlkruhové atrium opírající tvar tubusu původního točitého schodiště při spojující chodbě. Uvnitř je částečně odhalen originální nosný skelet avantgardní stavby, původní konstrukční betony byly očištěny a prezentovány v obnažené podobě společně s žebírkovými stropy. Prostory jsou členěny pouze skleněnými příčkami s historickými dveřmi v originálních zárubních. Výsledkem rekonstrukce je polyfunkční městský palác s gastronomickými službami v nejnižších podlažích a kancelářským provozem ve vyšších patrech. Korunou spojených domů je střešní nástavba, která z pobytové střešní plochy se zahradou nabízí výhledy na město.

Středočeský kraj

Cena Opera Historica Středočeského kraje. Cenu udělila hejtmanka Jaroslava Pokorná Jermanová předsedovi Spolku pro pivovar v Lobči Pavlu Prouzovi a architektce Janě Prouzové Myškové.

PAROSTROJNÍ PIVOVAR V LOBČI U MŠENA CENA OPERA HISTORICA

Lobeč, čp. 34

Investor:

Spolek pro pivovar v Lobči

Architekt:

Ing. arch. Jana Prouzová Myšková

Dodavatel:

Spolek pro pivovar v Lobči

Historie

Technická památka Parostrojního pivovaru v Lobči je svědkem pětisetleté tradice vaření piva na Kokořínsku. První písemná zmínka o pivovaru je z roku 1586 a renesanční jádro stávající stavby bylo vybudováno kolem roku 1600. Areál je dnes bohužel jen prázdnou „obálkou“, neboť se původní strojní či technologické vybavení výroby sladu a piva nedochovalo. K jeho demontáži došlo již v 50. letech 20. století, kdy byl provoz pivovaru definitivně zrušen. Areál byl následně využíván státním statkem jako skladový prostor, opravena zemědělských strojů, některé prostory sloužily jako kanceláře, zázemí zaměstnanců a také jako byty. Investice do oprav a údržeb byly minimální. Pozvolné chátrání bylo po prodeji areálu soukromým osobám v polovině 80. let 20. století zakončeno obdobím cílené devastace. Stav objektu byl před zahájením obnovy v roce 2007 havarijní.

Obnova

Byl zvolen přístup památkářsky přijatelné konverze historické substance budov při zachování původních hmot a charakteru pro novou funkci kulturní a turistickou. V části areálu je v nájemném provozu situována provozovna minipivovaru. Projekt záchrany byl odstartován již v roce 2007. Koncem léta 2010 byla zahájena obnova střech zadního traktu, které byly v podstatě již v rozkladu, a docházelo k vážnému ohrožení statiky valených kleneb ležáckých sklepů. Střeška zadního traktu je tvořena pěti samostatnými krovky sedlového a pultového tvaru z 19. století. V létě 2011 byla zahájena obnova střech předního traktu pivovaru včetně komína a věže hvozdu. V roce 2013 byly obnoveny také interiéry někdejší varny, parostrojní strojovny a vstupního průjezdu. Na jaře roku 2014 byla v areálu otevřena první stálá výstavní expozice. Vzhledem k vysoké míře autenticity bylo možné navrátit budovám jejich podobu z počátku 20. století.

PŘÍBRAM – SVATÁ HORA NOMINACE NA CENU OPERA HISTORICA

Příbram II, Svatá Hora čp. 591

Investor:
Římskokatolická farnost u kostela
Nanebevzetí Panny Marie
Příbram – Svatá Hora

Architekt:
FACIS architekti

Dodavatel:
STARKON JIHLAVA CZ a.s.

Historie

Celý svatohorský areál byl vybudován podle jednotného plánu architekta Carla Luraga z roku 1658 za ideové účasti jezuita Benjamína Schleyera. Ústřední svatyně – bazilika obklopená kaplemi – stojí na obdélné kamenné terase v nádvoří vymezeném ambity. Nároží ambity vyplňují uzavřené, v půdorysu osmiboké kaple. Na každé straně ambity jsou dvě průchozí kaple s oltářem ve výklenku vnějšího zdiva, všechny zasvěcené Panně Marii, na straně západní uprostřed pod zvonovou věží navíc tzv. „Dušičková kaple“. Na severní straně ambity je hodinová věž. Zvnějšku pak u severovýchodního nároží stojí patrová residence a na téže straně je vchod na slavné svatohorské schody spojující Svatou Horu s Příbramí. Svatá Hora je nejen nejvýznamnějším a nejstarším mariánským poutním místem v Čechách, ale také pravou pokladnicí umění. Kromě samotné velmi hodnotné raně barokní architektury 17. století s vzácnými vrcholně barokními portály a schodištěm je zde několik set plastik a obrazů, mimořádně bohatá, rozsáhlá a vesměs kvalitní štuková výzdoba a četné vzácné práce uměleckých řemeslníků předchozích věků.

Obnova

Hlavním cílem realizace projektu v roce 2015 bylo v maximální možné míře obnovit všechny budovy areálu, a to převážně ze stavebně technického hlediska, protože poutní areál byl před realizací projektu ve špatném stavu. Projekt musel řešit zejména problematickou vlhkost spodní stavby, dále byly problémy konstrukce napadené dřevokaznými škůdci, dožilé střechy, kterými zatékalo, poškozený venkovní plášť, kamenné prvky, umělecká výzdoba atd. Základním úkolem architekta bylo do stávajících budov umístit nové provozy, které by sloužily pro kulturní a vzdělávací aktivity, razantně rozšířit provoz muzea a vhodně umístit zdvihací plošinu. Zhotovitel i celý tým se museli vypořádat zejména s limitem časovým, kdy na realizaci prací bylo necelých osm měsíců. Již takto složitá situace byla umocňována nálezy a nezbytnou nutností na ně reagovat, měnit postupy. Specifickou skutečností tohoto projektu byla tedy rychlost obnovy areálu, který je národní kulturní památkou. Práce byly zahájeny záchranným archeologickým výzkumem, restaurátorským průzkumem a stavebnětechnickým průzkumem.

DAČICKÉHO DŮM V KUTNÉ HOŘE NOMINACE NA CENU OPERA HISTORICA

Kutná Hora,
Komenského náměstí 41/23

Investor:
město Kutná Hora

Architekt:
G.L.ARCHITEKTI s.r.o.
Arkus s.r.o. České Budějovice

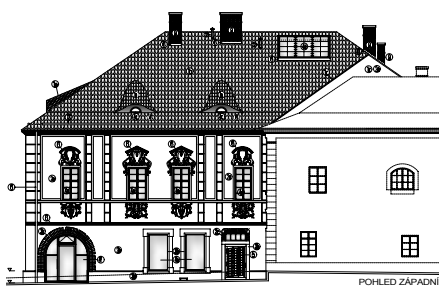
Dodavatel:
Kutnohorská stavební s.r.o.
INGBAU CZ s.r.o.

Historie

První zmínky o domě jsou v městských knihách z let 1426–1489. K velkorysě přestavbě došlo v roce 1500, a to na Biskupský dům, pro světícího biskupa utrakvistické církve Filipa Villanuovu Sidonského. Z tohoto období pochází žebrová klenba v kapli či sedlový portál, jenž do ní vede, a další hodnotné prvky. V roce 1536 koupil dům Ondřej Křivoláček, zvaný Dačický, za nějž došlo k renesančním úpravám domu. Roku 1555 se zde narodil humanista Mikuláš Dačický z Heslova. K další přestavbě došlo na sklonku 17. století a především ve třetí čtvrtině 18. století, kdy fasáda získala dnešní podobu. Dům patří ke kmenovým stavbám památkového fondu města Kutná Hora zapsaného na Seznam světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO. Je významný svým hodnotným pozdně gotickým jádrem a vrcholně barokní fasádou se zbytky gotických prvků.

Obnova

Přístup k rehabilitaci domu přirozeně vycházel z citlivé obnovy v souladu s požadavky stanoviska památkové péče a využití respektujícího památkovou hodnotu objektu. Byly tedy zachovány a restaurovány historické prvky a naproti tomu se neskrytě a vědomě přiznalo vše, co je nové. Uživatelem Dačického domu je Nadace Kutná Hora – památka UNESCO, partnery projektu je město Kutná Hora a Univerzita Pardubice. Jedná se o vzdělávací a prezentační centrum kulturního dědictví UNESCO. V Dačického domě se tak setkává historie s přítomností. V průběhu 20. století byla původní dispozice zastavěna dodatečnými příčkami a podhledy, většina oken a vnitřních dveří byla vyměněna za typové výrobky, většina omítek degradovala nebo byla překryta tapetami. Především však hodnotná uliční fasáda po velkých částech opadávala. To vše bylo v letech 2013–2016 napraveno. Navíc po odstranění dřevěné podlahy v kapli byl objeven fragment gotické cihlové dlažby ve tvaru šestiúhelníku zdobený reliéfem. Unikátní nález se stal popudem k vytvoření kopií, jimiž byla kaple vydlážděna a přiblížila se tak své původní podobě.

POHLED ZÁPADNÍ

Cena Opera Historica Plzeňského kraje. Cenu udělil hejtmán **Josef Bernard** ředitelce Muzea a galerie severního Plzeňska v Mariánské Týnici **Ireně Bukačové** a architektu **Janu Soukupovi**.

MARIÁNSKÁ TÝNICE CENA OPERA HISTORICA

Kralovice – Mariánský Týnec 1

Investor:
Muzeum a galerie severního
Plzeňska v Mariánské Týnici

Architekt:
Ing. Jindřich Rineš,
Atelier Soukup Opl Švehla s.r.o.

Dodavatel:
Kypta – Stavoservis s.r.o.

Historie

Mariánská Týnice je vrcholně barokní areál s poutním kostelem, ambity a proboštstvím, které dal vybudovat plaský klášter podle projektu Jana Blažeje Santiniho v letech 1711–1768. Patří k nejvýznamnějším barokním poutním místům na Plzeňsku a je významnou ukázkou barokní sakrální architektury v Čechách. Dominantou osově symetrického areálu je kostel Zvěstování Panně Marii. Mariánský kult, vyjadřovaný řádovou spiritualitou, se odráží jak v patrocinu kostela, tak v přílehlých ambitech s kaplemi zasvěcenými radostem Panny Marie. Po zrušení plaského kláštera, k němuž patřila do roku 1785, nenšla stavba odpovídající využití a trvale chátrala. Na začátku 20. století byla na pokraji úplné zkázy, když se v roce 1920 zřítla kupole kostela. Snaha lokálních občanských sdružení odstartovala její záchranu, avšak nedosáhla trvalých výsledků.

Obnova

Od roku 1993 proběhla příkladná a zdařilá památková obnova, která byla financována ze státních a regionálních prostředků. Na rekonstrukci kupole, věží, střež, kaplí, ambitu a umělecké výzdoby i úpravy exteriéru bylo během třiceti let vynaloženo cca šedesát milionů korun. Prvním krokem byla obnova věží proboštství v letech 1993 a 1994 z prostředků okresu. Obnova kupole kostela začala opravami kleneb tří apsid kostela a výstavbou pendantivů a obnovou římsového meridiánu. Na restaurované klenební pasy apsid a kruhový základ byla osazena cihelná kupole, kterou završila kamenná lucerna, jejíž větší část se dochovala v areálu muzea. Během stavebních prací proběhly též obnovy fasád. Součástí rehabilitace uměleckých a památkových hodnot bylo restaurování barokních fresek v kostele a ambitu. V interiéru kostela byla obnovena v severní kapli zděná kruchta. Poslední dokončenou částí obnovy Mariánské Týnice, která je od roku 2002 v majetku Plzeňského kraje, byla rekonstrukce zčásti dochované kaple na východní straně kostela v letech 2011–2012. K úplnému dokončení projektu Jana Blažeje Santiniho zbývá poslední krok – dostavba nikdy nezrealizovaného východního ambitu v roce 2020.

MUZEUM LOUTEK V PLZNI NOMINACE NA CENU OPERA HISTORICA

Plzeň – Vnitřní Město,
náměstí Republiky 137/23

Investor:
statutární město Plzeň

Architekt:
ATELIER SOUKUP OPL
ŠVEHLA s.r.o.

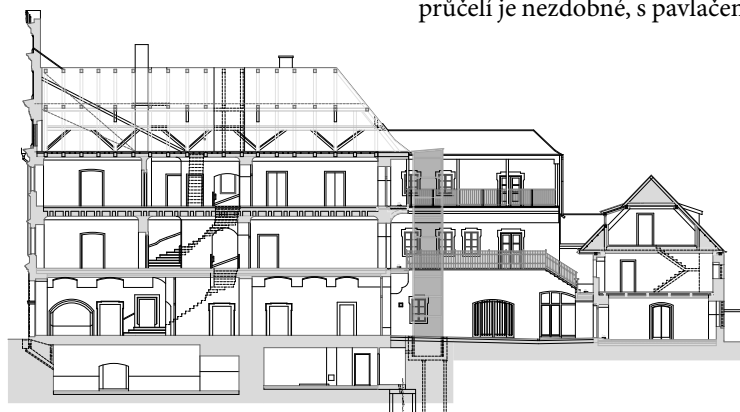
Dodavatel:
STAVPRAN s.r.o.

Historie

V základech středověký objekt patřil mezi nejvýznamnější měšťanské domy. Po požáru roku 1507 byl nejprve pozdně goticky přestavěn a v letech 1580–1590 následovala renesanční přestavba a po roce 1726 barokní stavební úpravy. V celé ploše fasády probíhá písková rustika, v přízemí se nacházejí dva bosované pískovcové barokní portály. Štít má několik úrovní a dekorují jej figurální sgrafita, kamenné plastiky gryfů, vázy a ve vrcholu rozeklaný trojúhelný tympanon s kamennou dvouhlavou orlicí. Dvorní průčelí je nezdobné, s pavlačemi v úrovni obou pater.

Obnova

Rekonstrukce z roku 2009 byla od počátku připravována s cílem využití budovy pro Muzeum loutek. Vedle tradičně pojatého výstavního sálu v přízemí zadního objektu počítala koncepce i s interaktivním zapojením návštěvníka do prohlídky. Záměrem bylo naplnění výchovné a společenské role muzea, jako hry sloužící k potěšení návštěvníka. Pro badatele z řad veřejnosti byly zpřístupněny další informace a je jim umožněno studium bohatého fondu. Důležitým hlediskem architektů při realizaci byl důraz na obnovu původního výrazu včetně barevnosti dle restaurátorského průzkumu. Ke stávajícímu objemu objektu také byla přistavěna výtahová věž, která zajistila bezbariérový přístup.

ZÁMEK HRÁDEK NOMINACE NA CENU OPERA HISTORICA

Hrádek u Sušice čp. 1

Investor:

Ing. arch. Pavel Lejsek

Architekt:

Ing. arch. Pavel Lejsek

Dodavatel:

SUK Stavby s.r.o.

ALDAST spol. s r.o.

BIS, a.s.

Historie

Zámek nedaleko Sušice stojí na místě tvrze ze čtrnáctého století, která od roku 1588 patřila s hrádeckým panstvím pánům Račínům z Račina, kteří pravděpodobně po roce 1590 přestavěli tuto středověkou tvrz na renesanční zámek. V nejstarší části objektu se nachází pozdně gotický sál, tzv. Soudní a Erbovní sál, ve kterém byla během rekonstrukce objevena erbovní galerie pánů z Račina. Na renesanční zámek navazuje barokní přístavba tvořící hlavní průčelí, jižní zámecké křídlo do parku a kaple sv. Valburgy. Tato podoba zámku z 18. století se z velké části dochovala do dnešních dnů a vděčíme za ni rodu Des Fours. S barokní přístavbou byla vystavěna také třípatrová věž s mansardovou střechou. Zahrada vyplňuje severní část areálu, park se rozkládá v jižní části, kaplička sv. Jana Nepomuckého je umístěná v severozápadní části parku. Po konci druhé světové války byl zámek i velkostatek zkonfiskován státem. Pro havarijní stav se v roce 1976 zřítila zámecká věž a zámek se postupně vyliďňoval, po roce 1989 o něj nikdo v restituci nepožádal. Naděje na záchranu nastala až v roce 2000, kdy objekt zakoupil Ing. arch. Pavel Lejsek a začal se záchrannými pracemi.

Obnova

V letech 2000–2003 bylo provedeno základní stavební a statické zajištění havarijního stavu objektu, zahájeny restaurátorské práce a celková obnova oken i dveří. V roce 2006 proběhlo restaurování historických krbových kamen. Po náročné a citlivé rekonstrukci zámku trvající deset let započalo navrácení života do zámeckého areálu. V renesančních sálech se nachází restaurace, v gotickém sále vinárna. Ve druhém patře je Muzeum Františka Pravdy. Během dalších let se postupně opravovaly hospodářské objekty a nádvoří, v roce 2012 proběhla revitalizace zámeckého parku. Byla opravena kaplička sv. Jana Nepomuckého a sv. Václava a vnitřní parková zeď s bastiony. V roce 2014 vzniklo v barokním hospodářském objektu Zámecké wellness. V roce 2015 byl kompletně zrenovován interiér barokní kaple sv. Valburgy. Kompletní rekonstrukcí prošla i budova barokního špýcharu z druhé poloviny 18. století. V roce 2016 byla k zámeckému areálu připojena původní zámecká užitková zahrada s empírovou oranžérií, postupně je revitalizována i okolní léčebná a užitková zahrada. Na svoje znovuzrození ještě čekají budovy zámeckého pivovaru, stáje a další hospodářské budovy na nádvoří.

Cena Opera Historica Karlovarského kraje. Cenu udělila hejtmanka **Jaroslava Mračková Vildumetzová** opatovi **Filipu Zdeňku Lobkovičovi** a architektonické kanceláři AED project, **Aleši Markovi** a **Petru Okleštěkovi**.

KLÁŠTER PREMONSTRÁTŮ TEPLÁ CENA OPERA HISTORICA

Teplá – Klášter čp. 1

Investor:

Kanonie premonstrátů v Teplé

Architekt:

AED project, a.s.

Dodavatel:

AED project, a.s.

Historie

Klášter premonstrátů v Teplé založil v roce 1193 blahoslavený Hroznata, knížecí správce západočeského pohraničního území. Klášter utrpěl velké hospodářské škody za husitských válek a při bojích mezi katolíky a utrakvisty za vlády Jiřího z Poděbrad. Obnovení svého bývalého postavení dosáhl až počátkem 16. století, na počátku 17. století však vyhořel a následně byl ještě vypálen vojsky. Ve druhé polovině 17. století byla zahájena výstavba podle nové velkorysé koncepce a v polovině 18. století byl zveleбен interiér konventního kostela. Počátkem 20. století byl areál kláštera radikálně rozšířen východním a severním směrem. Vzhled kláštera se zásadně změnil dostavbou knihovny a muzea severně od kostela. Byly vybudovány také nové hospodářské budovy. V roce 1950 byl klášter zabrán Státní bezpečností a řeholníci internováni. Z kláštera se stala kasárna lidové armády a pouze kostel a knihovna byly zpřístupněny veřejnosti jako kulturní památka. Areál kláštera byl postupně devastován, některé hospodářské budovy asanovány. V roce 1978 armáda klášter opustila a objekt byl následně spravován Krajským střediskem státní památkové péče. V důsledku nedostatku finančních prostředků značně chátral. V roce 1990 byl klášter vrácen tepelské kanonii ve velmi zuboženém stavu.

Obnova

Urbanistické a architektonické řešení vzorové obnovy národní kulturní památky Kláštera premonstrátů Teplá zachovává a rehabilituje jedinečný historický charakter monastického areálu a současně se snaží o jeho revitalizaci s využitím nejmodernějších funkcí, provozních a technických poznatků a technologií. Areál byl obnovován v letech 2009–2015 v rozsahu prelatury, konventu, hospodářského dvora, bývalého ležáckého skladu a ledárny a vodní elektrárny. Obecným principem architektonického řešení byla snaha o nalezení maximálně ohleduplného způsobu záchrany prelatury a konventu. K nejhodnotnějším částem objektu, mezi něž patří zejména Modrý sál a letní refektář, se přistoupilo konzervacním způsobem a byla restaurována cenná malířská a štuková výzdoba společně s dalšími hodnotnými prvky (podlahy, vestavěný nábytek atp.).

ART CENTRUM GALERIE 4 NOMINACE NA CENU OPERA HISTORICA

Cheb, Františkánské nám. 30/1

Investor:
Karlovarský kraj

Architekt:
David Vávra
Luboš Mašek
Emil Minář

Dodavatel:
Swietelsky stavební s.r.o.

Historie

Sýpka u kláštera klarisek je vynikajícím příkladem barokní hospodářské stavby v městském, respektive klášterním prostředí. Vznikla prakticky v jediné stavební etapě v letech 1749–1750, a to na místě starší zástavby, jako vytříbená barokní architektura s vynikající kvalitou řemeslné práce, především tesařské. V tomto smyslu je zajímavé, že je známo jméno autora dřevěné konstrukce – tesaře Michaela Johanna Kašpara Fleisnera. Z hlediska architektonického a památkového je stavba hodnotná prakticky v celém svém rozsahu. Její památkovou podstatu utváří prakticky veškeré konstrukce a stavební, řemeslné či umělecko-historické detaily (zdívo včetně omítek, kamenná ostění portálů a oken, dveřní výplně, vnitřní tesařské konstrukce, vikýř atd.). Hodnotné jsou rovněž fasády, se všemi detaily, a celkové vnější hmotové a architektonické řešení stavby.

Obnova

Náplní dispozice zůstaly i po obnově výstavní prostory ve třech podlažích, otevřené a propojené stávajícími dřevěnými schodišti. V 1. patře byl zřízen klub, toalety a technologické zázemí a 1. až 4. patro byly propojeny schodištěm a výtahem v nové přístavbě. Toto schodiště je zároveň chráněnou únikovou cestou. Stávající dřevěná schodiště uvnitř stavby byla zachována (kromě spojení vstupu a klubu v 1. patře a schodiště z 4. do 5. patra). Ze stavebního hlediska bylo zásadní ověření statické únosnosti dřevěných konstrukcí pro nový účel a vyřešení vodorovného posunu konstrukce krovu směrem do dvora. Výměnou stávajících dřevěných zdobených sloupů by vznikla nenávratná škoda. Tyto sloupy tedy byly zachovány a citlivě posíleny. Vodorovný posuv krovu byl podchyten doplněním plných vazeb, novým ocelovým schodištěm a reakcí od navrhované železobetonové „věže“ ve dvoře.

HUŤ ŠINDELOVÁ NOMINACE NA CENU OPERA HISTORICA

Šindelová, bez čp.
(u zastávky Obora)

Investor:
Spolek za zachování hutě
v Šindelové

Architekt:
Jan Vinař
Martin Šafařík
Jan Schrader
Martin Volný

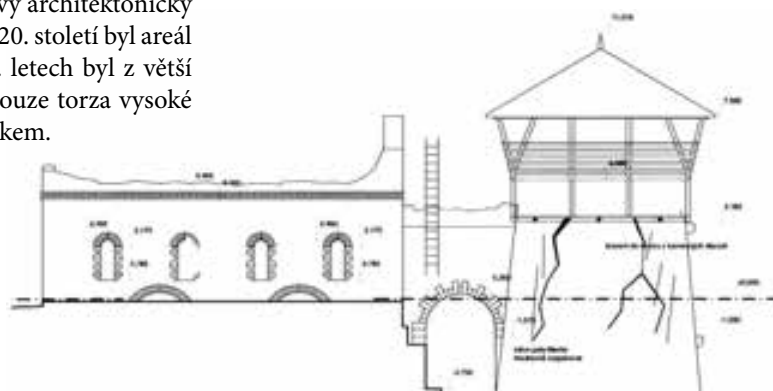
Dodavatel:
BOLID M s.r.o.

Historie

Pec byla součástí krušnohorského železářství, které co do rozsahu zaujímal druhý pořadí v Čechách. První zmínky o hamrech v Šindelové se datují již v roce 1350. Industriální kulturní památka patří k nemnoha stavbám dokumentujícím starší vývojové období výroby železa v dřevouhelných vysokých pecích, svázané s činností feudálního velkostatku. Vysoká pec vznikla v roce 1818 na místě dvou bývalých vysokých pecí z roku 1756 a z doby okolo roku 1800. V letech 1858 a 1859 byla provedena rozsáhlá přestavba, při které areál získal nový architektonický výraz v novorománském slohu. Ve 20. století byl areál využíván jako státní statek a v 70. letech byl z větší části zdemolován. Dochovala se pouze torza vysoké peci s přiléhajícím spojovacím krčkem.

Obnova

V roce 2015 byly Spolkem za zachování hutě v Šindelové zahájeny záchranné práce dochovaných relikvů. Cílem bylo zachování objektu peci jako jediného reprezentanta železářské historie Krušných hor v architektonicky cenném stylu v autentické podobě. Záchrana technické památky spočívala v konzervaci současného stavu a v realizaci nástavby vysoké dřevouhelné peci se zastřešením a v opravě a revitalizaci dochovaných zbytků přilehlých objektů.

Cena Opera Historica Ústeckého kraje. Cenu udělil vedoucí Odboru kancelář hejtmána **Luboš Trojna** předsedovi Společnosti pro obnovu památek Úštěcka **Tomáši Hlaváčkovi** a majiteli Zámku **Vladimíru Příbylovi** a architektu **Pavlu Dražanovi**.

OBNOVA KOSTELA A ZÁMKU V KONOJEDECH CENA OPERA HISTORICA

Ústěk – Konojedy, čp. 61

Investor:

Vladimír Příbyl

Společnost pro obnovu památek
Ústěcka

Architekt:

APS PROJEKT PRAHA

Dodavatel:

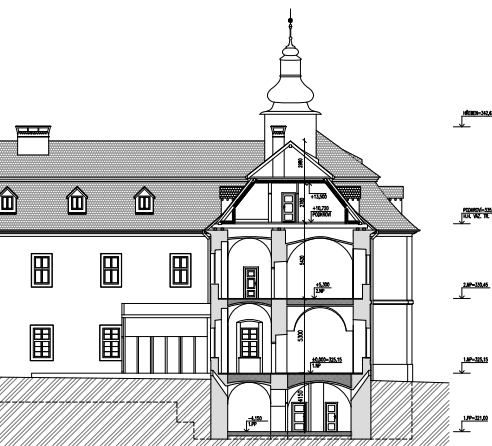
PAMA, spol. s r.o.

Historie

Již v roce 1451 je zmiňována konojedská tvrz. V 16. století byl majitelem panství Vilém Konojedský z Pojetic a nejspíše on nechal tvrz přestavět na renesanční zámek. Dalším významnějším majitelem panství byl František Antonín Špork, který v roce 1699 zřídil ve zdejší zámku špitál pro chudé. Jeho dcera Anna Kateřina se provdala roku 1746 za Františka Karla Swéertse, který zde roku 1746 založil novou budovu kláštera. Ten však existoval jen krátce, protože jej císař Josef II. roku 1786 zrušil. Klášterní kostel zasvěcený Nanebevzetí Panny Marie se stal farním a konvent byl synem zakladatele Janem Kristiánem Swéerts-Sporckem přestavěn na zámek a starý zámek byl zbourán. Patrová budova má čtyři křídla postavená v pozdně barokním slohu okolo čtvercového dvora, do kterého se vstupuje mladším klenutým podjezdem z konce 18. století v západním křídle. Posledním majitelům, Delhaesům, byl zámek v roce 1945 zkonfiskován. Kostel Nanebevzetí Panny Marie utrpěl v roce 1945 výbuchem munice v blízkém lomu – strop oratoře se částečně zřítíl, okna i s rámy byla výbuchem vyražena, střecha kostela byla značně poškozena. Zdevastovaný zámek pak koupil v roce 2007 Vladimír Příbyl, kterému o pět let později církev darovala i kostel.

Obnova

Zámek včetně kostela prochází od roku 2007 až do současnosti náročnou a citlivou obnovou, jejíž první část byla dokončena v roce 2017. Mohutný pozdně barokní kostel, který ještě před několika lety hrozil zřícením, se v létě 2017 dočkal kompletní a velmi náročné opravy. Byl staticky zajištěn, obnoveny byly fasády, interiér a restaurován byl dochovaný mobiliář. Vždy od začátku května je o víkendech přístupný veřejnosti. Současně s revitalizací kostela probíhaly i práce na obnově zámku. Po výměně všech 364 oken, obnově střechy a venkovní fasády jsou uvnitř dokončené stropy a části zdí. V roce 2019 přišla na řadu elektroinstalace. Dokončení rozsáhlé obnovy areálu je však podle majitele otázkou dalších téměř deseti let. Postupně budou opraveny interiéry zámku, přístupové cesty i opěrné zdi a další.

OBNOVA GROTTY A JÍDELNY PRO SLUŽEBNICTVO NA ZÁMKU V TEPLICÍCH NOMINACE NA CENU OPERA HISTORICA

Teplice, Zámecké náměstí 517/14

Investor:

Regionální muzeum v Teplicích

Autoři:

Libor Pisklák

Václav a Alena Potůčkovi

Historie

Teplický zámek vznikl jako šlechtické sídlo budované Vřesovci a později Radslavem a Vilémem Kinských na ruinách ženského benediktinského konventu z 12. století. Zejména Vilém Kinský, příznivec a spolupracovník Albrechta z Valdštejna, kterému se do značné míry snažil přiblížit i ve vlastních stavebních počinech, tedy budováním honosných rezidencí s rozsáhlými zahradami a odpočivnými prvky, včetně umělé jeskyně – grotty. Po jeho smrti připadl v konfiskaci teplický zámek i panství Janu Nepomukovi Clary-Aldringenovi, který se jej ujal v roce 1788. V letech 1788–1810 velkoryse přestavěl zámek, postavil zámecké divadlo, zahradu vybavil altány a gloriety, kolem zámku odstranil zeď. Spojením architektury s přírodou vtiskl celému komplexu zámeckých budov vpravdě evropský punc. Za celou koncepcí velkorysě přeměny teplického zámku stál drážďanský architekt Jan Anton Gisel a ten je také autorem mnoha dalších návrhů realizovaných i nerealizovaných staveb v teplické zámecké zahradě. Koncem 60. let 20. století se z jídelny pro služebnictvo a zbytku grotty stala muzejní truhlárna. Externí výzdoba na fasádě původní jeskyně zůstala naštěstí zachována, avšak interiér utrpěl velmi necitlivé zásahy.

Obnova

Grotta teplického zámku je ve velmi vypovídající podobě uchována jako důležitý architektonický mezník v historickém vývoji teplického zámku. V letech 2012–2014 proběhlo její restaurování, při kterém byl proveden laboratorní rozbor složení hmoty umělého krápníku, který doložil, že pro něj byl využit materiál z blízkého okolí. V severozápadním rohu grotty byla rovněž ponechána dispozice zdiva s otvorem vedoucím do sklepních prostor. Restaurování jídelny pro služebnictvo představovalo rekonstrukci cihlové podlahy, poté nastaly etapy pracného restaurování, během kterého bylo provedeno i zajištění trhající se východní stěny pod balkonem. V roce 2017 byly provedeny retuše celé výmalby a místnost byla prakticky uvedena do původního stavu. Restaurováním jídelny získalo teplické muzeum jedinečný prostor s výzdobou raného 19. století s tím, že je to jediná místnost provozního zázemí teplického zámku, která se díky restaurování vrátila do původní podoby.

Cena Opera Historica Libereckého kraje. Cenu udělil hejtman **Martin Půta** kastelánce hradu **Ivě Bártové** a architektu **Václavu Girsovi**.

HRAD GRABŠTEJN

CENA OPERA HISTORICA

Chotyně-Grabštejn čp. 21

Investor:
Národní památkový ústav

Architekt:
Atelier Girsy AT

Dodavatel:
Fa REOPA spol. s r. o.
Fa Josef Kabáč

Historie

Nejstarší dochovanou dobovou zmínkou o hradě, jehož stavba údajně nahradila starší lužickosrbské hradiště Olšica, je listina z roku 1286. V 16. století byl hrad velkolepě přestavěn v renesančním slohu, včetně výstavby kaple sv. Barbory a tzv. dolního zámku. Po třicetileté válce došlo ke snížení středověké válcové věže a poboření původního hradebního systému. V průběhu 18. století prošel barokními úpravami interiérů a v roce 1843 získala hradní věž novogotickou podobu, která byla zachována až do roku 1992. I po pozemkové reformě z roku 1919 zůstal Grabštejn v držení rodu Clam-Gallasů a bylo zde vybudováno rodové muzeum, do roku 1943 zpřístupněné návštěvníkům. Na základě tzv. Benešových dekretů byl však Clam-Gallasům veškerý majetek v Československu zabaven. Od roku 1954 využívala hrad Československá lidová armáda a po roce 1970 přešel do Střediska státní památkové péče a ochrany přírody v Ústí nad Labem, avšak teprve po roce 1990 byla započata jeho obnova. Objekt v sobě snoubí dochovanou architekturu středověkého gotického hradu ovlivněnou mladšími, především interiérovými úpravami v duchu renesance, baroka i klasicismu. Renesanční kaple sv. Barbory se souborem nástěnných maleb patří k jednomu z nejvýznamnějších sakrálních interiérů v rámci panských sídel v Čechách.

Obnova

O obnově hradu se začalo uvažovat v roce 1955, avšak teprve na přelomu let 1989 a 1990 se přistoupilo k radikální záchraně nosných konstrukcí, zajištění a stabilizaci krovů a ukotvení klenby renesančního sálu v přízemí hradu. Došlo ke změně tvaru novogotické věže, tak aby její podoba odpovídala duchu tzv. saské renesance. Součástí obnovy bylo zřízení depozitářů Severočeského muzea v Liberci, protože absence dochovaného mobiliáře vedla k nápadu vybudovat interiérové instalace na základech fondů muzejních sbírek. Nová etapa obnovy objektu pod vedením prof. Václava Girsy zvolila památkářsky citlivější přístup k obnově jednotlivých částí hradu. V letech 1999–2002 proběhla obnova fasád včetně restaurování renesančních sgrafit, v případě obou bašt naopak dostala přesnost mladší barokní podoba, v interiérech došlo k renovaci sklepů a přízemí severního křídla. V roce 2005 bylo zahájeno restaurování nástěnných maleb v kapli, které trvalo až do roku 2009. Poslední velká etapa rekonstrukce hradu byla zahájena v roce 2007. V rámci obnovy východního a jižního křídla hradu proběhly rozsáhlé restaurátorské průzkumy, které především ve východní části odhalily omítkové vrstvy z různých období (renesanční, klasicistní a nejmladší art deco).

VÝTOPNA V ŽELEZNIČNÍ STANICI KOŘENOV NOMINACE NA CENU OPERA HISTORICA

Kořenov-Polubný čp. 806

Investor:
Železniční společnost Tanvald, o. p. s.

Architekt:
Ivan Lejčar

Dodavatel:
Brex Liberec

Historie

Budova výtopy byla postavena v roce 1903. Jedná se o přízemní objekt z kvádrového žulového zdiva na segmentovém půdorysu. Před objektem je umístěna lokomotivní točna, ze které vedou koleje, vstupující do výtopy dvěma vjezdy. Původně byl objekt opatřen sedlovou střechou o mírném sklonu, krytou živými pásy. Fasády jsou členěny výraznou soklovou římsou a lizénovými rámy, ukončenými ve štítových průčelích stupňovým vlysem. Segmentově zaklenuté okenní otvory byly původně opatřeny ocelovými mřížovými okenními výplněmi, před započítím obnovy se zde nacházely výplně sklobetonové. Kořenovská výtopy je součástí technického zázemí ozubnicové železniční tratě z Tanvaldu do Kořenova a dále do Hirschbergu v Dolním Slezsku (dnes Jelena Góra). Z pruské strany byla ve dvacátých letech 20. století trať až do Kořenova elektrifikována. Horská trať je unikátní náročnými sklonovými poměry, množstvím tunelů a umělých staveb. Trať je dnes jedinou ozubnicovou v České republice a je využívána při nostalgických jízdách.

Obnova

Celková obnova v rámci projektu „Zubačka – unikátní živé kulturní dědictví Jizerských hor a Krkonoš“, proběhla mezi srpnem 2015 a červencem 2016 na základě projektu Ing. arch. Ivana Lejčara z roku 2009. Stavební práce realizovala firma Brex Liberec. Objekt výtopy byl obnoven na základě původních výkresů. Při architektonickém návrhu byla respektována historická hodnota budovy a byl brán ohled na původní i nové využití objektu. Stávající kamenné zdivo bylo využito pro osazení nové střechy. Rovněž vjezdová vrata s horní prosklenou výplní byla zhotovena jako replika dle původní dokumentace. Okenní výplně byly zhotoveny nové kovové, s mřížovým industriálním rástrem. Proběhlo očištění, přespárování, sanace a doplnění žulového zdiva, dále došlo k obnově izolací, betonových podlah, montážních jam a kolejového svršku. Po opravě kolejové točny bude výtopy sloužit pro remizování historických kolejových vozidel Železniční společnosti Tanvald. Obnova byla financovaná z grantu z Islandu, Lichtenštejnska a Norska.

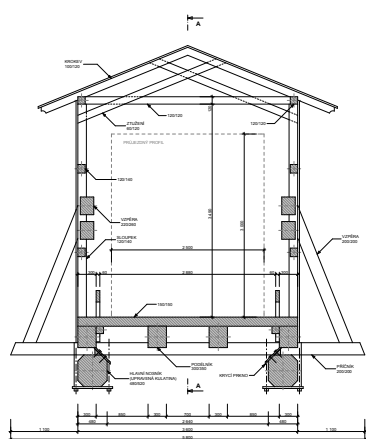
VĚŠADLOVÝ MOST V BYSTRÉ NAD JIZEROU NOMINACE NA CENU OPERA HISTORICA

Bystrá nad Jizerou, bez čp.,
na řece Jizeře

Investor:
Obec Bystrá nad Jizerou

Autor:
Ing. Ondřej Svoboda

Dodavatel:
Ing. Vladimír Buřt

Historie

Hlavní těleso mostu je řešeno jako celodřevěná a z větší části obedněná stavba, krytá dvojicí křížově propojených sedlových střech, vynášená v podélném směru trámovými věšadly na příčnicích a starších nosných trámech, uložených na skalním stupni (pravý břeh) a kamenném pilíři (vodoteč). Základním prvkem nosné konstrukce mostu je dvojice tesařsky částečně opracovaných kmenů, osazená v osmdesátých letech 19. století, která až do roku 1920 vynášela nekrytou mostovku. Po roce 1920 (snad 1922) byla odstraněna opotřebovaná mostovka, doplněny příčnický, zavětrování, podélníky a věšadla a celá konstrukce byla obedněna a zastřešena. Plášťové bednění je z lícové strany opatřeno dekorativním „zavětrováním“ v podobě tzv. ondřejských křížů. Pětiboký mostní pilíř v říčním korytě je vystavěn z pískovcových kvádrů s dekorativním lícovým rýhováním a ve vyzdívice pilíře je vsazen kvádr s rytým monogramem a datací „F + J/1888“.

Obnova

Most je ojedinělou technickou památkou dochovanou ve zcela autentické podobě. První důkladnější opravou prošel v osmdesátých letech 20. století. Bohužel výstavba a mnohačetné necitlivé úpravy tzv. Pojizerské silnice společně se solením a povětrnostními vlivy zapříčinily postupné odehnění zhlaví hlavních trámů konstrukce do té míry, že most musel být v roce 2013 zcela uzavřen. Pro obec Bystrou se tím značně zkomplikovala dopravní dostupnost. V rámci projektové přípravy bylo po zvážení všech rizik rozhodnuto, že bude těleso mostu opraveno na souši a na podzim roku 2016 došlo k jeho přenesení na levý břeh řeky do areálu bývalého mlýna. Zde byl most důkladně tesařsky vyspraven a po opravě uložení na pravém břehu a opravě pilíře v korytě byl v létě roku 2017 opět přenesen na své původní místo. V současné chvíli most s drobným dopravním omezením opět slouží veřejnosti nejen jako pozoruhodný doklad technické dovednosti předků, ale také jako důležitá komunikační spojka.

Cena Opera Historica Královéhradeckého kraje. Cenu udělil hejtmán Jiří Štěpán řediteli muzea **Petru Grulichovi** a společnosti Chládek & Tintěra, kterou zastupoval ředitel divize **Jan Zavrátalek**, v konsorcii s GEMA ART GROUP, za kterou Cenu převzal výkonný ředitel **Zdeněk Fučík**.

MUZEUM VÝCHODNÍCH ČECH V HRADCI KRÁLOVÉ CENA OPERA HISTORICA

Hradec Králové,
Eliščino nábřeží 465/7

Investor:
Muzeum východních Čech
v Hradci Králové

Autor a dodavatel:
GEMA ART a Chládek & Tintěra

Historie

Významná stavba české moderny byla realizována podle návrhu Jana Kotěry v letech 1909–1912. Solitérní monumentální dvoupatrová budova s dominantní střední třípatrovou částí zakončenou kupolí má fasády řešené v kombinaci režného zdiva s hrubou strukturovanou omítkou. Průčelí dominují keramické alegorické sochy Historie a Průmyslu v nadživotní velikosti od Stanislava Suchardy. Architekt Jan Kotěra se významným způsobem podílel i na vnitřní výzdobě interiérů, ke které přizval i významné současné umělce jako Františka Kyselu a Jana Preislera. Poslední fází výstavby muzea byla představená venkovní kašna z roku 1934, rovněž podle návrhu Jana Kotěry. Budova prošla rozsáhlou vnitřní rekonstrukcí v letech 1999–2002, nicméně některé vady nebyly zcela eliminovány, nebo již se objevily nové, které bylo třeba v zájmu prodloužení životnosti konstrukcí odstranit.

Obnova

V rámci obnovy národní kulturní památky došlo ke zpřístupnění některých veřejnosti nepřístupných prostor v suterénu a zpřístupnění kupole a střešní terasy, dále k vybudování nových expozic, odstranění některých nepůvodních konstrukcí a technologických celků (výměníková stanice) a modernizaci technologického vybavení (např. technologie kašny). Byly respektovány hodnoty historické, dispoziční a prostorové skladby s vyloučením zásahů do památkové podstaty objektu. V maximální míře byly ponechány historické konstrukční prvky budovy a byla preferována jejich konzervace, či dílčí oprava a uplatnění v nově zpřístupněných prostorách. Komplexní obnova napravila řadu negativních mladších stavebních zásahů, zlepšila klimatické vlastnosti interiéru a přispěla k rozšíření výstavní plochy. Za zásadní je možno považovat obnovu původních povrchových úprav omítaných i neomítaných povrchů jak v interiéru, tak v exteriéru, čímž došlo k výraznému posílení autentického vzhledu památky a jeho věrohodnosti.

DOMOV SV. JOSEFA V ŽIRČI U DVORA KRÁLOVÉ NOMINACE NA CENU OPERA HISTORICA

Dvůr Králové nad Labem – Žireč,
čp. 1

Investor:
Oblastní charita Červený Kostelec

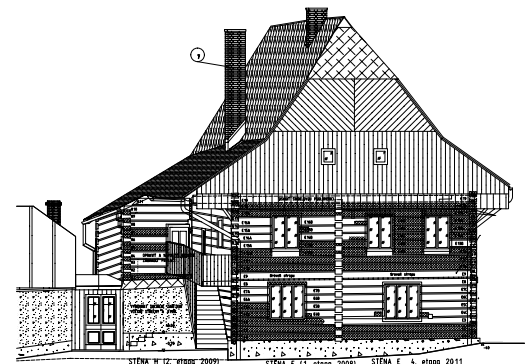
Autor a dodavatel:
RenoArt s.r.o.

Historie

Tvrz v Žirči se prvně připomíná v roce 1482. Za Adama Zilvára z Pilníkova se polovina tvrže zřítíla do Labe a ten proto v roce 1581 vybudoval novou a výstavnější. Na místě válkou poškozené zilvárovské tvrže nechali jezuité, kteří se v Žirči usadili roku 1652, postavit novou rezidenci a vedle ní chrám sv. Anny. Zbytky původní tvrže byly vestavěny do nové čtyřkřídlé dvouposchodové budovy. Od r. 1773, kdy byl zrušen jezuitský řád, spravoval panství stát a konventní budova sloužila jako obydlí úředníků. Od roku 1825 byl majitelem Žirče statkář Martin Wagner, poté továrník z Jaroměře Josef Ettrich, jehož rodině zámek patřil až do 30. let 20. století, kdy se dostal do majetku řeholní instituce Nejsvětější Svátosti. Od 50. let pak zámek sloužil jako domov důchodců. V rámci restitucí byl navrácen Kongregaci Sester Nejsvětější Svátosti v Českých Budějovicích a ta jej darovala Diecézní charitě v Hradci Králové, Oblastní charitě Červený Kostelec a byl zde zřízen Domov Svatého Josefa pro handicapované a starší občany.

Obnova

V roce 2009 byly v barokním areálu zahájeny rozsáhlé záchranné práce. Začala tak obnova souboru cenných historických objektů, z nichž některé jsou datovány do doby největšího rozkvětu blízkého barokního hospitálu Kuks. Účelem projektu byla záchrana a cílem pak, aby tento areál mohl sloužit zdravotně postiženým i osobám bez postižení a stal se tak místem setkávání osob zdravých i handicapovaných. Součástí oprav byl i bývalý pivovar u něhož se při výkopových pracích objevily základy středověké stavby z 15. či 16. století a úlomky gotické keramiky. Asi nejnáročnější byla obnova kostela sv. Anny s přílehlou věží a hodinovým mechanismem. Obnova areálu byla zdárně dokončena v roce 2011.

OBNOVA DŘEVĚNKY V ÚPICI NOMINACE NA CENU OPERA HISTORICA

Úpice, Žižkova čp. 92

Investor:
město Úpice

Architekt:
Lubor Grund

Dodavatel:
TES 98
Maratonstav a.s.

Historie

Dům nazývaný Dřevěnka je jedním z nejstarších a největších českých maloměstských dřevěných domů, dochovaný navíc v relativní úplnosti a autentičnosti z doby výstavby počátkem 17. století. Objekt je mimořádně zajímavý a důležitý svým blízkým vztahem k lidové architektuře. K těmto stavbám se úpický dům přiřazuje jak svou typologickou charakteristikou – „podélným řezem“ s vysokou obytnou místností a dvoupodlažní zadní komorovou částí, tak i materiálovou a konstrukční charakteristikou – roubením z nesekaných kuláčů. V tomto ohledu je dům pozoruhodný i značně jednoduchým, rustikálním tesařským provedením prakticky bez výzdobných detailů. Podrobným dendrochronologickým průzkumem bylo zjištěno, že dřevo použité na stavbu Dřevěnky bylo káceno v zimním období let 1604–1605, 1606–1607 a 1607–1610. Stavba prošla v posledních dvou desetiletích 20. století a prvním desetiletí 21. století poměrně pohnutým vývojem, při kterém se zhoršoval její fyzický stav. Budova byla přes dvě století využívána jako hospoda, a to až do začátku 90. let 20. století. Po dlouholetém chátrání nakonec v roce 2007 Dřevěnku převzalo město Úpice.

Obnova

Celková obnova objektu byla v roce 2009 zařazena do Programu zachrany architektonického dědictví a v témže roce byly zahájeny záchranné práce, které důsledně respektovaly i mladší stavební zásahy a skončily roku 2018. Obnova Dřevěnky byla připravena jako záchrana poslední podoby památky se staletou historií – svědectví kontinuálního vývoje památky od středověku až do 20. století. Při postupné opravě byly nejdříve v letech 2009–2012 obnoveny roubené konstrukce vnějšího pláště a povalové a trámové stropy, přičemž bylo důsledně dbáno na zachování veškerého autentického materiálu, který nebyl zcela degradován. Dodržen byl i způsob opracování prvků v různých vývojových obdobích. Uplatnilo se ruční opracování klasickým tesařským způsobem, historicky používanými nástroji. V dalších letech byla střecha opatřena novou krytinou z dřevěného štípaného šindele. Vnější i vnitřní stěny byly původně opatřeny vápennými nátery, ty však byly obnoveny z technických důvodů pouze v interiérech.

Cena Opera Historica Pardubického kraje. Cenu udělil 1. náměstek hejtmána **Roman Línek** řediteli Hřebčína **Jiřímu Machkovi**. Cenu převzala také architektonická kancelář Obermeyer Helika, kterou zastupoval generální ředitel **Jiří Fousek**.

NÁRODNÍ HŘEBČÍN KLADRUBY NAD LABEM CENA OPERA HISTORICA

Kladruby nad Labem čp. 1
a okolní areál,
Selmice čp. 1 a okolní areál,
Hlavečnick

Investor:
Národní hřebčín Kladruby
nad Labem

Architekt:
Obermeyer HELIKA, a.s.

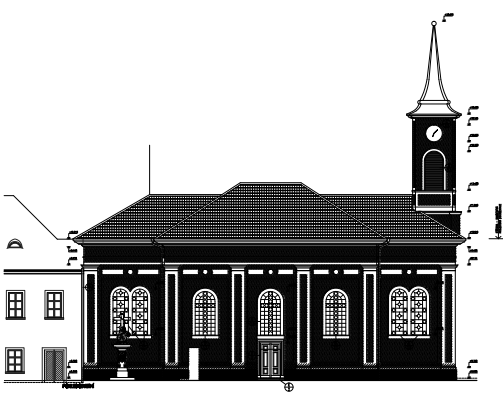
Dodavatel:
Sdružení Hřebčín

Historie

Rozsáhlý areál hřebčína se rozkládá na území tří katastrálních území: Kladruby nad Labem, Selmice a Hlavečnick. Kladrubský hřebčín je dnes nejstarším kontinuálně existujícím hřebčínem na světě. Byl založen v roce 1579 pro chov ceremoniálních kočárových koní pro potřeby císařského dvora. Vlastní rozsáhlý areál hřebčína je dochován ve své historické podobě s minimálními novodobými rušivými zásahy. Areál patřil Habsburkům, od roku 1918 je ve vlastnictví státu a sloužil výhradně pro chov a výcvik koní. Je ojedinělým dokladem cílevědomé a účelové kultivace krajiny. Těžiště hřebčína leží v areálu zámku Kladruby, jehož středem je rozlehlá plocha cvičiště, obklopená budovami stájí, sýpek, obytných domů, zámku a kostela. Jižně od zámku se rozkládají pastviny a cvičiště, jsou zde situovány stavební areály dvůr Josefův a odchovna. Západně od zámku pak vede skrze pastviny alej, jež končí dvorem Františkov. Jižně od této aleje se nachází areál budov s parkem v lokalitě Mošnice. Součástí dvora Františkov je též soubor budov v obci Selmice, které tvoří funkční součást dvora. V rámci areálu jsou chráněné mnohé objekty, například zámek, kostel sv. Václava, park, stáje a sýpky a další.

Obnova

V rámci projektu bylo v letech 2014–2015 regenerováno celkem sedmáct objektů, z toho šestnáct národních kulturních památek a jedna kulturní památka, součástí projektu byla rovněž úprava dalších pěti volných prostorů – jedná se o stáje, zámek, kostel, kapli, vodárenskou věž a kočárovnu v Kladrubech nad Labem, hřibárnu Františkov v Selmicích a stáje Josefův a lesovnu. Restaurování se týkalo rovněž soch a plastik a úpravou prošla veškerá prostranství. V císařských pokojích na zámku, v kočárovně a postrojovně vznikla nová expozice. Hlavním posláním hřebčína zůstává chov koní a v souvislosti s ním zde za velkého zájmu turistů probíhají pravidelné drezurní závody, zkoušky výkonnosti i jiné akce pro veřejnost.

CHRÁM PANNY MARIE NA CHLUMKU V LUŽI NOMINACE NA CENU OPERA HISTORICA

Luže, bez čp.

Investor:
Římskokatolická farnost Luže

Architekt:
INRECO s.r.o.
OPTIMA s.r.o.

Dodavatel:
Lukas, s.r.o.;
GEMA ART GROUP a.s.
Rudolf Valenta
GEO-ING, s.r.o.
Agentura Jan Zrzavý spol. s r.o.
STAVER Luže s.r.o.

Historie

Zakladatelkou poutního místa na Chlumku v Luži byla Marie Maximiliána Eva Terezie hraběnka ze Žďáru. Kostel, který podle návrhu Pavla Ignáce Bayera vystavěl v letech 1690–1700 Giovanni Alliprandi, je jádrem areálu. Umístěn je na uměle vytvořeném terasovitém návrší, navržený s akcentem na vertikální monumentalitu architektury. Přístup k objektu na terasový ambit s osmi kaplemi lemovaný balustrádou vede dvěma dlouhými schodišti, na něž se vstupuje barokními branami v ohrazení. Hlavní průčelí kostela s bohatým členěním je zakončené dvojicí věží s cibulovými báními. Boční průčelí vycházejí z bazilikálního rozvržení hmoty stavby. Nedílnou součástí areálu je sousední barokní rezidence jezuitů, spravujících chrám do 18. století, přístupná vlastní branou v navazujícím ohrazení.

Obnova

Novodobá obnova poutního chrámu započala už v roce 1991 rekonstrukcí přístupových schodišť a jejich opěrných zdí, poté opravou střechy, krovů, fasády kostela i přilehlých kaplí. Restaurovány byly také některé malby, obrazy, reliéfy nebo kamenné prvky. Poslední projekt obnovy rozdělený do čtyř etap začal v roce 2009. Nejprve byly opraveny varhany, vyřezávaný oltář, kazatelna a osm obrazů. Celý kostel byl také znovu vymalován. Zásadní etapou bylo v roce 2011 zbudování výtahu a bezbariérového přístupu, který zpřístupnil kostel i imobilním pacientům sousední Hamzovy léčebny, poutníkům a rodinám s kočárky. Další část prací zahrnovala zbytek interiéru a věže. Do roku 2018 byla obnovena zahrada včetně chodníků a laviček. Vzhledem k tomu, že materiály použité při opravě fasády v 90. letech nedostatečně odolávaly účinkům povětrnosti, musela být fasáda v letech 2015–2018 sejmuta a nahrazena novou. Kostel získal také původní výrazné barvy.

REGIONÁLNÍ MUZEUM V LITOMYŠLI (BÝVALÉ PIARISTICKÉ GYMNÁZIUM) NOMINACE NA CENU OPERA HISTORICA

Litomyšl, Jiráskova čp. 9

Investor:
Pardubický kraj

Architekt:
Josef Pleskot (AP Atelier)

Dodavatel:
PKS stavby

Historie

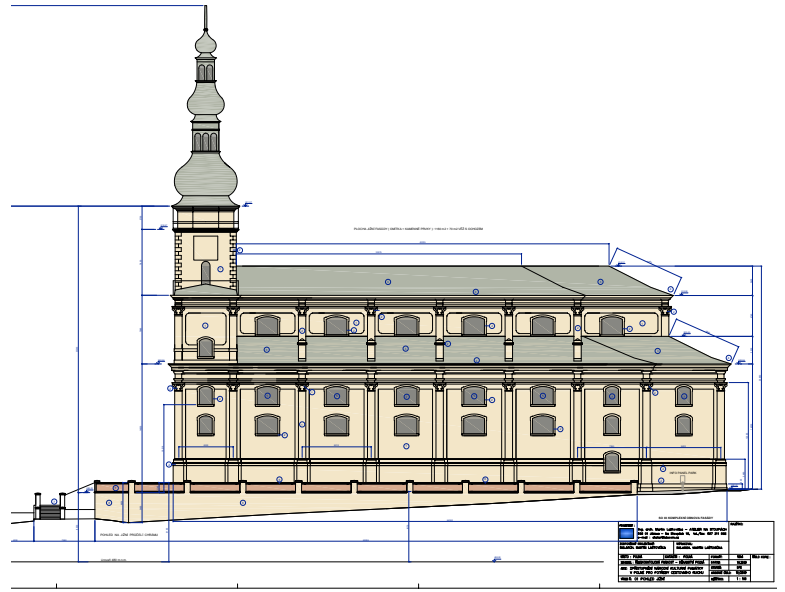
Bývalé piaristické gymnázium bylo postaveno v letech 1714–1719. Dnešní klasicistně-empírovou podobu budova dostala roku 1826, kdy byla v hlavní ose průčelí postavena nová věž se zaoblenými nárožními. Ta je krytá zajímavě tvarovanou měděnou makovicí. V ose věže se nachází také dva symetricky umístěné barokní kamenné portály s vysokými segmentově zakončenými supraportami. Nad nimi je v půlkruhové nische umístěna socha zakladatele piaristického řádu sv. Josefa Kalasánského. Valbová střecha spočívá na krovech z 19. století. Uvnitř má budova pravidelnou dispozici se středním širokým dvouramenným schodištěm s otevřenými stupni. Podélná chodba v přízemí je sklenuta křížovými klenbami, přilehlé prostory jsou pak sklenuty tzv. „pruskými plackami“. K budově přiléhá ze severní strany malý otevřený dvorek a díky umístění ve svahu se budova při pohledu od náměstí jeví jako dvoupatrová. Muzeum zde sídlí od roku 1928.

Obnova

Revitalizace se uskutečnila v letech 2012–2014 dle projektu architekta Josefa Pleskota. Původní barokní stavba piaristických škol z počátku 18. století byla rozšířena o integrovaný vstupní objekt a suterénní přístavbu, v budově vznikly nové výstavní a společenské prostory s kavárnou a dostatečné zázemí pro různé prezentační a vzdělávací aktivity. Muzeum bylo otevřeno pro veřejnost v červenci 2014, a to včetně nové stálé expozice Litomyšl – město kultury a vzdělanosti a unikátních archeologicky odkrytých pozůstatků tzv. Horního města. Smyslem celé revitalizace bylo více otevřít muzeum veřejnosti, vytvořit zázemí moderní muzejní instituce, která poskytuje komplexní služby.

Cena Opera Historica Kraje Vysočina. Cenu udělila náměstkyně hejtmána pro oblast kultury **Jana Fišerová** děkanovi **Zdeňku Krčkovi** a architektu **Martinu Laštovičkovi**.

OBNOVA KOSTELA NANEBEVZETÍ PANNY MARIE V POLNÉ CENA OPERA HISTORICA

Polná, Husovo náměstí čp. 1

Investor:
Římskokatolická farnost –
děkanství Polná

Architekt:
Ing. arch. Martin Laštovička

Dodavatel:
Podzimek a synové s.r.o.

Historie

Chrám byl postaven v letech 1700–1707 na místě starého gotického kostela Matky Boží, zbořeného v roce 1699. Myšlenka vzešla od majitele zdejšího panství Leopolda z Ditrichštejna a autorem návrhu byl italský mnich Dominik de Angeli. V roce 1707 byla nedokončená stavba předána do užívání, ale jelikož Leopold z Ditrichštejna v roce 1708 zemřel, ambiciózní plán nebyl nikdy zcela realizován. Původní věž shořela při požáru v roce 1863 a v roce 1894 byla nová postavena podle návrhu architekta Františka Schmoranze. Štuková a fresková výzdoba na stěnách, valené klenbě a stropech chrámu je ukázkou práce mistrů z Florencie. Kromě hlavního oltáře je v obou postranních lodích osm bočních oltářů. Barokní varhany jsou dílem Jana Davida Siebera z roku 1708. Před hlavním průčelím je schodiště s kašnou a sochami sv. Petra a sv. Pavla.

Obnova

Obnova chrámu v Polné se týkala především vnějšího vzhledu chrámu, včetně úpravy nejbližšího okolí. Byla provedena výměna pozinkované střešní krytiny za měděnou, opraveny poškozené části krovu, celkově opravena fasáda, při níž došlo k barevnému řešení podle původních dochovaných nálezů barokní omítky. Zrestaurovány byly kamenné prvky na průčelích – dveřní a okenní ostění, sokly, římsy a především degradované kamenné hlavice pilastrů. Kompletně nově byly provedeny vitrážové výplně oken a dveří i vchodové dveře. Zpevněny byly mlatové cesty, dlažby z kamene, opraveno kamenné schodiště, restaurovány sochy sv. Petra a Pavla, opraveno cihelné oplocení. Při budování nové prohlídkové trasy, která vede po schodišti na věž a po ochozu chrámu postranních lodí kostela, byly provedeny opravy omítek, výmalby stěn, cihelné dlažby, zrestaurovány dveře a osazeny kované brány a mříže. V roce 2015 byly zahájeny restaurátorské práce na obnově varhan.

ZÁMEK V TŘEBÍČI NOMINACE NA CENU OPERA HISTORICA

Třebíč – Podklášteří, Zámek čp. 1, 2
a další objekty bez čp.

Investor:

Kraj Vysočina

Architekt:

Michal Zlatuška

Dodavatel:

STARKON a.s.

Historie

Benediktinský klášter s kostelem sv. Prokopa založila v roce 1101 přemyslovská knížata Oldřich Brněnský a Litold Znojemský. Klášteru ublížily válečné konflikty a zejména obléhání uherskými vojsky Matyáše Korvína v roce 1468, kdy byl areál značně poškozen a bazilika vypálena. Klášter byl následně církví odebrán, mniši byli vyhnáni a prostory sloužily převážně světským účelům. Nejdříve areál získali Pernštejnové, ale v roce 1557 prodali panství Burianovi Osovskému z Doubravice. Podstatné renesanční úpravy a změny třebíčského areálu pocházejí právě z doby Osovských, kdy bylo k jihozápadnímu nároží kvadratury připojeno patrové jihozápadní křídlo s konírnou v přízemí a byly rovněž postaveny objekty tvořící takzvané předzámčí, jež uzavírá areál bývalého kláštera ze severní a západní strany. Druhá žena Smila Osovského Kateřina z Valdštejna postoupila v roce 1628 Třebíč svému bratru Adamovi. Valdštejnové pak panství drželi až do roku 1945. V polovině 18. století prošel zámek barokizací, jež zasáhla zejména jihozápadní křídlo. Přestavba se dotkla také baziliky a její obnova byla svěřena staviteli Františku Maxmiliánu Kaňkovi. V roce 2018 byla tato významná moravská památka zapsána na seznam UNESCO a v současnosti zde sídlí pobočka Muzea Vysočiny.

Obnova

Město Třebíč realizovalo v roce 2012 obnovu komplexu budov předzámčí a jejich adaptaci pro potřeby muzea, římskokatolická církev dlouhodobě pečuje o baziliku sv. Prokopa. Ve spolupráci těchto subjektů byl obnoven historický vstup do bývalého klášterního areálu původní severovýchodní branou, což přispělo k propojení areálu s centrem města. Formou nových návštěvnických tras byly zpřístupněné doposud veřejnosti uzavřené prostory. Stavební úpravy zámku byly prováděny v letech 2010–2012 na základě exaktních průzkumů, které stanovily rozsah možných stavebních zásahů vedoucích k obnově a regeneraci zámecké budovy při zachování historického dispozičního uspořádání zámku. Dalším nosným bodem obnovy byl důsledný restaurátorský přístup k dochovaným a nově objeveným historickým konstrukcím. Jednalo se především o restaurování kamenných prvků, nástěnných maleb, omítkových vrstev a štukové výzdoby. V neposlední řadě se podařilo zohlednit veřejný charakter provozovatele a bez újmy na památkové podstatě objektu zakomponovat zařízení umožňující bezbariérové zpřístupnění zámku.

Cena Opera Historica Jihomoravského kraje. Cenu udělil hejtmán **Bohumil Šimka** řediteli územního odborného pracoviště NPÚ v Kroměříži **Petru Šubíkovi** a architektonické kanceláři Archteam, kterou zastupoval hlavní architekt **Milan Rak**.

VILA STIASSNI CENA OPERA HISTORICA

Brno – Pisárky,
Hroznová 82/14

Investor:
Národní památkový ústav

Architekt:
Archteam, s.r.o.

Dodavatel:
Unistav, a.s.

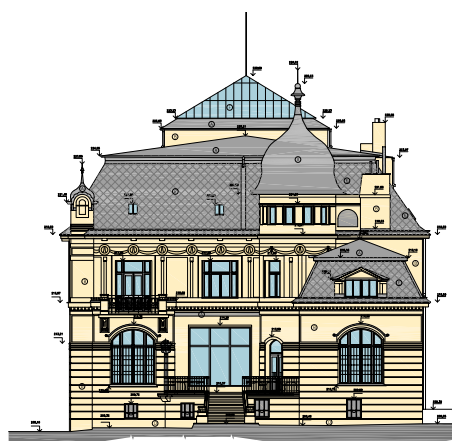
Historie

V letech 1927–1929 si nechal brněnský textilní továrník Alfred Stiassni postavit rodinnou vilu podle projektu architekta Ernsta Wiesnera. Zvenčí odpovídá tato důležitá stavba moravské meziválečné architektury Wiesnerově puristickému stylu, uvnitř si však rodina dopřála prvorepublikový luxus, ve kterém nechybí reprezentativní salonky s bohatým dřevěným obložením, mramorovými krby, štuky a historizující nábytek. Směrem do více než tříhektarové zahrady s bazénem a tenisovým kurtem se vila otevírá rozlehlou terasou a lodžii. K budově přísluší ještě samostatně stojící trakt s garážemi, stáji a bytem řidiče. Fasádu člení jen velké plochy obdélných oken a dveří v masivních pískovcových ostěních. Výrazným prvkem je mohutná kazetová korunní římsa po celém obvodu budovy. V traktu obráceném do pisáreckého údolí byly hlavní prostory, v kratším křídle s vlastním vchodem se nacházela kuchyně a pokoje služebnictva. V patře byly soukromé pokoje rodiny, pokoj pro hosty i pro vychovatelku a také dětská herna. V roce 1939 byla vila zabavena říšskou státní policií a bylo v ní zřízeno důstojnické kasino – tedy klub s jídelnou. Od roku 1946 pak na ni byla uvalena národní správa a roku 1952 připadla krajskému národnímu výboru k reprezentačním účelům. Od té doby se někdy užívá pojmenování „vládní vila“. Od roku 2009 je objekt ve správě Národního památkového ústavu.

Obnova

Památková obnova vily Stiassni, jejíž součástí byl vznik Centra obnovy památek architektury 20. století (dnes Metodické centrum moderní architektury), proběhla v letech 2012–2014. Při ní byla odstraněna většina změn provedených v interiéru v 70. a 80. letech a dispozice vily navracena do původního stavu z 30. let. Cílem obnovy bylo dohledat a zrekonstruovat co největší množství nábytku a přiblížit veřejnosti původní pojetí interiéru včetně zachovaných detailů navržených Ernestem Wiesnerem. Obnovou prošla také zahrada, v jejíž horní části vznikla podle návrhu architekta Milana Raka nová budova s přednáškovým sálem a zázemím pro veřejnost, zrekonstruován a upraven pro administrativní účely byl i sousední domek správce od architekta Kamila Fuchse.

VILA LÖW-BEER NOMINACE NA CENU OPERA HISTORICA

Brno – Černá Pole,
Drobného 297/22

Investor:
Jihomoravský kraj

Architekt:
Jiří Vácha
Arch.Design, s.r.o.

Dodavatel:
stavební společnost Tocháček, s.r.o.

Historie

Secesní vila od architekta Alexandra von Neumanna z let 1903–1904 se nachází na okraji centrální části města v řadové zástavbě. Ze stavebního hlediska se jedná o robustní zděnou budovu „klasicizující“ tektoniky. Vila je velice nepravidelného půdorysného tvaru a má čtyři podlaží, přičemž obytná jsou 1. a 2. nadzemní podlaží propojená hlavním širokým čtyřramenným schodištěm. Vlivem stoupajícího terénu za vilou je z prvního podlaží východ na terasu a přístup přes venkovní schodiště do zahrady. Majitel nemovitosti Alfred Löw-Beer daroval v roce 1929 horní část pozemku své dceři Gretě, která si na něm společně s manželem Fritzem Tugendhatem nechala vybudovat rodinný dům – dnes světoznámou vilu Tugendhat. Stavební zásahy v průběhu historie byly malé a proběhly ve třicátých letech, aniž by dům nějak zásadně ovlivnily. Od padesátých let do konce 20. století nedošlo k zásadním stavebním úpravám vily. Díky dochovaným původním stavebním konstrukcím a dalším prvkům se vila v roce 1958 stala nemovitou kulturní památkou, objekt byl ale přesto dlouhodobě neudržován.

Obnova

V květnu 2013 byla zahájena památková obnova vily, která trvala až do prosince 2014. Byla opravena střecha a krovy, zateplen strop, provedeny nové venkovní omítky. Rekonstruován byl světlík, podzemní podlaží bylo izolováno a opatřeno novými podlahami. Instalováno bylo nové ústřední vytápění a provedeny nové rozvody. Byla také vybudována nová sociální zařízení a nově zřízen výtah pro invalidy. Odborně byly restaurovány původní prvky stavby – štuky, okenní mříže, vnitřní mříže, zábradlí, kovová světla, venkovní oplocení, kovové části krbu, kamenné i dřevěné prvky objektu. Souběžně probíhala od jara 2014 rekonstrukce zahradního domku tzv. Celnice v areálu vily, kde vznikla komorní galerie a stylová kavárna. Revitalizována byla také zahrada, ve které se každoročně odehrává celá řada kulturních akcí. Vila Löw-Beer v Brně je nejmladší pobočkou Muzea Brněnska, příspěvkové organizace Jihomoravského kraje.

ZÁMEK SLAVKOV U BRNA NOMINACE NA CENU OPERA HISTORICA

Slavkov u Brna,
Palackého náměstí čp. 1

Investor:
město Slavkov u Brna

Architekt:
Libor Vlček (fasády a předzámčí)
Jindřich Černík (střecha)
VUT FAST v Brně (nádvoří)

Dodavatel:
REKONSTRUKTIVA (fasády)
Průmyslové stavby Zlín a.s.
(střecha)
IMOS Brno, a.s.
(nádvoří a předzámčí)

Historie

Zámek, výrazný to příklad moravské vrcholně barokní architektury, vznikl přestavbou renesančního sídla z podnětu Dominika Ondřeje Kounice. Úkolem pověřil na přelomu 17. a 18. století italského architekta Domenika Martinelliho, který do návrhu zahrnul kromě zámku i úpravu části města s novým farním kostelem. Dominikův syn Maxmilián Oldřich svěřil dostavbu dalšímu italskému architektovi, Ignáci Valmagginimu, který provedl v Martinelliho plánech několik změn vycházejících z potřeby velkého společenského sálu a honosného vstupního průčelí z čestného dvora. Zásady na dokončení celého zámeckého komplexu má až teprve syn Maxmiliána Oldřicha, Václav Antonín z Kounic-Rietbergu. Úprava nově zbudovaných částí byla přizpůsobena Martinelliho západnímu průčelí, uvnitř však již dominovaly klasicistní prvky. Dřívější bohatost štukové a freskové výzdoby byla nahrazena lineárním členěním velkých ploch s jemným dekorem. Poslední práce na zámku byly dokončeny výmalbou zámecké kaple sv. Kříže v roce 1769. Centrem evropské politiky se zámek stal 6. prosince 1805, kdy zde uzavřeno příměří mezi Francií a Rakouskem. Po smrti hraběte Eugena Kounice roku 1919 přešel zámek do vlastnictví rodu Pálffyů. Po druhé světové válce se stal majetkem československého státu a dnes je vlastníkem město Slavkov u Brna. V roce 2008 byl zámek vyhlášen národní kulturní památkou.

Obnova

V letech 2003–2013 byla provedena rozsáhlá obnova zámku a předzámčí. Práce spočívaly v odstranění zavlhklých a degradovaných omítek, aplikaci nových sanačních omítek, přeštukování celé plochy fasád, nátěru fasád silikátovou barvou, repasování oken a dveří, sanaci trhlín a restaurování kamenných prvků. Oprava střechy spočívala v kompletní výměně střešního pláště, výměně částí krovů napadených dřevokaznými škůdci, opravě komínů a vikýřů, výměně klempířských prvků, instalaci bleskosvodu a odstranění suti z půdních prostor. Na nádvoří byl mlatový povrch nahrazen kamennou dlažbou, aby se zamezilo zatékání srážkových vod do podzemních prostor. Také byla stavebně upravena obě křídla předzámčí, která nebylo do té doby možné pro účely zámku využívat, a byl vytvořen prostor pro napoleonskou expozici.

Cena Opera Historica Olomouckého kraje. Cenu udělil hejtmán **Ladislav Okleštek** řediteli Vlastivědného muzea v Olomouci **Břetislavu Holáskovi** a architektonické kanceláři atelier-r, kterou zastupoval **Miroslav Pospíšil**.

REKONSTRUKCE ZÁMKU A ORANŽÉRIE V ČECHÁCH POD KOSÍŘEM CENA OPERA HISTORICA

Čechy pod Kosířem,
Mánesova čp. 1

Investor:
Vlastivědné muzeum v Olomouci

Architekt:
atelier-r, s.r.o.

Dodavatel:
HOCHTIEF CZ a.s.

Historie

Areál leží na úpatí kopce Velký Kosíř, ve 14. století zde pravděpodobně stála vodní tvrz, obklopená dvěma rybníky. Až do počátku 18. století se často měnili majitelé panství a tvrze z řad domácích šlechty. Počátkem 18. století byla tvrz za kněžny Terezie z Lichtensteinu přestavěna na čtyřkřídlý barokní zámek s průčelím obráceným na jih. V roce 1768 koupil panství císařský tajný rada Emanuel Tellez Menezes a Castro Silva-Tarouca a jeho potomci vlastnili panství až do roku 1945. V letech 1839 až 1843 byl zámek v Čechách pod Kosířem – rodové sídlo Silva-Tarouců – přestavěn do dnešní empírové podoby. Autorem plánu přestavby byl architekt Julius Eduard Zernecke, žák slavného pruského architekta Karla Friedricha Schinkela. Ve stejné době byla vystavěna i vyhlídková věž a zahradní sádky a v roce 1852 byl vybudován neogotický skleník postavený podle návrhu Ignáce Ullmanna. V druhé polovině 19. století zámek často navštěvoval malíř Josef Mánes, coby host Silva-Tarouců. Po druhé světové válce byl areál zestátněn a od 50. let zde sídlil dětský domov, ale také Pamětní síň Josefa Mánesa.

Obnova

V letech 1995 až 1996 zámek získal nové fasády, interiéry však chátraly dále. Po listopadu 2008 byl svěřen do správy Vlastivědného muzea v Olomouci, které iniciovalo projekt celkové obnovy. Ta probíhala v několika etapách v letech 2008–2016. Restaurátoři se snažili všechny sály vrátit do původní podoby podle dobových fotografií a mysleli při tom i na takové detaily, jako je například umístění obrazů či rekonstruovaného nábytku – návštěvníci v Čechách pod Kosířem tak například uvidí i kolekci čtrnácti obrazů od Josefa Mánesa. Přestože již v 60. letech proběhla částečná revitalizace oranžérie, teprve obnova z let 2011–2014 jí dala zpět podobu upravené ovocné zahrady. Oranžérie i v současnosti plní funkci zimoviště pro teplomilné rostliny, během návštěvnické sezony je tu v provozu levandulová kavárna. Zámek s celým areálem byl pro veřejnost slavnostně otevřen 2. dubna 2016.

OBNOVA STARÉHO PALMOVÉHO SKLENÍKU V OLOMOUCI NOMINACE NA CENU OPERA HISTORICA

Olomouc, Smetanovy sady,
bez čp. (vedle restaurace)

Investor:
Výstaviště Flora Olomouc, a.s.

Architekt:
Michal Sborwitz
Marie Sborwitzová
Karel Prášil

Dodavatel:
Výstaviště Flora Olomouc, a.s.

Historie

Budova oranžerie byla původně postavena dle versailleské předlohy v roce 1866 v zámeckém parku ve Velké Bystřici. V roce 1886 ji odkoupila římskokatolická církev a dala převézt do Městského parku (dnes Smetanovy sady). Stavba se stala symbolem parku a také „domovem“ sbírek exotických rostlin. V letech 1893–1926 byla oranžerie užívána jako tzv. „starý palmový skleník“, ve kterém se pěstovalo až devadesát druhů rostlin. V roce 1920 se v prostorách oranžerie uskutečnila výstava prací účastníků vazačského zahradnického kurzu a konal se zde i zahradnicko-pomologický kongres. Tím byly položeny základy tradice okrasného zahradnického výstavnictví. Skleník je přízemní objekt se sedlovou střechou obdélníkového půdorysu. Na hlavní halový prostor navazuje nízká vstupní část se sedlovou střechou. Stavba je cenným a v regionu ojedinělým příkladem historizující architektury technického charakteru. Jde o velmi hodnotné a navštěvované veřejné prostranství v blízkosti Rudolfový aleje s důrazem na kvalitní úpravu veřejné zeleně.

Obnova

Při obnově objektu v letech 2010–2018 se postupovalo technologiemi přizpůsobenými postupům obvyklým v době vzniku oranžerie. To se týká zdobných dřevěných prvků, dřevěných prosklených stěn, vnějších i vnitřních omítek, cihelného parapetu apod. Také se velmi dbalo na zachování původních materiálů. V případě, že zachování nebylo možné, nahrazovaly se nejbližšími možnými dnes dostupnými materiály. Příkladem může být šupinkovité speciální zasklení, cihelná pálená dlažba aj. Byly obnoveny původní obvodové stěny, provedeny nové omítky, nová tesařská konstrukce a střešní plášť, dále nová skladba podlah a cihelná dlažba. Dřevěné výplně byly zhotoveny podle původní předlohy. Instalována byla nová prosklená stěna.

Arcidiecézní muzeum
Olomouc

Cena Opera Historica Moravskoslezského kraje. Cenu udělil 1. náměstek hejtmána **Lukáš Curylo** Spolku pro oblast Dolních Vítkovic, kterou zastupoval **Rodan Broskevič**, a architektonické kanceláři AP atelier, kterou zastupoval hlavní architekt **Josef Pleskot**.

MULTIFUNKČNÍ AULA GONG (BÝVALÝ PLYNOJEM) CENA OPERA HISTORICA

Ostrava-Vítkovice, Ruská 2993/20

Investor:

Spolek pro oblast Dolních Vítkovic

Architekt:

AP atelier

Dodavatel:

GEMO a.s.

Historie

Historie Vítkovických železáren, tohoto moravského průmyslového gigantu, sahá do roku 1828, kdy je založil olomoucký arcibiskup Rudolf Habsburský. V roce 1843 je pak koupili Rothschildové, s nimiž se roku 1873 majetkově spojili Gutmannové. Podnik byl nakonec zestátněn za německé okupace a začleněn do koncernu Reichswerke Hermann Göring, po válce pro změnu nesl jméno Klementa Gottwalda. Celý areál byl jedinečný v tom, že přímo na místě se v dole Hlubina těžilo uhlí (v letech 1852–1992), koksovalo se a poté využívalo v přilehlých pecích pro tavbu rudy v železo. S útlumem těžby a výroby se od devadesátých let 20. století postupně řešilo, jak s areálem dále naložit. V roce 2003 se pak většinovým vlastníkem stal Jan Světlík. Po tříbení názorů mezi ním, architekty a památkáři bylo rozhodnuto nekonzervovat areál v podobě „posledního pracovního dne“, ani z něj neučinit industriální park, ale pokusit se přeměnit ho ve fungující čtvrť, v živé město s převážně vzdělávacími a kulturními funkcemi. Jednou z dominant areálu je i bývalý plynojem na jímání vysokopecního plynu z roku 1924, jenž byl přestavěn na víceúčelovou aulu Gong.

Obnova

Z mohutné kovové válcovité industriální stavby učinil architekt Josef Pleskot středobod nového pojetí areálu. Pohyblivou část, tzv. zvon, která stoupala a klesala podle množství plynu, nechal vyzvednout do nejvyšší polohy a dovnitř vestavěl nezávislou konstrukci se sálem pro 1527 osob. Pohledový beton, sklo, ocel i přiznané rozvody sítí vytváří v interiéru specifickou atmosféru, doplněnou původními prvky, jako je nýtované dno plynojemu coby podlaha foyeru nebo ocelové nosníky zvonu, které tvoří strop sálu. Zvenku se přitom původní ocelová hmota otevírá jen několika novými prosklenými otvory. Konverze plynojemu z let 2011–2012 patří k nejzajímavějším příkladům proměny průmyslového objektu pro zcela nový účel a získala cenu Stavba roku 2013.

PIARISTICKÁ KOLEJ V PŘÍBOŘE NOMINACE NA CENU OPERA HISTORICA

Příboř, Lidická čp. 50

Investor:
město Příboř

Autoři:
Ing. arch. Zdeněk Tupý (klášter)
Ing. Pavla Kašubová
a Ing. arch. Zdeněk Quitt (zahrada)

Dodavatel:
NOSTA s.r.o.

Historie

Na západním okraji centra města, naproti kostela sv. Valentina, se rozkládá nejrozsáhlejší městská památka – piaristický klášter. Stavba barokní budovy probíhala v letech 1694–1716 podle projektu kroměřížského řádového architekta Giovanniho Pietra Tencally. Piaristé klášter začali užívat již v roce 1700, když bylo postaveno jižní křídlo a část křídla západního. Klenba refektáře byla dokončena 17. října 1707 a celá stavba byla dohotovena roku 1716 postavením krátkého východního křídla. V tomto roce počet žáků koleje již přesáhl tři stovky. V roce 1875 bylo podle projektu příbořského stavitele Bedřicha Karlsedera prodlouženo západní křídlo kláštera a v budově byl zřízen učitelství ústav. V průběhu minulého století objekt několikrát změnil své využití. Bylo zde mimo jiné učiliště národního podniku Tatra, nepřístupné prostory muzejních depozitů či zázemí pro vzpěračský oddíl.

Obnova

Areál se skládá z budovy bývalého kláštera a jeho zahrad. Rozsáhlá obnova započala již v roce 1992 a v roce 2012 byla dokončena, v letech 2014 až 2015 na ni plynule navázala obnova zahrad. V klášteře sídlí pobočka Muzea Novojičínska i se svými depozity, základní umělecká škola, městská knihovna a prostory zde má i město Příboř, které je hojně využívá při společenských, kulturních i reprezentativních akcích (svatby, zasedání zastupitelstva, koncerty, přednášky, výstavy apod.). Obnova komplexu probíhala ve třech etapách, přičemž v poslední z nich bylo zrenovováno přízemí severozápadního křídla, kde byla v chodbě obnovena pro Příboř typická oblázková štetová dlažba z kamenů z řeky Lubiny. Při restaurování stropních maleb refektáře (bývalé klášterní jídelny) byla rovněž na stěnách objevena a restaurována raně barokní výmalba a restaurována byla i objevená šablonová výmalba sousední místnosti s bohatou stropní rozetou. Opraveny byly i fasády, nalezené fragmenty sgrafita byly sjednoceny a restaurovány a byla provedena přesná rekonstrukce původní sgrafitové výzdoby ornamentálního charakteru na fasádách z let 1710–1712.

ZÁMEK KUNÍN NOMINACE NA CENU OPERA HISTORICA

Kunín, čp. 1

Investor:
obec Kunín

Architekt:
ARPIK OSTRAVA s.r.o.

Dodavatel:
Novojická stavební společnost,
spol. s r.o.

Historie

Zámecký areál je situován v severní části obce Kunín. Tvoří jej dvoupatrový barokní zámek obdélného půdorysu s mansardovou střechou, vystavěný na místě staré jednopatrové tvrze v letech 1726–1734. Nechala jej vybudovat hrabata z Harrachu jako nevelké rezidenční sídlo, místo odpočinku členů rodu, který byl svými úřady spojen s metropolemi tehdejší Evropy. Architektem zámku byl věhlasný Johann Lucas von Hildebrandt, autor slavného zámku Belveder prince Evžena Savojského ve Vídni. Doba největší slávy však přišla až za vnučky stavitelů Marie Walburgy hraběnky z Waldburg-Zeilu (1762–1828), která na zámku založila vzdělávací ústav, jež navštěvoval také František Palacký. Dalšími významnými majiteli zámku byli Schindlerové, Fürsternberkové a Bauerové, kterým byl celý majetek roku 1945 zkonfiskován státem. Ještě předtím jej však v dubnu 1945 vážně poničila sovětská vojska; co nebylo poničeno, bylo následně také rozkradeno. V 50. letech zámek získal pod svou správu státní zemědělský statek, v zámku byla ubytovna pro brigádníky, skladiště. V 70. letech připadl Vysoké škole veterinární v Brně, která jej bohužel začala necitlivě upravovat na koleje pro své studenty, rekonstrukce však byla zastavena kvůli nálezům dřevomorky v konstrukcích. Zámek dále chátral a nebyl dalek demolici. Doslova z popela povstal v roce 1999, kdy jej získala obec Kunín.

Obnova

Obec přistoupila k obnově v roce 1997 a od května 1999, kdy se stala vlastníkem, zahájila celkovou rozsáhlou rekonstrukci trvající téměř deset let. Postupně se do zámku navrátily i části původní sbírky. V rámci prací byly vybourány druhotně vestavěné příčky a prostory byly kompletně zrekonstruovány. Komínová tělesa byla obnovena do původního vzhledu, omítky byly použity vápenné štukové, historické omítky včetně výmalby byly odborně zrestaurovány. Ve vybraných sálech byly stěny opatřeny látkovými tapetami napnutými v rámech. Také původní štuková výzdoba byla v místnostech, v nichž byla dochována, obnovena v plném rozsahu. Pro zpřístupnění všech podlaží zámku osobám se sníženou schopností pohybu byl osazen šikmý schodišťový výtah. Mnoho z vykonané obnovy však zničila velká povodeň v roce 2009 a nastala opětovná obnova přízemí zámku, parku i oplocení. Již rok po živelné pohromě se podařilo značnou část poničeného majetku v obci opravit a práce pokračovaly v letech 2009–2011. Zámek Kunín je dnes jednou z jedenácti poboček Muzea Novojičínska.

Cena Opera Historica Zlínského kraje. Cenu udělil hejtman **Jiří Čunek** náměstkovi města Zlín **Miroslavu Adámkovi** a architektonické kanceláři TRANSAT architekti, kterou zastupoval architekt **Petr Všeťečka**.

PAMÁTNÍK TOMÁŠE BATI CENA OPERA HISTORICA

Zlín,
náměstí T. G. Masaryka čp. 2570

Investor:
Památník Tomáše Bati ve Zlíně

Architekt:
TRANSAT Architekti

Dodavatel:
Zlínstav, a.s.
ALSPO ZLÍN s.r.o
TechProAviation, s.r.o.

Historie

Památník Tomáše Bati byl vytvořen ve zcela ojedinělých historických souvislostech prudkého rozvoje moderního Zlína. Pomyslně završil urbanistickou strukturu města budovanou Tomášem Baťou a Františkem Lýdií Gahurou od poloviny 20. let 20. století. Památník však vznikl jako záznam události do značné míry protikladné ke zlínské dynamice – náhlé úmrtí Tomáše Bati při letecké havárii znamenalo okamžik zastavení a silné emoce, které Gahura promítl do konceptu stavby. Ta je současně manifestem moderní architektury i rozpracováním kompozičních vztahů architektury klasické. Prostor byl ponechán zcela volný, rytmizovaný pouze sloupy. Výrazným prvkem interiéru byla krom letadla Junkers F13 už jen jednoramenná schodiště ve tvaru písmene Z jako Zlín. Gahura při zcela racionálním využití standardního konstrukčního modelu v kombinaci s katedrálním sklem a s využitím rozptýleného světla dospěl k vysoce emotivnímu účinku celé stavby. Památník byl otevřen 12. července 1933, přesně rok po tragické havárii.

Obnova

Na téma obnovy památníku, tedy navrácení do původního stavu, proběhlo několik workshopů a konferencí, z nichž za zmínku stojí ta z roku 2006, jíž se zúčastnily takové osobnosti jako Eva Jiřičná, Karel Ksandr, Ladislav Lábus a Emil Přikryl. Tato konference vyjádřila přesvědčení, že památník by se měl vrátit do původního stavu a k původní ideové funkci, a to včetně letadla. Památník je architektonicky definován původním řešením s dispozicí tvořenou spojitým prostorem členěným do tří podlaží. Toto řešení zaniklo změnami v padesátých letech. Investiční záměr směřoval k radikálnímu návratu k původnímu stavu, tedy k likvidaci dodatečných komunikačních přístavků, návratu k původní dispozici včetně původní orientace vnitřního schodiště. Materiálové řešení a barevnost jsou obnoveny na základě provedených průzkumů. Památník tak spíše naplňuje pojem „restaurování architektury“. Zatímco za první tři roky jeho existence navštívilo Památník celkem 200 tisíc osob, v naší době tomu bude nejspíše odpovídat několik tisíc návštěvníků ročně.

BAŤŮV INSTITUT 14 A 15 NOMINACE NA CENU OPERA HISTORICA

Zlín, Vavrečkova čp. 7040

Investor:
Zlínský kraj

Architekt:
A.D.N.S. PRODUCTION s.r.o.

Dodavatel:
CENTROPROJEKT a.s.

Historie

Původní objekty od architekta Jiřího Voženílka z let 1946–1948 jsou součástí areálu Bařovy obuvnické továrny. I přes původně utilitární účel jsou uceleným architektonickým dílem mimořádné kvality – vynikají racionálním řádem a výrazovým klidem. Jejich otevřené dispozice s gumovými podlahami byly určeny pro dílny na výrobu obuvi, v každé budově mohlo pracovat až 1300 zaměstnanců, v zázemí (šatny, toalety) se počítalo s mužskými i ženskými dělníky. Oba objekty se staly vzorem také pro další zlínské poválečné tovární budovy. Od 90. let, kdy byla ukončena výroba podniku Svit, přestávaly být objekty využívány a hrozilo chátrání.

Obnova

Investor vybral pozemky a budovy v architektonické soutěži za účelem vytvoření důstojného prostoru pro centrum vzdělávání a kultury ve Zlíně, vše v rámci revitalizace bývalé průmyslové zóny. Na obnovu a dostavbu byly vybrány budovy č. 14 a 15 bývalé továrny firmy Baťa, kde byly nově umístěny tři kulturní a vzdělávací instituce: Krajská galerie výtvarného umění ve Zlíně, Muzeum jihovýchodní Moravy ve Zlíně a Krajská knihovna Františka Bartoše. Navržený koncept reagoval na nutnost významového propojení dvou domů a tří funkcí v jednu identitu a prostorovou potřebu dostavby skladu knih, který je nedostupným depozitářem, tajemstvím a srdcem kompozice. Vstupní platforma – otevřené nádvoří tvořené horizontální hmotou skladové budovy dává prostoru mezi budovami nový účel a novou proporcii. Je navrženo nejen jako vstupní prostranství kulturního centra ale zároveň jako místo mnoha tváří a mnoha účelů. Venkovní výstavní plocha pro sochy, multimediální prostorové instalace, koncerty a jiné kulturní akce je rovněž nově vytvořeným veřejným místem v organizmu města.

BAZILIKA NANEBEVZETÍ PANNY MARIE A SV. CYRILA A METODĚJE NA VELEHRADĚ NOMINACE NA CENU OPERA HISTORICA

Velehrad, Nádvoří, e. č. 37

Investor:

Římskokatolická farnost Velehrad

Autoři:

Brandl s.r.o.

Agentura „Jan Zrzavý“, spol. s r.o.

PRACOM s.r.o.

Historie

Bazilika Nanebevzetí Panny Marie a sv. Cyrila a Metoděje ve Velehradě společně s klášterním areálem patří k jednomu z nejvýznamnějších poutních míst na Moravě. Historie areálu se začala psát před více než 800 lety, kdy do zdejšího kraje přišlo dvanáct cisterciáckých mnichů, kteří začali nedaleko od původního velkomoravského sídliště (dnešní Staré Město u Uherského Hradiště) budovat klášter. Zakladateli kláštera byli moravský markrabě Vladislav Jindřich, jeho bratr český král Přemysl Otakar I. a olomoucký biskup Robert. Výstavba kláštera byla zahájena patrně v letech 1210–1215. Původní románsko-gotická bazilika byla – stejně jako okolní opevněný konvent kláštera – budována podle stavebních tradic cisterciáků. O původní podobu stavba přišla v roce 1681, a to v důsledku obrovského požáru. Přestavba, dokončená v druhé polovině 18. století, učinila stavbu takovou, jak ji známe dnes. Fresková výzdoba v presbytáři, kupoli a v hlavní lodi je dílem Františka Řehoře Ignáce Ecksteina, transept baziliky vymaloval Jan Etgens a k dokončení barokní výzdoby přispěl Ignác Raab, který je i autorem hlavního oltářního obrazu.

Obnova

Když byla v roce 2008 bazilika Nanebevzetí Panny Marie a svatých Cyrila a Metoděje na Velehradě prohlášena národní kulturní památkou, stalo se to impulsem ke zvýšenému úsilí o zvelebení impozantní, ale do té doby dosti sešlé budovy. Cílem projektu bylo vytvoření prostředí pro náboženské a kulturní účely. Obnova této památky umožňuje návštěvníkovi spatřit původní krásu interiéru baziliky včetně obnovených fresek, štukové výzdoby, zlacení, umělých mramorů, varhanního nástroje a skříně s dřevěnou figurální výzdobou, chórových lavic, kazatelny a nástěnných obrazů.

Cena Opera Historica Asociace majitelů hradů a zámků. Cenu udělil viceprezident AMHZ **Petr Svoboda** společně s výkonným prezidentem EUROPA NOSTRA **Hermannem Parzingerem** paní baronce **Janě Germenis Hildprandt** a jejím synovi **Stephanosu-Philipposovi Germenis**. Cenu také převzal architekt **Alexander Gjurič**.

ZÁMEK BLATNÁ CENA OPERA HISTORICA

Blatná, Na příkopech čp. 320

Investor:

Stephanos-Philippos Germenis

Architekt:

doc. Ing. arch. Alexander Gjurič

Dodavatel:

Stavební firma Bohumil Braun

Historie

Blatenský hrad byl založen v první polovině 13. století Bavyry ze Strakonice. K výraznému rozšíření a přestavění tohoto vodního hradu došlo za panů z Rožmitálu v 15. a 16. století v pozdně gotickém slohu s renesančními prvky podle návrhu Benedikta Rieda. Poté panství prošlo držení několika šlechtických rodů, až jej v roce 1798 získali Hildprandtové z Ottenhausenu. Ti jsou majiteli zámku dodnes, kromě nuceného přerušení v době komunistického režimu. V letech 1850 až 1856 prošel zámek novogotickými úpravami v romantickém duchu. Přestavba proběhla podle projektu Bernharda Gruebera, který upravoval rovněž zámek Orlik. Zámek byl v roce 1948 zkonfiskován komunistickým státem a po roce 1989 vrácen původním majitelům. Od té chvíle probíhá snaha o rehabilitaci, opravy, zprovoznění nepřístupných prostor, rozšíření prohlídkových okruhů pro návštěvníky, postupné dokončení obnovy interiérů a obecně navrácení zámku do kulturní historie města, regionu i celé země.

Obnova

Proces obnovy započatý po roce 1989 byl tragicky přerušeno povodněmi v roce 2002, kdy došlo k poškození celého zámku včetně obory i opětovnému zničení některých už opravených částí. Vedle postupných oprav prováděných za provozu (jako je západní, štítová fasáda Rožmitálského paláce) je těžištěm stavebních i restaurátorských prací v posledních šesti letech obnova Riedova paláce, objektu skoro čtyřicet let neužívaného, který je pravděpodobně nejcennější částí areálu zámku. Probíhá komplexní obnova vnějšího pláště – omítek, povrchů terasy, lodžie a pavlače včetně kamenného zábradlí, oprava střech, kamenných prvků, oken, dveří a zábradlí. V roce 2019 byla realizována oprava zbývajících částí severního průčelí, v dalším roce pak budou opravy vnějšího pláště dokončeny ve zbývajících částí východního průčelí a hlavního vstupu do paláce s restaurovanými dvoukřídlými dveřmi s vitráží a s vnějšími kamennými schody.

ZÁMEK MITROWICZ NOMINACE NA CENU OPERA HISTORICA

Týn nad Vltavou –
Koloděje nad Lužnicí čp. 1

Investor:
Mitrowicz, a.s.

Architekt:
Labor 13
Integra Pelhřimov
Atelier Flera

Dodavatel:
David Blahout

Historie

V roce 1567 dal Adam Čabelický ze Soutic vystavět na břehu řeky Lužnice renesanční tvrz. V dražbě ji roku 1704 získal hrabě Václav Norbert Oktavián Kinský. Jeho dcera Marie Alžběta byla provdána za hraběte Františka Karla Vratislava z Mitrovic, čímž zámek přešel do vlastnictví tohoto rodu. František Karel dal tvrz v letech 1737–1741 přestavět na barokní zámek a byla přistavěna i kaple sv. Anny. Zámek je jednopatrová budova s věží se zachovanými fragmenty sgrafit, pocházejícími z původní tvrze. Zámecká kaple je samostatným křídlem s vrcholně barokním průčelím. Kvalita areálu spočívá nejen v architektuře samotné, ale i v bohaté malířské výzdobě zámku a přilehlé kaple. Zámek byl v držení Vratislavů z Mitrovic do roku 1943, protože tehdy tato větev rodu vymřela Evženem Vratislavem po meči. Majitelkou kolodějského zámku se stala jeho sestra Marie Terezie, která se provdala za svobodného pána Dercsényi. Po druhé světové válce byl Dercsényiům v rámci revize pozemkové reformy majetek zestátněn. Při restituci v devadesátých letech 20. století získaly majetek dědičky dřívějších majitelů, Jana a Lucie Dercsényiovy, které jej ale po částech rozprodaly. Zámek patřil v období 2000–2005 společnosti SCHAAP s.r.o. a poté ho získala pražská společnost Mitrowicz s.r.o., která pokračuje v rekonstrukci areálu se záměrem zpřístupnění veřejnosti.

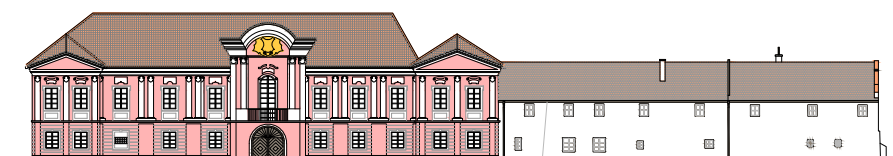
Obnova

Zámek Mitrowicz prošel náročnou desetiletou záchranou, kdy byl převzat v havarijním stavu, po povodních, s narušenou statikou a desítky let bez údržby. Vybrané budovy byly opraveny v duchu původního historického tvarosloví a s užitím tradičních materiálů. Významnou roli sehrála i přítomnost rozsáhlých nástěnných maleb v reprezentačních prostorech zámku a v kapli, za jejichž úplnou záchranou stojí nemalé úsilí investora. Moderní architektonické zásahy jsou téměř výhradně svázány s adaptací vybraných částí pro ubytování hostů a doprovodné aktivity. Volba kontrastně strohého architektonického výrazu zřetelně poukazuje na to, které části jsou historické a prošly rekonstrukcí, a které jsou do objektu nově vsazené. Nevýznamným objektem v areálu je torzo stodoly, které je živoucím reprezentantem původního rozsahu zámeckého dvorce.

ZÁMEK HRÁDEK NOMINACE NA CENU OPERA HISTORICA

nominován také na cenu hejtmána Plzeňského kraje viz str. 37

POHLED VÝCHODNÍ

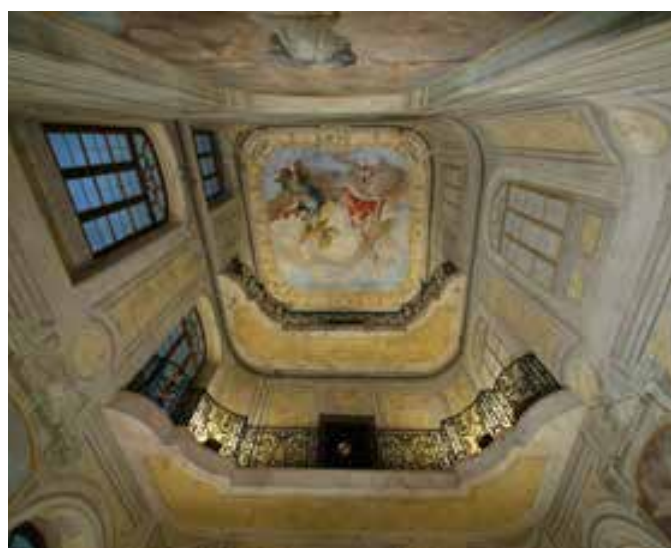

Hlavní partner večera
Hochtief
rekonstrukce Hospital Kuks

Cena Opera Historica odborného kolegia za rekonstrukci Ústavu šlechticů. Cenu udělila generální ředitelka NPÚ **Naděžda Goryczková**. Cenu převzal ředitel Správy Pražského hradu **Ivo Velíšek**, CSc.

PALÁC ŠLECHTIČEN V AREÁLU PRAŽSKÉHO HRADU CENA OPERA HISTORICA

Praha – Hradčany, Jiřská 2/3

Investor:
Správa Pražského hradu

Autor:
DAM architekti s.r.o.

Dodavatelé:
Energie Kladno
Metrostav a.s., divize 9
Archatt, s.r.o.
Stavokonzult Jesenice
Konstruktiva Kasko
KRRO, s.r.o.

Historie

Předchůdcem Ústavu byl palác pánů z Rožmberka, postavený ve dvou stavebních fázích; v té druhé byl rozšířen o dodatečně získané domy pánů ze Švamberka (částečně pojaté do stavby paláce) a pánů z Rožmitálu (zbořen až na sklepy). Rožmberský palác byl vybrán pro přestavbu na Ústav šlechticů, který založila císařovna Marie Terezie r. 1753. Podle projektu Niccolò Pacassiho byla stavba hotova v prosinci 1756 a byla určena pro zaopatření třiceti neprovdaných šlechtických dcer. Šlo o svého druhu unikátní rezidenční objekt, v němž každá ze třiceti urozených obyvatelek obývala třípokojové apartmá na společné chodbě. Reprezentační společenské prostory byly situovány zejména v prvním patře a provozní zázemí tohoto barokního hotelu v suterénu a části přízemí. Krásné hlavní schodiště propojuje všechna tři podlaží a je doplněno dalšími, prostšími schody v jiných částech paláce. Ústav byl zrušen roku 1919 a budova byla pronajata ministerstvu vnitra, které zde provedlo různé utilitární úpravy. K nejvýraznějším patřily vestavba garáží (1921) a čerpací stanice (1930) do východního nádvoří, přepatrování prostoru kaple a zřízení cvičné střelnice v prostoru přízemí někdejšího Švamberského domu. Složky ministerstva vnitra užívaly Ústav šlechticů až do roku 1990.

Obnova

Teprve poté, kdy ministerstvo vnitra Ústav šlechticů povolilo, mohlo být pořízeno nové geodetické zaměření rozsáhlého objektu a zpracován stavebně historický průzkum. Správa Pražského hradu pak přistoupila k přípravě celkové obnovy, která proběhla v letech 1996–2007. Během ní byla odstraněna většina dodatečných vestaveb a degradujících úprav, byla rehabilitována vnitřní nádvoří, obnoveno barevné řešení všech průčelí, klenutý sál v přízemí jižního křídla Rožmberského paláce, v 18. století rozdělený příčkami na řadu místností a na počátku 20. století opatřený sníženými stropy. Obnovy se dočkal i klenutý prostor v přízemí křídla někdejšího domu pánů ze Švamberka. V několika dalších místnostech byly odkryty a restaurovány nástěnné malby. Příkladem nejvýraznější proměny prostoru v celé rekonstrukci objektu byla bezesporu obnova kaple ústavu, kde se odstraňovalo přepatrování a došlo k odhalení a restaurování fresek od Josefa Hagera a Jana Petra Molitora.

Cena Opera Historica odborného kolegia za rekonstrukci Obecního domu v Praze. Cenu udělila generální ředitelka NPÚ **Naděžda Goryczková**. Cenu převzal **Jan Wolf**, zastupitel hlavního města Prahy a předseda Výboru pro kulturu, výstavnictví, cestovní ruch a zahraniční vztahy Zastupitelstva hl. m. Prahy.

OBECNÍ DŮM V PRAZE CENA OPERA HISTORICA

Praha – Staré Město,
náměstí Republiky 1090/5

Investor:
Společnost Obecní dům a.s.

Autor:
Sdružení pro rekonstrukci Obecního
domu v Praze (SOD), v.o.s.

Dodavatel:
Sdružení pro zajištění rekonstrukce
Obecního domu v Praze

Historie

V roce 1903 byli po dvoukolové soutěži pověřeni zpracovat finální návrh Antonín Balšánek a Osvald Polívka, který se soutěži nezúčastnil, ale předložil samostatný návrh. S výkopy základů se počalo 21. srpna 1905, dům byl slavnostně otevřen 16. prosince 1912. Na jeho výzdobě se podíleli nejvýznamnější čeští malíři a sochaři počátku 20. století – Mikoláš Aleš, Max Švabinský, František Ženíšek, Ladislav Šaloun, Karel Novák, Josef Mařatka, Josef Václav Myslbek, Alfons Mucha, Jan Preisler a řada dalších, například mladý Bohumil Kafka. Průčelí dominuje půlkruhová mozaika sestavená podle kresby Karla Špillara. Některé pronajaté klubové prostory byly již v roce 1912 vybaveny dle návrhu Josefa Chochola kubistickým nábytkem. Celou první republiku byl Obecní dům pečlivě udržován, větší opravy proběhly v letech 1939–1941. Nutná rekonstrukce byla připravována až od roku 1966, avšak mimo dílčí opravy Smetanovy síně byl celý záměr utlumen a nakonec se realizovala jen oprava fasád a střech v roce 1974. Znovu v roce 1988 byla projednávána upravená studie rekonstrukce Alexandra Gjurice, avšak sešlo z ní.

Obnova

Po revoluci Pražské kulturní středisko, tehdejší správce domu, znovu oživilo snahu Obecní dům rekonstruovat. Jako první proběhla v roce 1992 oprava hlavního průčelí, následná rekonstrukce celého objektu proběhla v letech 1994–1997. Obnova byla jedna z prvních velkých investičních akcí hlavního města Prahy a byla v té době vůbec největší rekonstrukcí historického objektu nejen v Praze, ale i v republice. Na rekonstrukci Obecního domu se podílelo společenství projektantů AG ac, ADNS, FSP, reprezentovaných architekty Alexandrem Gjuricem, Martinem Němcem a Karlem Franklem. Již při zahájení prací, inventarizaci a odstrojování se zjišťovalo, že Obecní dům před rekonstrukcí je stínem toho, co bylo veřejnosti představeno v roce 1912 při otevření. Průzkumem byly objeveny stopy původní barevnosti, povrchových úprav a materiálů i řada zmizelých částí výzdoby a vybavení. Pod nátěry byly odkryty barevné keramické obklady, za obložením fragmenty tapet, našly se nevědní povrchové úpravy dřevěných obkladů, perleťové vykládání, intarzie. Na základě historické dokumentace mohly být doplňovány chybějící části svítidel i zničené vybavení domu. Výsledek měli možnost posoudit první návštěvníci po dokončení a otevření domu v květnu 1997 a lze jej zhodnotit i dnes již s časovým odstupem.

Cena Opera Historica odborného kolegia za rekonstrukci Müllerovy vily. Cenu udělila generální ředitelka NPÚ **Naděžda Goryczková**. Cenu převzala **Zuzana Strnadová**, ředitelka Muzea hlavního města Prahy.

MÜLLEROVA VILA CENA OPERA HISTORICA

Praha-Střešovice,
Nad Hradním vodojemem 642/14

Investor:
Muzeum hlavního města Prahy

Autor:
GIRSA AT s.r.o.

Dodavatel:
sdružení restaurátorů
THALIA-CONSULT

Historie

Svahu ke kostelu sv. Norberta nad zahradním městem Ořechovka vévodí bílý, terasovitě uspořádaný hranol tzv. Loosovy vily. Architekt Adolf Loos tuto stavbu navrhl pro stavebního podnikatele Dr. Ing. Františka Müllera a jeho choť Miladu, s nimiž se patrně seznámil v Plzni prostřednictvím své poslední ženy Claire. V tomto manželském páru nalezl ideální a velkorysý stavebníky, kteří porozuměli jeho ideálu a realizovali jeho nejvýznamnější vilovou stavbu. Na ní se mu podařilo ukázat hlavní principy své architektury. Princip ekonomie – stavba je úsporně vkomponovaná do terasovitě uspořádaného kubusu – a princip prostorového „Raumplanu“. Na návrhu spolupracoval Loos se svým žákem architektem Karlem Lhotou. Vila ukazuje Loosův smysl pro kombinaci ušlechtilých materiálů, kontrast úzkých koridorů proti otevřeným společenským prostorům a citlivou diferenciací poměrů jednotlivých funkcí i jejich vzájemného propojení. Po tragickém úmrtí Františka Müllera v roce 1948 dům sloužil mnoha účelům včetně deponitáře, archivu či potřebám Ústředního výboru Komunistické strany Československa. Nápad na zřízení Loosova centra v Praze se mohl uskutečnit až po sametové revoluci a je nyní součástí Muzea hl. m. Prahy.

Obnova

Na začátku roku 1995 odkoupilo hl. m. Praha Müllerovu vilu od dcery původních majitelů paní Evy Maternové. Následně byl vypracován plán rekonstrukce architektonickým ateliérem GIRSA AT s.r.o., který se začal uskutečňovat v listopadu 1998. V interiéru se restaurátorská činnost zaměřila na dochované truhlářské výrobky. Rehabilitace Müllerovy vily zahrnovala v závěrečné fázi instalaci interiéru nábytkem, koberci a uměleckými předměty. Některé ztracené mobiliární předměty, důležité z hlediska autorské koncepce architekta Loose, byly rekonstruovány podle dostupných archivních fotografií a výkresů. Pojetí instalace interiéru kopíruje přesně stav po dokončení stavby v roce 1930. Objev historických osazovacích plánů pak zásadním způsobem ovlivnil projektovou fázi rehabilitace okolní zahrady. V květnu roku 2000 byl objekt zpřístupněn, vznikl tak památník nejen Adolfa Loose a jeho spolupracovníků, ale i stavebníka vily Františka Müllera.

Cena Opera Historica odborného kolegia za rekonstrukci areálu Valdštejnského paláce, sídla Senátu České republiky. Cenu udělila generální ředitelka NPÚ **Naděžda Goryczková**. Cenu převzala místo-
předsedkyně Senátu ČR **Miluše Horská**.

VALDŠTEJNSKÝ PALÁC CENA OPERA HISTORICA

Praha 1 – Malá Strana,
Valdštejnské nám. 17/4

Investor:
Senát České republiky

Autor:
AA servis

Dodavatel:
KDM, a.s.

Historie

Valdštejnský palác je jednou z nejvýraznějších staveb českého raného baroka a v současné době sídlo Senátu České republiky. Součástí komplexu Valdštejnského paláce tvoří také Valdštejnská zahrada a Valdštejnská jízdárna. Palácový komplex dal v letech 1623–1630 vystavět jeden z nejmocnějších a nejbohatších šlechticů té doby Albrecht Václav Eusebius z Valdštejna na místě Trčkovského paláce a dalších dvaceti tří domů, tří velkých zahrad a cihelny. Na stavbě paláce působil více stavitelů: Andrea Spezza, Giovanni Battista Pieroni a Nicollò Sebregondi. Uměleckou výzdobu zahrady svěřil Valdštejn Adriaenu de Vriesovi, který ve Valdštejnské zahradě vytvořil unikátní soubor soch, sousoší a kašen spojující pozoruhodnou estetiku manýristického typu s dynamikou nastupujícího baroka.

Obnova

Rekonstrukce Valdštejnského paláce proběhla v letech 1996–2000. Podařilo se odstranit řadu stavebních a statických poruch i nevhodné stavební zásahy učiněné v předchozích letech, architektonicky obnovit historický ráz Valdštejnského paláce, zahrady s dominantní salou terénou a výstavním prostorem ve Valdštejnské jízdárně. Evropská unie udělila Kanceláři Senátu 9. května 2003 ocenění Europa Nostra za citlivé restaurování a rekonstrukci Valdštejnského paláce.

Cena Opera Historica odborného kolegia za rekonstrukci barokního Hospitalu v Kuksu. Cenu udělila generální ředitelka NPÚ **Naděžda Goryczková**. Cenu převzal **Libor Švec**, správce objektu – kastelán.

HOSPITAL KUKS CENA OPERA HISTORICA

Kuks, čp. 81

Investor:
Národní památkový ústav

Autoři a dodavatelé:
HOCHTIEF CZ
GEMA ART
H-REKULTIVACE

Historie

Na pravém břehu Labe nechal po roce 1707 František Antonín hrabě Špork vystavět hospital s kostelem Nejsvětější Trojice a rodinnou kryptou (Giovanni Battista Alliprandi). Prostor před průčelím kostela a hospitalu zdobí sochy z dílny Matyáše Bernarda Brauna zobrazující alegorie Ctností a Neřestí. V roce 1743 byl do hospitalu uveden řád milosrdných bratří, který se staral o vojenské vysloužilce z okolí podle stanov Hospitální nadace Františka Antonína Šporka. Nemohoucím se v Kuksu dostávalo péče až do roku 1938, kdy zde vznikla polepšovna pro převýchovu německých chlapců. Později, ve druhé polovině 20. století, byla v budově hospitalu léčebna dlouhodobě nemocných a pobočka krajského archivu. Výrazným prvkem hospitálního komplexu je zahrada od architekta Jana Henryka Klemma. Milosrdní bratři ji od poloviny 18. století užívali zejména coby zásobárnu plodin a léčivých rostlin. V průběhu 20. století dostala zahrada podobu francouzského parku, což bylo v ostrém protikladu s jejím využíváním v minulých stoletích.

Obnova

Úkolem projektu byla kompletní obnova celého hospitálního areálu. Před rekonstrukcí byl stav památky značně neuspokojivý, velká část budovy se pronajímala Farmaceutické fakultě Univerzity Karlovy jako prostor Českého farmaceutického muzea. Na začátku projektu byly v nejhorším stavebním a technickém stavu prostory hospodářského jihozápadního křídla. V nesrovnatelně lepším stavu se nacházely prostory severovýchodního rokokového křídla, obývané po válce krajským archivem. Podobná situace panovala i v západním provozním křídle, kde proběhly poslední velké úpravy v letech 2001–2002 za účelem zlepšení průvodcovského a zaměstnaneckého zázemí objektu. Největším minusem celé budovy byl ovšem celkový stav inženýrských sítí, zejména kanalizace. Svou úpravu si vyžádalo i nádvoří, které připomínalo zčásti hospodářský dvůr a zčásti předpolí zámeckého parku. Obnovena byla i zahrada při jižním okraji areálu. Celkovou realizací projektu došlo k vytvoření multifunkčního kulturně edukačního centra, které nabízí široké spektrum aktivit v podobě zážitkových programů určených pro laickou i odbornou veřejnost, s důrazem na lokální historickou tradici.

Cena Opera Historica odborného kolegia za rekonstrukci Zámku Kratochvíle. Cenu udělila generální ředitelka NPÚ **Naděžda Goryczková**. Cenu převzal **Vojtěch Troup**, kastelán zámku.

ZÁMEK KRATOCHVÍLE CENA OPERA HISTORICA

Netolice – Petrův Dvůr, čp. 9

Investor:
Národní památkový ústav

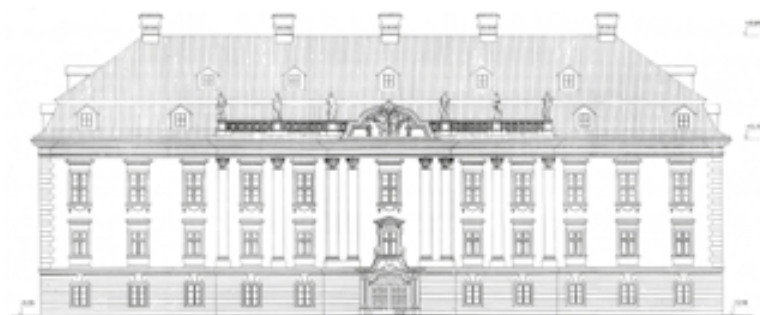
Dodavatelé:
Otakar Kuča (návrh zahrady)
Geoindustria Stříbro (vodní příkop)
Sommer Č. Budějovice (obnova kostela)
Tradice Praha (fasáda)
Archatt Brno (stavební obnova záměčku)
a další

Historie

Kratochvíle je vodním zámekem, domem zasazeným do volné přírody, jehož výstavba měla svůj předobraz v severoitalských zahradních vilách. Stavba začala vznikat na místě dvoru Leptáč, v úvahách od roku 1582 a prvními stavebními pracemi v roce 1583. Záměrem bylo vytvořit reprezentační sídlo k dvorským zábavám předního velmože království Viléma z Rožmberka. Štukovou výzdobu celého zámku i kostela vytvořil italský štukatér Antonio Melana. Rozsáhlý soubor štukových scén ve Zlatém sále představuje jeden z vrcholů renesančního dekoratérského umění na našem území. Po pozemkové reformě na začátku dvacátých let 20. století připadla Kratochvíle státu a Státní lesy a statky tady zřídily Krajské zemědělské muzeum a na začátku 50. let byl zámek zestátněn.

Obnova

Restaurování ohradních zdí, pláště renesanční vily, malířské a štukové výzdoby interiérů vily provádělo v jednotlivých etapách po dobu více než patnácti let mnoho restaurátorů. Například v letech 2005–2011 byla malířská i štuková výzdoba vily náročně restaurována a v interiérech byla provedena velmi kvalitní historická instalace. Dále byla rekonstruována zahrada podle volných návrhů architekta Otakara Kuči. Zde je snad možné zmínit práce znovuvyždění celého vodního příkopu. Práce na náročné obnově byly zakončeny v roce 2011 a předkládají obraz o životě vysoké šlechty na konci 16. století. I přesto zámek dokáže poskytnout lidem, kteří na Kratochvíli přicházejí, návštěvnický servis, jenž odpovídá přísným nárokům 21. století.

Cena Opera Historica odborného kolegia za rekonstrukci Zámku Kunín. Cenu udělila generální ředitelka NPÚ **Naděžda Goryczková**. Cenu převzali **Dagmar Novosadová**, starostka obce, a **Jaroslav Zezulčík**, kastelán.

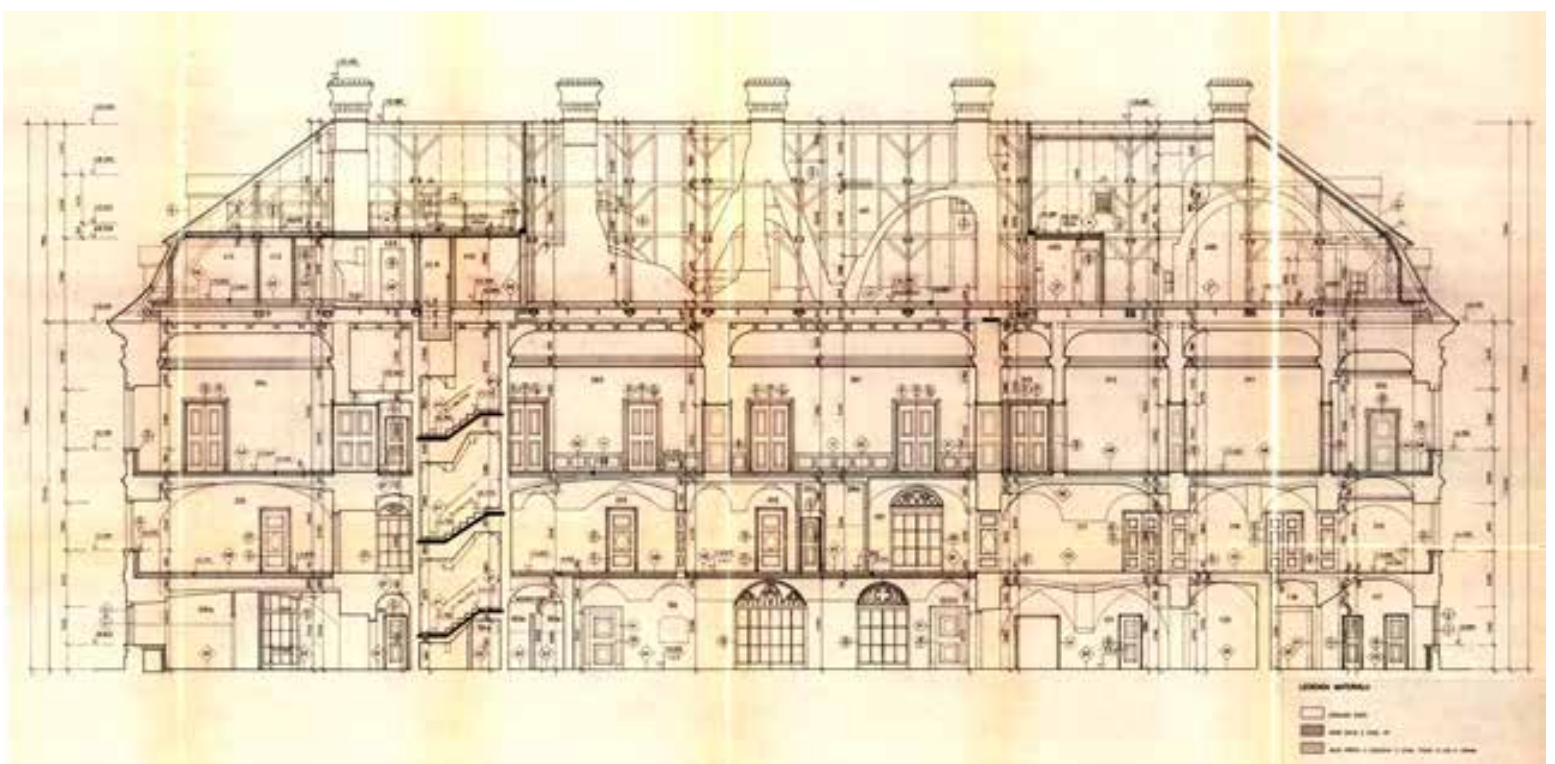

ZÁMEK KUNÍN

CENA OPERA HISTORICA

nominován také na cenu hejtmana Moravskoslezského kraje str. 73

Zvláštní Cena ICOMOS. Cenu udělil prezident ČNK ICOMOS **Václav Girs**a kastelánu zámku Český Krumlov **Pavlu Slavkovi**.

STÁTNI HRAD A ZÁMEK ČESKÝ KRUMLOV ZVLÁŠTNÍ CENA ICOMOS

Český Krumlov – Latrán,
Zámek 59

Investor:
Národní památkový ústav
kolektiv autorů
nespočet dodavatelů

Historie

Monumentální hmota rezidenčního aristokratického sídla nad řekou Vltavou, neopakovatelná malebnost drobné renesanční a barokní měšťanské architektury, důstojnost církevní architektury farního kostela a svěží rámec zelených vrchů předhůří Šumavy s meandrem řeky Vltavy tvoří unikátní urbanistický celek srovnatelný s předními památkami světového kulturního dědictví. Stavební vývoj hradu a zámku probíhal od 13. do 18. století. Důležitým obdobím bylo 16. až 18. století, období renesance a baroka, kdy byl zámek nejprve budován jako rezidence významného šlechtického rodu Rožmberků, později, za panování rodu Eggenbergů a Schwarzenbergů, byl přestavěn a upraven jako rezidenční aristokratické sídlo s vysokou společenskou úrovní. Od roku 1947 je zámek Český Krumlov majetkem státu a je ve správě Národního památkového ústavu.

Obnova

K roku 1990 se Český Krumlov dochoval jako zanedbané, nepříliš známé místo, v poměrně špatném stavebním a technickém stavu. Zápisem do Seznamu světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO v roce 1992 získal pro svůj rozvoj nový a výrazný podnět, který inicioval aktivitu místních občanů i řady osobností politického, odborného, společenského a kulturního života na formování nového obrazu města. Málo známé a zanedbané město se během jednoho desetiletí proměnilo na mimořádně atraktivní turistickou destinaci. Zámek Český Krumlov trpěl všemi neduhy předchozí doby – nevhodně využívané prostory a nekulturní provozy – a vyžadoval celkovou, komplexní stavební, restaurátorskou a kulturní obnovu, nové a kultivované využití, které by sneslo srovnání s jinými památkami světového dědictví. Záchrana objektu postupovala po mnoha různě velkých stavebních etapách až do roku 2015 a celkově se pod ní podepsalo mnoho lidí a firem s jedním ušlechtilým úmyslem. Postupné výsledky celkové stavební obnovy zámku Český Krumlov byly dvakrát oceněny prestižní cenou Europa Nostra v kategorii památkové péče, a to v roce 2002 a 2008.

Partner večera
GEMA ART GROUP
rekonstrukce Květná zahrada Kroměříž

Cena Opera Historica arcibiskupa Dominika Duky. Cenu udělil v zastoupení pana kardinála biskup litoměřický **Jan Baxant**. Cenu převzal arciděkan **Radek Jurnečka** a architekt **Břetislav Kafka**.

KOSTEL SV. JAKUBA STARŠÍHO V PŘEPEŘÍCH CENA OPERA HISTORICA ARCIBISKUPA DOMINIKA DUKY

Přepere u Turnova, bez čp.

Investor:
Římskokatolická farnost –
Arciděkanství v Liberci

Architekt:
Břetislav Kafka

Dodavatel:
Břetislav Kafka – Ateliéry pro
práce chrámové

Historie

Svým architektonickým členěním i vnitřní výzdobou jde v celém regionu o ojedinělý kostel. Je památkou značné historické hodnoty i díky prvkům dokazujícím jeho existenci již v letech 1340–1350. Rozšířen byl pozdně gotickou přestavbou mezi roky 1545–1557. V letech 1871–1873 pak byl přestavěn do dnešní podoby – loď byla zvětšena a byla přistavena věž. Kostel je tvořen síňovým dvoulodím, které vzbuzuje dojem nedostavěné trojlodní haly. Má obdélný, polygonálně uzavřený presbytář s obdélnou sakristií po severním boku. V západním průčelí kostela je hranolová věž. Obě lodě jsou sklenuty žebrovými křížmi, které vybíhají bez podpěr, presbytář má v klenbě jedno pole žebrové křížové klenby a do sakristie vede sedlový profilovaný portál. Ve věži je zachován jediný zvon zvaný Sv. Barbora, ulitý zřejmě roku 1566 s českými nápisy vyvedenými kapitálou od mistra Petra z Mladé Boleslavi. Zachovaný je i sanktusový zvon s nerozluštěným nápisem gotickou minuskulou, který je obecně považován za nejstarší zvon v celém Pojizeří a je datován do 14. století.

Obnova

V letech 2003–2010 procházel kostel sv. Jakuba Staršího v Přepereňích celkovou generální rekonstrukcí, na níž se podílela celá škála různých firem s různými profesemi. V první etapě byla obnovena střecha kostela, fasáda lodě a restaurovány dveře, vnější schody, vitráže i mříže. Ve druhé etapě došlo k restaurování oltářů, které byly dlouholetým zatékáním v destruktivním stavu, kostelních lavic, kazatelny, varhan a k celkové výmalbě kostela.

PRAGUE BOATS

SINCE 1990

Partner večera
První paroplavební společnost

Zvláštní cena Opera Historica 2019 Ministerstva pro místní rozvoj. O vítězi rozhodovalo 77 343 hlasujících na portále „kudyznudy.cz“. Cenu udělila ministryně **Klára Dostálová** řediteli Vlastivědného muzea v Olomouci **Břetislavu Holáskovi** a architektonické kanceláři atelier-r, kterou reprezentoval **Miroslav Pospíšil**.

REKONSTRUKCE ZÁMKU A ORANŽÉRIE V ČECHÁCH POD KOSÍŘEM ZVLÁŠTNÍ CENA MINISTERSTVA PRO MÍSTNÍ ROZVOJ

nominován také na cenu hejtmána Olomouckého kraje str. 67

Zvláštní cena Opera Historica 2019 ministra kultury ČR. Cenu udělil ministr **Lubomír Zaorálek** I. náměstkovi statutárního města Brna **Petru Hladíkovi**, ředitelce vily Tugendhat **Ivetě Černé** a architektům **Marku Tichému**, **Ivanu Wahlovi**, **Milanu Rakovi** a **Vítku Tichému**.

VILA TUGENDHAT ZVLÁŠTNÍ CENA OPERA HISTORICA 2019 MINISTRA KULTURY

Brno – Černá Pole,
Černopolní 237/45,

Investor:
Statutární město Brno

Autor:
Sdružení architektonických
kanceláří pro obnovu vily
Tugendhat

Dodavatel:
UNISTAV, a. s.

Historie

Na Silvestra 1928 navštívili manželé Tugendhatovi architektka Ludwiga Miese van der Rohe v jeho berlínském ateliéru, aby převzali projekt svého rodinného domu. Stavět se začalo v létě 1929 a povolení k užívání novostavby bylo uděleno v prosinci 1930. Volně stojící vila ve svažitém terénu je unikátním dílem reprezentujícím novátorské řešení ve smyslu konstrukčního systému, prostorového uspořádání, interiérového vybavení, technického zázemí a celkového začlenění do přírodního rámce. Nosnou konstrukci tvoří dvacet devět ocelových sloupů křížového profilu. V interiérech jsou vzácné a exotické materiály, kupříkladu italský travertin, onyx ze severního Maroka, dřeviny z jihovýchodní Asie. Zcela výjimečné bylo i technické zázemí vily, jako například kombinace teplovzdušného vytápění a chlazení, elektrické spouštění velkoplošných oken či fotobuňka u vstupu. Na návrhu zahrady spolupracovala brněnská architektka Markéta Roderová-Müllerová. V říjnu 1939 byl dům konfiskován gestapem a v lednu 1942 se stal majetkem Německé říše. Při osvobození Brna v dubnu 1945 zdevastoval dům jezdecký oddíl Rudé armády. Nutné opravy provedl v létě 1945 brněnský stavitel Albín Hofírek pro Karlu Hladkou, která ve vile od srpna 1945 do června 1950 provozovala soukromou školu tance a rytmiky. V říjnu 1950 se dům stal ma-

jetkem státu a sloužil jako rehabilitační středisko pro děti s vadami páteře. V roce 1980 byla vila Tugendhat převedena do majetku města Brna, které v letech 1981–1985 realizovalo první obnovu a rekonstrukci.

Obnova

V letech 2010–2012 proběhla druhá památková obnova a restaurace vily Tugendhat. Projekt, který sledoval maximální návrat k originálnímu stavu domu, zpracovalo sdružení tří architektonických ateliérů: OMNIA projekt, ARCHTEAM a RAW. Podstatou restaurování vily se stala úplná rehabilitace stavby, co nejcitlivější a nejpřesnější obnova všech původních povrchů a jednotlivých prvků. S tím korespondoval způsob doplnění chybějících součástí jako například zařizovacích předmětů, vestavěného i volného mobiliáře. Památková obnova se týkala nejen stavebních konstrukcí, ale také inženýrských sítí, technického vybavení a zahrady.

Zvláštní cena Opera Historica 2019. Cenu udělili předseda přípravného výboru **Oldřich Janota** a organizátor **Petr Ivanov** guvernérovi ČNB **Jiřímu Rusnokovi**.

ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA ZVLÁŠTNÍ CENA OPERA HISTORICA

Jednou z dominant křižovatky u Pražské brány v Praze 1 je budova Živnostenské banky, dnes České národní banky.

Ve 20. letech minulého století se Živnostenská banka rozhodla postavit novou budovu pro svou centrálu. Vítězný návrh architekta Františka Roitha byl realizován mezi lety 1935 až 1942. V roce 1950 se budova stala sídlem Státní banky československé a v roce 1993 České národní banky.

Na počátku 90. let bylo zřejmé, že budova nevyhovuje hygienickým, bezpečnostním, provozním a technologickým požadavkům. Bylo proto třeba přistoupit k celkové rekonstrukci. Součástí projektu se stala i úprava budovy Pražské plodinové burzy, kterou ČNB zakoupila v neutěšeném stavu od České televize.

Ve veřejné soutěži na generálního projektanta rekonstrukce zvítězila firma Helika, a.s., s projektem architektů Vladimíra Kružíka, Petra Olexy a Václava Hauzírka, kteří v něm s respektem k původním architektonickým záměrům Františka Roitha a Bohumila Hübschmanna aplikovali moderní prvky v konstrukci staveb. Usilovali přitom o obnovu původních prostorových vazeb, povrchů a detailů, ale tam, kde to

nebylo možné, jen naznačili původní řešení. Dokázali tak možnost využití moderních tvůrčích přístupů v rámci rekonstrukce historických objektů. Dle jejich návrhu se realizovala rekonstrukce v letech 1997 až 2000.

Přestože se po odkrytí jednotlivých konstrukčních prvků ukázalo, že obnova bude mnohem komplikovanější, investor ani hlavní dodavatel nerezignovali na cíl, jímž bylo vzájemné skloubení úsilí o zachování památkově chráněných budov a jejich modernizace. Od roku 2000 slouží citlivě rekonstruovaný komplex budov České národní banky opět účelům moderní emisní instituce.

Organizátoři a Přípravný výbor ocenili rozsáhlou a citlivou rekonstrukci této významné stavby, ale také snahu otevřít se veřejnosti mimo jiné vybudováním Návštěvnického centra udělením Zvláštní ceny Opera Historica.

Zvláštní cena Opera Historica. Cenu udělili předseda přípravného výboru **Oldřich Janota** a organizátor **Petr Ivanov** řediteli Muzea national du Château de Versailles et de Trianon **Laurentu Brunnerovi**.

CHÂTEAU VERSAILLES ZVLÁŠTNÍ CENA OPERA HISTORICA

Zámek ve Versailles nedaleko Paříže vznikl v době vrcholné královské moci.

Původně byl jen skromným loveckým zámečkem. Později povýšil na královské letní sídlo. Tuto krásnou královskou rezidenci z něj vybudoval teprve Ludvík XIV., kterému se přezdívalo také „Král Slunce“. Celkově se na stavbě Versailles podílelo kolem 30 tisíc lidí a na jeho stavbu dohlíželi přední francouzští architekti, jako například Louis Le Vau, Robert de Cotte nebo Jules Hardouin-Mansart.

Až do francouzské revoluce v roce 1789 byl sídlem královského dvora a francouzské vlády. Mnoho zahraničních paláců a zámků se mu chtělo svou krásou vyrovnat, ale žádný toho nikdy nedosáhl.

Také u nás máme místa, kterým se díky jejich kráse a nevšední atmosféře říká české, slezské či moravské Versailles, například východočeský rokokový zámek Nové Hrady coby české Versailles, Vyškov aneb moravské Versailles a zámek Slezské Rudoltice neboli slezské Versailles. Jako „Malé Versailles“ bývá nazýván zámek ve Slavkově u Brna.

Samotný zámek Versailles se skládá z několika částí a jeho jádro má půdorys písmene U. Nejprostornější místností v zámeckém jádru je Zrcadlový sál, který nechal v roce 1684 postavit architekt Hardouin-Mansart. Zdejší malířská výzdoba nemá ve Francii obdoby a sál je pojmenován hlavně podle vysokých zrcadel, která patří k největším zámeckým pozoruhodnostem. Kromě zrcadel se pyšnil také nástěnnými malbami Charlese Le Bruna, hedvábnými goblény z lyonských dílen, mohutnými křišťálovými lustry a dalšími uměleckými díly. Dnes má tato monumentální galerie díky nákladné rekonstrukci zpátky svou původní podobu.

Z historického hlediska se stal zámek Versailles dějištěm mnoha významných událostí. Když do Francie v roce 1871 vpadli Prusové, usídlil se na zámku král Vilém I., který se později nechal v Zrcadlovém sále korunovat na císaře nově vzniklé Německé říše. V roce 1919 zde byl také uzavřen mír mezi poraženým Německem a mocnostmi Dohody podpisem Versailleské mírové smlouvy.

Do zámeckého areálu se vchází hlavní bránou z náměstí Place d'Armes. Brána má zlacenou mříž a je zdobená emblémem slunce a lilí. Když jí projdete, otevře se před vámi prostranné Královské nádvoří neboli „Cour Royale“, v jehož středu stojí jezdecký pomník Ludvíka XIV. Na Mramorovém nádvoří „Cour de Marbre“ je zachován původní lovecký zámek Ludvíka XIII.

Dnešní Versailles obklopuje 800hektarový zámecký park s 250 tisíci stromy, najdeme zde několik muzeí i divadelních scén. Zámek celkem zaujímá plochu 200 tisíc krychlových metrů obestavěného prostoru a pokrývá ho 10 hektarů střech.

Zámek ve Versailles byl v roce 1979 i s parkem, který k němu přiléhá, zapsán na Seznam světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO. V roce 2002 získal ocenění za nejkrásnější zámek v Evropě.

V tradici mezinárodního festivalu Architecture Week Praha je prezentovat nejen naše, ale také zahraniční architektonické skvosty.

Právě restaurování zámku Versailles, této jedinečné evropské a světové kulturní památky, je počinem, který si zasloužil udělení Zvláštní ceny OPERA HISTORICA 2019 na Pražském hradě.

Partner večera
Česká národní banka

Cena Grand Prix Opera Historica 2019. Cenu udělil místopředseda vlády a ministr průmyslu a obchodu **Karel Havlíček** generálnímu řediteli Národního muzea v Praze **Michalu Lukešovi** a generálnímu řediteli Metrostavu **Pavlu Pilátovi**.

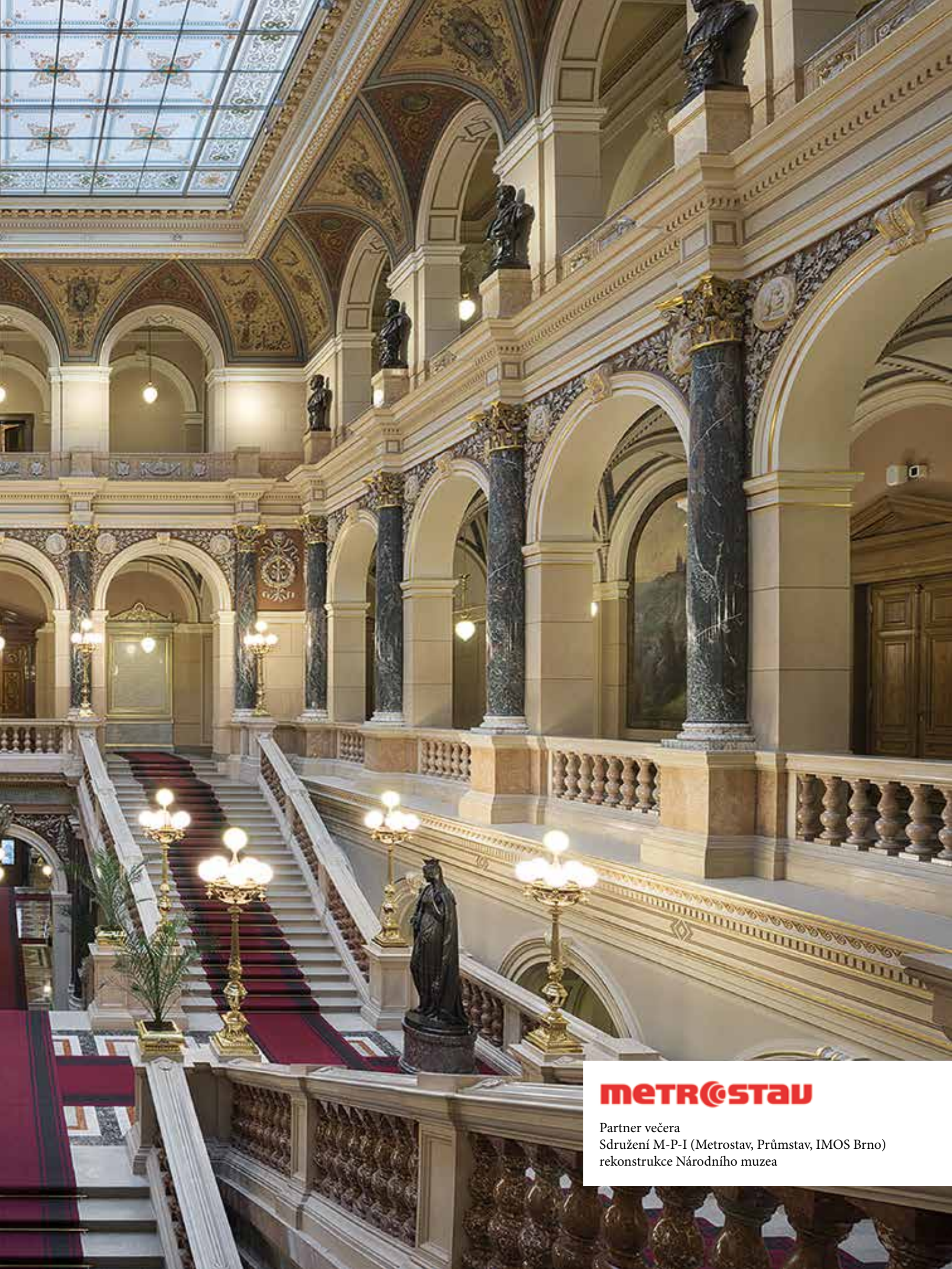

NÁRODNÍ MUZEUM GRAND PRIX OPERA HISTORICA

nominován také na cenu primátora hlavního města Prahy viz str. 26

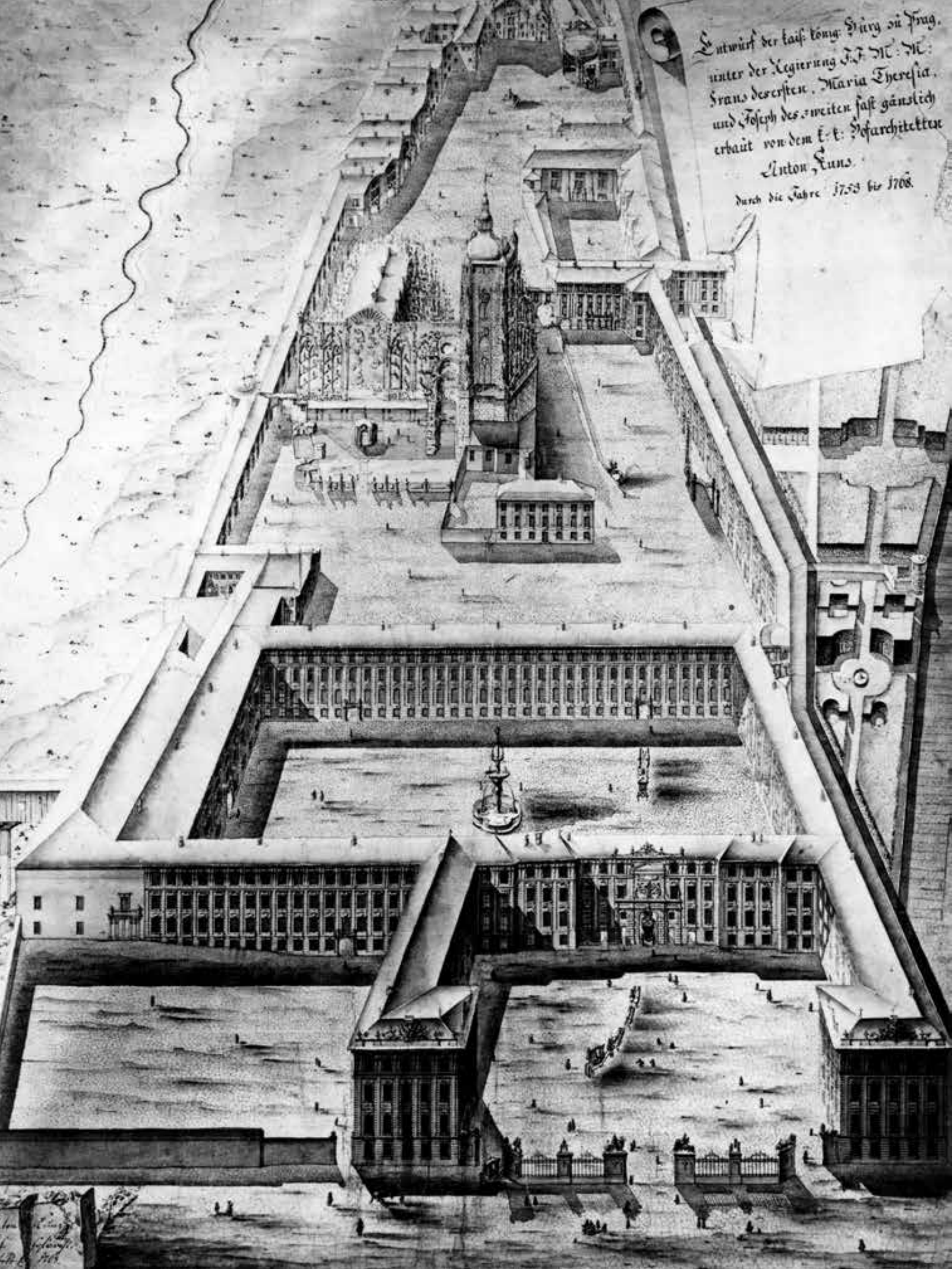

metrostav

Partner večera
Sdružení M-P-I (Metrostav, Průmstav, IMOS Brno)
rekonstrukce Národního muzea

Entwurf der kais. kony. Burg zu Prag,
unter der Regierung J. F. M. M.
Frans des ersten, Maria Theresia,
und Joseph des zweiten fast gänzlich
erbaut von dem k. k. Hofarchitekten
Anton Huns.
Durch die Jahre 1753 bis 1768.

LAUREÁTI CENY JOŽE PLEČNIKA 2019

PhDr. Jiří Langer, CSc.

Narozen v roce 1936, vystudoval na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze historii (1960, doktorát 1984) a postgraduálně muzeologickou etnografií (1973). Pracoval v Oravském muzeu (1960–1963), v Okresním domě osvěty v Dolním Kubínu (1963–1965), v Oravské galerii (1965–1971) a ve Valašském muzeu v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm (1971–1996). Od roku 1957 se věnoval terénním výzkumům venkovské architektury zejména v Karpatech a od roku 1962 budování muzeí v přírodě. Od roku 1964 se podílel na práci mezinárodní Komise pro studium lidové kultury v Karpatech a na Balkáně, od roku 1986 byl členem Svazu evropských muzeí v přírodě, v roce 2001 dokončil mezinárodní syntézu architektury obydlí v Karpatech. Publikoval více než sto šedesát vědeckých studií a více než dvě stě deset recenzí, připravil řadu výstav.

Doc. Ing. arch. František Kašička, CSc.

Narozen v roce 1935, je přední odborník a specialista v oblasti stavebněhistorických průzkumů památkových objektů. Více než čtyřicet let (1959–1999) pracoval ve Státním ústavu pro rekonstrukci památkových měst a objektů (v ateliéru Dobroslava Líbala). Jako pedagog působil na Fakultě architektury ČVUT, v Ústavu památkové péče a rekonstrukce a také v Ústavu dějin architektury a umění. V rozsáhlém díle Františka Kašičky se prolínají práce pro SÚRMPO i Fakultu architektury ČVUT: projekční činnost převážně na hradech a tvrzích – v níž dominuje studijní charakter – a úkoly průzkumové – tvorba územně plánovací dokumentace, zejména rozsáhlá skupina stavebněhistorických průzkumů v rozsahu cca čtyři sta položek. Jeho publikační činnost dosáhla více než dvou set položek.

PhDr. Bohumil Samek

Narozen v roce 1932, je český historik a historik umění zabývající se především uměleckými památkami na Moravě a ve Slezsku. V roce 1956 absolvoval Filozofickou fakultu Masarykovy univerzity, obor dějiny umění a dějepis, kde byl jeho učitelem také Václav Richter. Bohumil Samek pracoval v Muzeu města Brna, od roku 1979 v Ústavu teorie a dějin umění ČSAV a po revoluci se stal ředitelem Památkového ústavu v Brně. Celý svůj profesní život se pohybuje ve sféře zkoumání a ochrany kulturního dědictví, za což obdržel řadu uznání a ocenění. Své poznatky publikuje, přičemž stěžejní je jeho soupisová činnost (Umělecké památky Moravy a Slezska. Díl 1. A – I; Díl 2. J – N; Díl 3. je nyní v přípravě), jež zahrnuje 654 administrativních obcí, a další jsou rozpracovány. Jeho celoživotní dílo je pevnou součástí oboru dějin umění, architektury a památkové péče.

Ing. Petr Macek, Ph.D.

Narozen v roce 1954, dlouhodobě se věnuje výzkumu v oblasti dokumentace staveb, a to nejen v rámci vlastní dokumentace, ale také z hlediska metodického přístupu. Kromě dokumentace památek se zabývá rovněž výzkumem dějin architektury a patří k významným badatelům v oblasti barokní architektury. Vedle badatelské a publikační činnosti je také pedagogem, což by se dalo označit i za jeho stěžejní přínos pro oblast památkové péče. Je dlouholetým vyučujícím na Ústavu pro dějiny umění na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy (od roku 1995) a dlouhé období vyučoval také na Univerzitě J. E. Purkyně v Ústí nad Labem. Získané zkušenosti předává rovněž mladším kolegům na Národním památkovém ústavu a prostřednictvím přednášek na odborných konferencích a seminářích.

Ing. Aleš Krejčů

Narozen v roce 1944, je dlouholetý pracovník památkové péče, autor řady publikací, vysokoškolský pedagog a emeritní ředitel NPÚ. Ing. Aleš Krejčů je nominován za jeho zásadní osobní podíl při zakládání systému odborné složky památkové péče, jak byl postupně utvářen a stabilizován od konce 60. let 20. století a posléze při transformaci oboru v 90. letech 20. století. Jím nastavený model sehrál zásadní roli v postupném celostátním sjednocování odborných, provozních, hospodářských a řídicích činností odborné organizace státní památkové péče. V roce 2017 obdržel Cenu Ministerstva kultury za památkovou péči.

Doc. PhDr. Vladimír Hrubý

Narozen v roce 1950, rozvíjí v rámci pedagogické a vědecké práce zájem studentů a široké veřejnosti o památkovou péči, dějiny umění a urbanismus. V letech 1975–1987 pracoval v Krajském středisku státní památkové péče a ochrany přírody Východočeského kraje v Pardubicích, poté v letech 1987 až 1995 přednášel na FF UK v Praze na Katedře dějin umění. Později působil na Pedagogické fakultě Univerzity Hradec Králové jakožto vedoucí Katedry výtvarné výchovy a poté též na Fakultě humanitních studií Univerzity Pardubice na Katedře historie. Specializuje se na umění středověku a renesance, církevní dějiny a památky, umění východních Čech, památkovou péči a urbanismus. Jeho publikační činnost je mimořádně rozsáhlá – monografie, hesla v encyklopediích, kapitoly v monografiích, publikace a texty v publikacích a ve sbornících.

Alexandr Skalický

Narozen v roce 1932, studoval v letech 1952–1953 na pražské AVU, z politických důvodů ji musel opustit. V letech 1956–1960 spravoval Okresní muzeum v Broumově, většinu své dráhy působil jako geodet. Celou dobu se zabýval fotografováním – dokumentoval především památky architektury a sochařství, věnoval se výtvarné fotografii a portrétoval výtvarníky. Vystavovat mohl až po roce 1980, kdy také začal publikovat práce o výtvarném umění a památkách. Po roce 1989 začal spolupracovat s pardubickým Památkovým ústavem na dokumentaci nemovitých památek. Současně se začal věnovat architektuře druhé poloviny 19. a první poloviny 20. století v Náchodě a jeho okolí, renesančnímu umění Itálie a tamním historickým zahradám. Publikoval na tři sta odborných prací týkajících se těchto témat.

MVDr. Pavel Heřman

Narozen v roce 1949, od počátku 80. let 20. století se aktivně a dobrovolně podílel na záchraně zdevastovaného Židovského hřbitova v Třebíči. Stal se prvním porevolučním starostou Třebíče v letech 1990–1998. Na počátku 90. let 20. století se mu podařilo přesvědčit Kongres Spojených států amerických o naléhavosti opravy infrastruktury v Židovské čtvrti. Mezi lety 1996–2000 se stal senátorem a do funkce starosty byl opět zvolen v období 2010–2014. Dlouholetý radní pro památky byl také iniciátorem zápisu Baziliky sv. Prokopa a Židovské čtvrti v Třebíči na Seznam světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO.

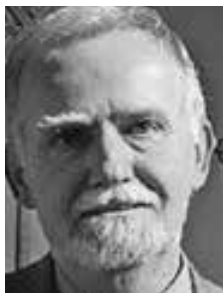
Mgr. Ludmila Drncová

Narozena v roce 1951, do odborné organizace SPP nastoupila v dubnu roku 1985 na místo specialistky pro restaurování. V letech 1997–2007 měla na starost Program restaurování movitých kulturních památek v Plzeňském a Karlovarském kraji. V roce 1999 byla členkou pracovního týmu MK ČR pro Program restaurování movitých kulturních památek. Do roku 2004 byla členkou restaurátorské komise MK ČR – poradního orgánu pro udělování povolení k restaurování. Od roku 2004 byla vedoucí oddělení restaurování a průzkumů. Vedla větší počet akcí celkové obnovy významných nemovitých památek s velkým podílem restaurování, například obnovu kostela sv. Mikuláše v Čečovicích a kostela Všech svatých v Horšově či celkovou obnovu Městského divadla v Karlových Varech. Od dubna roku 2007 do září roku 2010 vykonávala funkci ředitelky ÚOP v Plzni (včetně objektů ve správě NPÚ, ÚOP v Plzni).

Pavel Jerie

Narozen 1947, studoval dějiny umění na Univerzitě Karlově. V Národním památkovém ústavu, dříve Státním ústavu památkové péče a ochrany přírody, pracuje od roku 1968. Působil v oblasti péče o historická města, zejména Telč, Prachatice, Třeboň, Jindřichův Hradec, Terezín a Český Krumlov. Vykonal přímý památkový dohled nad restaurováním nejvýznačnějších památek, jakými jsou v Praze Stavovské divadlo, Rudolfinum, Obecní dům, Národní divadlo či Müllerova vila a také chrám sv. Barbory v Kutné Hoře. Je dlouholetým členem Českého národního komitétu ICOMOS. V letech 2006–2008 byl generálním ředitelem NPÚ. V současné době i nadále působí při restaurování památek například poutního kostela na Zelené hoře u Žďáru, zámků v Telči, Uherčicích, Velkých Losinách a Českém Krumlově a při celkové, právě dokončované obnově Národního muzea.

Doc. PhDr. Josef Štulc, CSc.

Narozen v roce 1944, studoval architekturu na Fakultě stavební ČVUT v Praze a dějiny umění a klasickou archeologii na FF UK. Aspiranturu v ÚDU AV ČR nedokončil, aspirantské minimum v roce 1978 však ano. V letech 1990–2002 působil jako ředitel SÚPP. Do roku 2009 pracoval jako hlavní, následně jako vedoucí konzervátor NPÚ. V současné době je pedagogickým pracovníkem v odboru metodiky, vědy a vzdělávání v NPÚ. Je aktivním reprezentantem české památkové péče v zahraničí, a to zejména prostřednictvím organizace ICOMOS. Přednáší na FA ČVUT v Praze, kde se v roce 2010 habilitoval. Od roku 2006 externě přednáší na FS ČVUT v Praze a na Fakultě architektury a umění TU v Liberci. Je členem řady výborů, komisí a odborných rad, jako je např. Vědecká rada pro státní památkovou péči Ministerstva kultury. Je autorem téměř dvou stovek odborných textů.

Prof. Ing. arch. akad. arch. Václav Girsas

Narozen v roce 1945, v roce 1969 absolvoval Fakultu stavební ČVUT Praha, obor architektura a poté v roce 1972 AVU Praha, školu architektury. Až do roku 1990 pracoval v SÚRPMO Praha a od roku 1991 v GIRSA AT s.r.o., Atelier pro obnovu a konzervaci historických staveb s arch. Miloslavem Hanzlem, od 2016 STRNADOVÁ-GIRSA s.r.o. Pedagogickou dráhu začal na FA ČVUT v roce 1992, od roku 1995 jako docent pro obor rekonstrukce a ochrana památek a od roku 2008 jako profesor a zároveň jako vedoucí Ústavu památkové péče FA ČVUT. Celoživotně se věnuje obnově historického stavebního fondu, kde vytvořil rozsáhlý soubor realizací, oceňovaný u nás i v zahraničí. Je členem řady profesních organizací, členem Vědecké rady NPÚ a řady odborných komisí v oblasti památkové péče. Od ledna 2015 je prezidentem Českého národního komitétu ICOMOS.

Ing. arch. Miloslav Hanzl

Narozen v roce 1954, 20 let působil ve Státním ústavu pro rekonstrukce památkových měst a objektů. V roce 1991 založil s prof. Václavem Girsou atelier obnovy a konzervace historických staveb GIRSA AT. Atelier působil na celém území České republiky (hrad Bezděz, zámek Frýdlant, zámek Český Krumlov, hrad Rabí, hrad Lipnice, Müllerova vila v Praze, usedlost Kotlářka v Praze apod.), ale i v zahraničí (hrad a zámek Bauska, katedrála v Rize, hrad v Césis apod.). Realizace podle projektů tandemu Girsas – Hanzl získala Řadu ocenění, včetně mezinárodních (ceny Grand Prix Obce architektů v letech 1994, 1999, 2001, 2003, ceny Europa Nostra Awards v letech 2000, 2003, 2004, 2008, 2010) a řadu dalších. Od roku 2013 pracuje Miloslav Hanzl jako svobodný architekt v oboru památkové péče. Je členem České komory architektů a Českého národního komitétu ICOMOS.

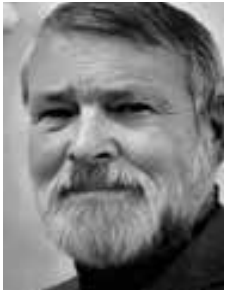
PhDr. Kateřina Bečková

Narozená v roce 1957, vystudovala obor teorie kultury na FF UK. Od roku 1981 působí v Muzeu hlavního města Prahy jako kurátorka sbírky historických fotografií a Langweilova modelu Prahy. V letech 2003–2006 pracovala též v Národním památkovém ústavu jako vedoucí redaktorka časopisu Zprávy památkové péče. Občanská aktivita ve prospěch památek ji zavedla do Klubu Za starou Prahu, jehož se stala v roce 1997 nejprve místopředsdkyní a v roce 2000 byla zvolena do čela spolku. Ve funkci předsdkyně Klubu působí dosud. V bohaté publikační činnosti se zaměřila na historii stavebních proměn Prahy v období od 19. století (zejména knižní řada Zmizelá Praha) a hojně publikuje v médiích své názory na situaci v oblasti ochrany památek.

Ing. arch. Karel Kuča

Narozen v roce 1961 v Chlumci nad Cidlinou. Je absolventem Fakulty architektury Vysokého učení technického v Brně (1980–1985). V letech 1986–1991 pracoval v památkových ústavech v Brně a Českých Budějovicích, od roku 1991 působí jako architekt a urbanista a především historik těchto oborů. Jeho nejobsáhlejším dílem je osmivazková encyklopedie Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Je spoluautorem první syntetické publikace mapující dřevěnou sakrální architekturu v celoevropském rámci: Dřevěné kostely a zvonice v Evropě. Je autorem více než 30 knih z oblasti historie urbanismu a architektury i teorie a praxe památkové péče. Je členem různých odborných grémií Národního památkového ústavu a Ministerstva kultury. Je individuálním členem ICOMOS i exekutivního výboru jeho Českého národního komitétu.

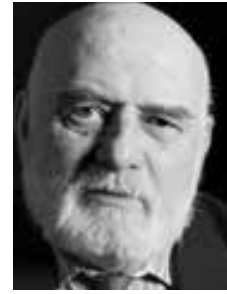
Ing. arch. Petr Chotěbor, CSc.

Narozen v roce 1950, vystudoval v roce 1975 Fakultu stavební na ČVUT. Poté studoval středověkou archeologii na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze. V letech 1975–1982 pracoval pro Středočeský podnik pro konzervaci a obnovu kulturních památek se sídlem v Kostelci nad Černými lesy, zaměstnán v útvaru projekce postupně jako projektant, samostatný projektant a vedoucí ateliéru. Od roku 1982 pracuje na Pražském hradě jako památkář – specialista v Odboru památkové péče Kanceláře prezidenta republiky. Věnuje se stavebně historickým průzkumům, průzkumům opevněných feudálních sídel v Čechách, zejména tvrzí, dále problematice středověké architektury, středověkých stavebních hutí, dokumentaci kamenických značek a kresebným rekonstrukcím staveb.

Romana Balcarová, akad. mal.

Narozená v roce 1959, absolventka Akademie výtvarných umění v Praze. Jako restaurátorka výtvarných děl činná od r. 1987. Podílela se na četných nálezech a restaurování středověkých nástěnných maleb. K nejkvalitnějším dílům krásného slohu se zařadil objev maleb v kostele P. Marie ve Starém Městě u Bruntálu, konvolut románských maleb doplnil objev v Hrozové. Dlouhodobě se věnuje i restaurování barokních nástěnných maleb, polychromovaných dřevorez a závěsných obrazů. Spolupracovala na restaurování výzdoby Svatováclavské kaple katedrály sv. Víta a v bazilice sv. Jiří na Pražském hradě, v kaplích kostela sv. Mikuláše na Malé Straně, opony a foyeru Národního divadla a s institucemi: Národní galerie v Praze, Moravská galerie v Brně, Galerie výtvarných umění v Ostravě, Muzeum umění Olomouc, Slezské zemské muzeum v Opavě. Její restaurátorské práce bývají pravidelně nominovány na cenu NPÚ Patrimonium pro futuro.

Doc. PhDr. Tomáš Kotalík, CSc.

Narozen v roce 1951, vystudoval dějiny umění-historie na dnešní MU (tehdy Univerzita Jana Evangelisty Purkyně) v Brně a na FF UK v Praze, a to v letech 1969–1974. Na FF UK také obhájil doktorát (1975), kandidaturu (1986) a konečně na AVU docenturu (1990). Jeho profesní působení je spojeno s Pražským střediskem státní památkové péče a ochrany přírody, Katedrou dějin umění na AVU a KA ČVUT. V letech 2003 a 2004 byl prvním ředitelem Národního památkového ústavu a od roku 2003 současně také vedoucím Katedry teorie dějin umění na AVU. V letech 1997–2003 a znovu 2010–2014 působil jako rektor AVU. Je členem rady komisí, rad, sborů, jako je například Vědecká rada generální ředitelky Národního památkového ústavu, či exekutivní výbor Národního komitétu ICOMOS. Je autorem či spoluautorem řady odborných publikací, směřujících zejména do oblastí moderního umění a architektury.

Prof. Ing. arch. Jiří Škabrada, CSc.

Narozen v roce 1946, vystudoval Fakultu stavební na ČVUT v Praze (1963–1969), obor architektura. V letech 1971–1974 byl interním aspirantem na Fakultě architektury ČVUT v Praze. Od roku 1974 spolupracoval při archeologických výzkumech Archeologického ústavu AV ČR. Působil v ateliéru lidové architektury SÚRPMO (1974–1986). V letech 1986–1989 byl vědeckým pracovníkem SÚPPOP. Zde významně přispěl k památkové ochraně vesnických památkových staveb i areálů. Od roku 1989 působí na FA ČVUT, kde se habilitoval (1993) a získal profesuru (2005). Od roku 2007 působil na Ústavu dějin křesťanského umění KTF UK Praha a Fakulty stavitelství ČVUT Praha. Je zakládajícím členem Sdružení pro stavebněhistorický průzkum a byl, či je členem rady odborných či redakčních rad a komisí, jako jsou např. Vědecká rada ministra kultury pro památkovou péči. Ve své hojné publikační činnosti se soustředí zejména na výzkumy lidové architektury a vesnického urbanismu.

PhDr. Pavel Slavko

Narozen v roce 1956, vystudoval na katedře dějin umění dnešní MU v Brně. Po dobu studií aktivně pracoval na archeologických výzkumech, památkových objektech a vypomáhal při evidenci mobiliárních fondů. Po studiích vedla jeho cesta do Českých Budějovic na tehdejší oddělení dokumentace a evidence movitých a nemovitých památek Památkového ústavu (1981–1988). Od roku 1988 působí jako vedoucí správy Státního hradu a zámku Český Krumlov, tedy jako kastelán. S jeho jménem je spojena řada úspěšných akcí obnovy areálu této mimořádné památky, ať již je to barokní divadlo (v roce 1992 byl zakládajícím členem Nadace barokního divadla zámku Český Krumlov), nebo zámecké muzeum. Zámecký areál v Českém Krumlově je nejen jednou z nejnavštěvovanějších památek v České republice, ale také místo mnohých kulturních aktivit, které z něj činí živou součást mimořádné atmosféry této památkové rezervace, zapsané na Seznam UNESCO.

PhDr. Ivana Holásková

Narozená v roce 1953, absolventka humanitního gymnázia na Lerchově ulici v Brně, studovala obor sociologie a pedagogika na UJEP v Brně v letech 1976 až 1981. Pracovala jako personalistka Kovopodniku města Brna, dokumentátorka a překladatelka pro Fakultní nemocnici v Brně. V roce 1978 nastoupila s manželem na státní zámek Lednice, zde působila jako zástupkyně kastelána a od roku 1992 působí jako kastelánka. V roce 1989 se jí podařilo odvrátit přestavbu zámku v zemědělské muzeum. V roce 1996 byl zámek Lednice zapsán na Seznam UNESCO. Došlo k rozsáhlým opravám celého objektu včetně jednoho z největších evropských parků. Doktorka Ivana Holásková, přestože není historička umění nebo architektka, zasvětila většinu svého života záchraně zámku, jenž díky ní můžeme nazývat perlou jižní Moravy.

PODĚKOVÁNÍ

Publikace vychází jako ohlédnutí za Slavnostním večerem **Pocita české památkové péči 1989–2019** konaném 3. října 2019 ve Španělském sále Pražského hradu, pořádaném pod záštitou prezidenta České republiky Miloše Zemana.

Věnováno

těm, kteří vzácné architektonické hodnoty vystavěli, ale i těm, kteří se dnes o ně starají.

Organizátoři:

Kancelář prezidenta republiky
Správa Pražského hradu
Czech Architecture Week

Odborná spolupráce:

Národní památkový ústav
FOIBOS BOOKS

Přípravný výbor:

Dr. Oldřich Janota
Ing. Petr Ivanov
MgA. Rostislav Maria Müller

Záštitu nad projektem převzali:

Prezident České republiky Ing. Miloš Zeman
Mons. ThLic. Dominik Duka OP, arcibiskup pražský a primas český
Ing. Andrej Babiš, předseda Úřadu vlády ČR
Mgr. Jana Mračková Vildumetzová, předsedkyně Asociace krajů ČR
Ing. Klára Dostálová, ministryně pro místní rozvoj ČR
PhDr. Lubomír Zaorálek, ministr kultury ČR
Ing. arch. Naděžda Goryczková, generální ředitelka NPÚ

Poděkování za záštitu, podporu a spolupráci:

MUDr. Zdeněk Hřib, primátor hlavního města Prahy
Ing. Jaroslava Pokorná Jermanová, hejtmanka Středočeského kraje
Bc. Josef Bernard, hejtman Plzeňského kraje
Mgr. Jana Mračková Vildumetzová, hejtmanka Karlovarského kraje
Oldřich Bubeníček, hejtman Ústeckého kraje
Martin Půta, hejtman Libereckého kraje
PhDr. Jiří Štěpán, hejtman Královéhradeckého kraje
JUDr. Martin Netolický, Ph.D., hejtman Pardubického kraje
MUDr. Jiří Běhounek, hejtman Kraje Vysočina
JUDr. Bohumil Šimek, hejtman Jihomoravského kraje
Ladislav Okleštěk, hejtman Olomouckého kraje
Prof. Ing. Ivo Vondrák, CSc., hejtman Moravskoslezského kraje
Jiří Čunek, hejtman Zlínského kraje
Asociace majitelů hradů a zámků
Association of the International Private Committees
for the Safeguarding of Venice
Europa Nostra
Česká komise pro UNESCO

Speciální poděkování za vytištění této publikace:

Martinu Loudovi ze společnosti Dům Žižkov a.s.

Zvláštní poděkování patří partnerům večera:

HOCHTIEF CZ, Elite Bath, Metrostav, GEMA ART,
Prague Boats, Czech Tourism a Česká národní banka

Poděkování partnerům Architecture Week 2019:

JUDr. Jan Holásek a společnost Audi

Poděkování za podporu, spolupráci a pomoc při přípravě publikace, za poskytnutí textů, archivních i současných obrazových materiálů patří:

krajským úřadům, římskokatolické církvi, Asociaci majitelů hradů a zámků, Národnímu památkovému ústavu a dotčeným institucím a jednotlivcům sídlícím v nominovaných objektech.

V neposlední řadě děkujeme všem, které jsme sice nejmenovali, ale bezjmení nejsou, a kteří nám rádi pomáhali a podíleli se na tom, aby tato kniha mohla spatřit světlo světa.

OBSAH

Slovo organizátorů /3	
Úvodní slovo prezidenta ČR /7	
Projev předsedy vlády ČR /8	
Slovo ministryně pro místní rozvoj ČR /9	
Slovo ministra kultury ČR /10	
Projev generální ředitelky NPÚ /12	
Slovo náměstka ministra kultury ČR /14	
Projev předsedy přípravného výboru /16	
Dům Radost /18	
Představení poroty OPERA HISTORICA /22	
Oceněné a nominované stavby	
Hlavní město Praha /24	
Národní muzeum /25	
DRN – Polyfunkční objekt /26	
Divadlo Na zábradlí /27	
Palác Špork /29	
Středočeský kraj /29	
Parostrojní pivovar v Lobči u Mšena /31	
Příbram – Svatá Hora /32	
Dům Dačického v Kutné Hoře /33	
Plzeňský kraj /34	
Mariánská Týnice /35	
Muzeum loutek v Plzni /36	
Zámek Hrádek /37	
Karlovarský kraj /38	
Klášter premonstrátů Teplá /39	
Art centrum Galerie 4 /40	
Huť Šindelová /41	
Ústecký kraj /42	
Obnova zámku a kostela v Konojedech /43	
Obnova grotty a jídelny pro služebnictvo na zámku v Teplících /44	
Liberecký kraj /46	
Hrad Grabštejn /47	
Výtopna v železniční stanici Kořenov /48	
Věšadlový most v Bystré nad Jizerou /49	
Královéhradecký kraj /50	
Muzeum východních Čech v Hradci Králové /51	
Domov sv. Josefa v Žirčích u Dvora Králové /52	
Obnova Dřevěnky v Úpici /53	
Pardubický kraj /54	
Národní hřebčín Kladruby nad Labem /55	
Chrám Panny Marie na Chlumku v Luži /56	
Regionální muzeum v Litomyšli /57	
Kraj Vysočina /58	
Obnova kostela Nanebevzetí Panny Marie v Polné /59	
Zámek v Třebíči /61	
Jihomoravský kraj /62	
Vila Stiassni /63	
Vila Low-Beer /64	
Zámek Slavkov u Brna /65	
Olomoucký kraj /66	
Rekonstrukce zámku a oranžerie v Čechách pod Kosířem /67	
Obnova starého palmového skleníku v Olomouci /68	
Moravskoslezský kraj /70	
Multifunkční aula Gong (Bývalý plynojem) /71	
Piaristická kolej v Příboře /72	
Zámek Kunín /73	
Zlínský kraj /74	
Památník Tomáše Bati /75	
Batův institut 14 a 15 /76	
Bazilika Nanebevzetí Panny Marie a sv. Cyrila a Metoděje na Velehradě /77	
Asociace majitelů hradů a zámků /78	
Zámek Blatná /79	
Zámek Mitrowicz /80	
Zámek Hrádek /81	
Ceny poroty /84	
Palác šlechtičen v areálu Pražského hradu /85	
Obecní dům v Praze /87	
Müllerova vila /89	
Valdštejnský palác /91	
Hospital Kuks /93	
Zámek Kratochvíle /95	
Zámek Kunín /97	
Zvláštní cena OPERA HISTORICA ICOMOS /98	
Státní hrad a zámek Český Krumlov /99	
Zvláštní cena OPERA HISTORICA arcibiskupa Dominika Duky /102	
Kostel sv. Jakuba Staršího v Přepěřích /103	
Zvláštní cena OPERA HISTORICA Ministerstva pro místní rozvoj /106	
Rekonstrukce zámku a oranžerie v Čechách pod Kosířem /107	
Zvláštní cena OPERA HISTORICA ministra kultury /108	
Vila Tugendhat /109	
Zvláštní cena OPERA HISTORICA Přípravného výboru /110	
Česká národní banka /111	
Zvláštní cena OPERA HISTORICA Přípravného výboru /112	
Chateau Versailles /113	
Cena Grand Prix OPERA HISTORICA /116	
Národní muzeum /117	
Laureáti Ceny Jože Plečnika /121	
Poděkování /130	
Obsah /131	

POCTA ČESKÉ PAMÁTKOVÉ PÉČI

1989–2019

30 LET OCHRANY ČESKÉHO
ARCHITEKTONICKÉHO DĚDICTVÍ

Vydal: Czech Architecture Week s.r.o. ve spolupráci s FOIBOS BOOKS s.r.o.

Texty a obrazové materiály o jednotlivých památkách a jejich obnově jsou upravenou verzí materiálů z přihlášek zaslaných pro účely Ceny OPERA HISTORICA a Ceny Jože Plečnika

Foto na titulní straně Michal Kupsa, foto na straně 11 a 17 Jiří Podrazil, str. 20, 21, 124 archiv Pavla Vlčka

Úroveň reprodukcí je dána kvalitou tiskových podkladů dodaných jednotlivými subjekty, které jsou v publikaci zastoupené

Redakce: Oldřich Janota, Petr Ivanov, Jan Galeta, Klára Gustová, Václav Dvořák

Jazykové korektury: Eva Břicháčková

Design a grafická úprava: Jaroslav Turek

Osvit a tisk: fronte s.r.o., fronte tiskárny, Sezemice

1. vydání v jazyce českém

© Czech Architecture Week s.r.o.

© FOIBOS BOOKS s.r.o.

ISBN 978-80-88258-23-0